

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Rita Pumputienė

**VALSTYBĖS FINANSINĖ PARAMA STUDENTAMS
ŠIAULIŲ UNIVERSITETE**

Magistro darbas

Šiauliai, 2007

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

VALSTYBĖS FINANSINĖ PARAMA STUDENTAMS
ŠIAULIŲ UNIVERSITETE

Magistro darbas

Socialiniai mokslai, ekonomika (04 S)

Magistro darbo autorė **Rita Pumputienė**

Vadovas **dr. Aukse Felomėja Norkuvienė**.....

Recenzentas.....

SANTRAUKA

Rita Pumputienė

Valstybės finansinė parama studentams Šiaulių universitete. Magistro darbas

Magistro darbe atlikta valstybės finansinės paramos studentams Šiaulių universitete analizė. Išanalizuota studentų skaičiaus dinamika ir struktūros pokyčiai. Išsamiai analizuojamos aukštojo mokslo studijų paramos sistemos priemonės: stipendijos, paskolos. Jos palyginamos su kitais universitetais. Atlikta universiteto studentų, dalyvaujančių SOCRATES/ERASMUS programoje finansavimo, analizė. Palygintos studijų paskolų suteikimo ir grąžinimo tvarka su komercinių bankų teikiamais vartojimo kreditais. Įvertintas paskolų studijų įmokoms naudingumas. Patvirtinama autorės suformuluota mokslinio tyrimo hipotezė, jog paskolos studijų įmokoms mokėti teikia realią naudą studentui.

SUMMARY

Rita Pumputienė

Financial State Support for Students at Siauliai University . Master's work

Analysis of the financial state support for students at Siauliai university was performed in the Master's degree work. Dynamics of change in the number of students and structural changes were analysed. Means of the system of studies' support in higher education, such as the student grants, loans, were analysed and were compared with other universities. The analysis of the funding for the university students, who participate in SOCRATES/ ERASMUS programme was performed. The order of getting and paying back the study loans was compared with credits, offered by commercial banks. Usefulness of the loans for paying the tuition fees was evaluated. The hypothesis of a scientific research, formulated by the author was confirmed that the loans for paying the tuition fees give practical benefit for students.

TURINYS

ĮVADAS	5
1. VALSTYBĖS VAIDMUO STUDIJŲ PROCESĖ FORMUOJANT ŽMOGIŠKĄJĮ KAPITALĄ	8
1.1. STUDIJOS, KAIP ŽMOGIŠKOJO KAPITALO FORMAVIMO ELEMENTAS	8
1.2. IŠLAIDOS (VISUOMENĖS, STUDENTO) STUDIJOMS, JŲ ŠALTINIAI, FORMOS.....	10
1.3. VALSTYBĖS MATERIALINĖ PARAMA STUDENTAMS.....	15
1.3.1. <i>Stipendijos</i>	15
1.3.2. <i>Studijų kreditavimas valstybės lėšomis</i>	18
1.3.3. <i>Akademiniai studentų mainai</i>	23
2. VALSTYBĖS FINANSINĖS PARAMOS ŠIAULIŲ UNIVERSITETE ANALIZĖ	28
2.1. STUDENTŲ SKAIČIAUS ŠIAULIŲ UNIVERSITETE DINAMIKA	28
2.2. VALSTYBĖS FINANSINĖS PARAMOS ŠIAULIŲ UNIVERSITETO STUDENTAMS DINAMIKA	32
2.2.1. <i>Stipendijų, mokamų iš valstybės biudžeto dinamika</i>	32
2.2.2. <i>Šiaulių Universiteto finansavimo iš tarptautinių programų lėšų analizė</i>	37
2.2.3. <i>Paskolų skyrimo iš Lietuvos Valstybinio mokslo ir studijų fondo ŠU studentams dinamika</i>	45
3. NAUDOJIMOSI PASKOLOMIS STUDIJŲ ĮMOKOMS EKONOMINIS NAUDINGUMAS	59
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	65
PAGRINDINIŲ SĄVOKŲ ŽODYNAS	68
LITERATŪRA	70
PRIEDAI	75

IVADAS

Tyrimo aktualumas. Darbo rinkos pokyčiai reikalauja, kad vis daugiau visuomenės narių turėtų kuo geresnį išsilavinimą. Aukštasis mokslas jau nebėra išrinktųjų privilegija, jis tampa visuotiniu reiškiniu. Todėl nuolat auga studijuojančiųjų aukštosiose mokyklose skaičius. Lietuvos, kaip ir visos ES, ateitis priklauso žinių visuomenei ir aukštosioms technologijoms. Europos Sąjungos Taryba 2000 m. Lisabonoje išskėlė uždavinį - iki 2010 m. Europa turi tapti konkurencingiausia savo ekonomika, o jos švietimo sistema – pasaulio kokybės etalonu. Tikslas - sukurti tokią Europą, kurioje būtų sudarytos visiems prieinamos mokymosi sąlygos, kurioje turėtų galimybę laisvai naudotis savo žiniomis ir įgūdžiais visos Europos Sąjungos narės. Švietimas ir specialistų rengimas ypatingai svarbus ekonomikos plėtrai, visuomenės atsinaujinimui bei asmeniniam tobulėjimui. Tik investavimas į žinias, ateities kvalifikuotą darbo jėgą, t.y. į žmogiškąjį kapitalą, užtikrina šalies konkurencingumą, sugebėjimą kurti ir ateityje išlaikyti darbo vietas. Žmogiškasis kapitalas kaupiamas įgūdžių ir sugebėjimų forma, o švietimas atlieka pagrindinę funkciją formuojant žmogiškąjį kapitalą. Toje raidoje lemiamas vaidmuo tenka valstybinėms aukštojo mokslo institucijoms – universitetams ir kolegijoms. Aukštojo mokslo institucijos kaip tik ir geba ugdyti išsimokslinusią, išsilavinusią, turtingą žinių visuomenę, kelti tautos intelektualinį ir kūrybinį potencialą, erudiciją ir šitaip stimuliuoti valstybės ekonominę, socialinę pažangą. Plačiąja prasme aukštasis mokslas yra švietimo sistemos dalis. Todėl šiame technologijų amžiuje svarbiausias uždavinys – išugdyti išsilavinusį žmogų. Aukštasis išsilavinimas yra neabejotinai naudingas visuomenei, kai jis naudingas individui (ir tam, kuris pats moka už mokymus, ir tam, už kurio mokymus sumoka valstybė). Kuriam bendra Europos šalių aukštojo mokslo erdvė. Išlaidos švietimui ir mokslui yra prasminga ilgalaikė investicija siekiant formuoti išsilavinusią visuomenę. Išsimokslinimas yra turtas, kuriam įgyti investuoja ne tik žmogus ar jo šeima, bet ir valstybė, finansuodama nemažą šių išlaidų dalį.

Reikia pastebėti, kad pastaruosiu metu labai daug kalbama apie žinių visuomenę, žinių ekonomiką. Vyksta intensyvios diskusijos ir apie aukštojo mokslo finansavimo metodus ir šaltinius. Todėl klausimai kokią finansinę paramą studentams teikia valstybė bei kokie yra finansavimo šaltiniai siekiant įgyvendinti Lisabonoje užsibrėžto tikslo, šiandien yra aktualūs. Šis tyrimas atliktas siekiant parodyti valstybės paramą studentams formuojant žmogiškąjį kapitalą.

Mokslinis naujumas. Šiame darbe atlikta valstybės finansinės paramos studijuojantiems Šiaulių universitete analizė leido įvertinti įvairiomis formomis teikiamą paramą studentams. Iš pradžių buvo išanalizuota studentų skaičiaus dinamika ir struktūra, siekiant įvertinti, ar studijuojančiųjų skaičius Šiaulių universitete auga, ar keitėsi studentų struktūra. Po to buvo

pereita prie stipendijų, mokamų iš valstybės biudžeto, analizės, įvertinant jų dydžius ir kitimą, mokymosi pažangumo tendencijas. Stipendijų dydžiai pagal studijų rezultatus palyginti su esančiais VGTU, KTU, VDU universitetuose. Toliau darbe analizuojamas studentų, dalyvaujančių SOCRATES/ERASMUS programoje finansavimas, jų augimo tempai bei išvažiuojančiųjų studentų pagal šią programą dinamika lyginant su kitais Lietuvos universitetais. Atlikus stipendijų bei finansavimo iš tarptautinių programų lėšų analizę pereita prie paskolų iš LVSMF skyrimo analizės Šiaulių universitete.

Darbo objektas – valstybės finansinė parama studentams Šiaulių universitete.

Darbo tikslas - išanalizuoti valstybės teikiamą paramą Šiaulių universiteto studentams.

Uždaviniai:

1. Atlikti studentų skaičiaus dinamikos bei struktūros Šiaulių universitete analizę.
2. Išnagrinėti stipendijų, mokamų iš valstybės biudžeto dydžius ir jų kitimą.
3. Ištirti Šiaulių universiteto studentų, dalyvaujančių SOCRATES/ERASMUS programoje, finansavimą.
4. Apibūdinti paskolų skyrimą studentams iš Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo.
5. Įvertinti paskolų studijų įmokoms ekonominį naudingumą.

Tyrimo metu iškeltos tokios mokslinės hipotezės:

1. Imamos paskolos dydis priklauso nuo studento amžiaus bei kurso, kuriame mokomasi.
2. Paskolos studijų įmokoms mokėti teikia realią naudą studentui.

Tyrimo metu naudoti šie **metodai**: lyginamoji analizė, sisteminimas, sklaidos charakteristikų, struktūros ir dinamikos bei parametrinių ir neparametrinių sąsajos stiprumo rodiklių skaičiavimas, dinamikos eilučių ekstrapoliacija.

Tyrimo rezultatai. Tyrimo metu buvo atlikta valstybės paramos studentams Šiaulių universitete analizė. Buvo nustatyta, jog Šiaulių universitete studijuojančiųjų skaičius kasmet vis didėja. Ypatingai išaugo II pakopos studentų skaičius. Didėja norinčiųjų studijuoti neakivaizdiniame skyriuje, o taip pat studijuojančių savo lėšomis studentų skaičius. Atlikus studentų struktūros pagal fakultetus analizę išryškėjo, kad labai išaugo Socialinių mokslų fakulteto studentų skaičius. Tiriant stipendijų dydžių kitimą nustatyta, kad sumažėjo studentų gaunančių mažesnes už 1 MGL stipendijas dalis, o labai išaugo studentų, kurių stipendijos dydis viršija 1,6 MGL, dalis. Pastebėta, jog didėja studentų mokymosi vidurkiai ir stipendijos pagal pažangumą fakultetuose paskirstomos tolygiau.

Darbe taip pat išanalizuotas studentų, dalyvaujančių SOCRATES/ERASMUS programoje, finansavimas. Atliktas išvykstančių studentų skaičiaus dinamikos tyrimas ir nustatyta, kad

išvykusiųjų dalis bendrame studentų skaičiuje pagal fakultetus yra skirtinga. Taip pat buvo ištirtas paskoloms skirtų lėšų panaudojimas. Buvo tirta priklausomybė tarp imamos paskolos dydžio ir studento amžiaus bei kurso, kuriame mokomasi. Kadangi statistiškai patikimo ryšio tarp šių rodiklių nenustatyta, atmesta pirmoji darbe iškelta hipotezė. Atliekant paskolų skyrimo iš LVSMF analizę, įvertintas ir imamų paskolų sklaidos mastas.

Tyrimo metu taip pat buvo įvertintas paskolų studijų įmokoms naudingumas, naudojant tris variantus. Buvo patvirtinta antroji darbe iškelta hipotezė, kad paskolos studijų įmokoms mokėti teikia realią naudą studentui.

Praktinis rezultatų reikšmingumas. Šiame darbe, sudarius hipotetinį vieno studento naudojimosi paskolomis modelį, buvo apskaičiuotas ir įvertintas paskolų studijų įmokoms susimokėti ekonominis naudingumas. Pateikiami trys modelio variantai, laikant pinigus banke terminuoto indėlio pavidalu.

1. VALSTYBĖS VAIDMUO STUDIJŲ PROCESĖ FORMUOJANT ŽMOGIŠKĄJĄ KAPITALĄ

1.1. Studijos, kaip žmogiškojo kapitalo formavimo elementas

Naujų žinių ir kūrybinių galių nešėju yra pats žmogus. Apskritai galima teigti, kad pats žmogus yra informacijos produktas. Pastarasis pasižymi tokiais savybėmis, kurios nebūdingos nė vienai tradiciškai gaminamai prekei ar paslaugai: visokeriopos naudos ir vertės savybe kaip pačiam žmogui, taip ir visuomenei. Informacinė prekė turi integralinės vertės savybę. (Bagdonavičius, 2002). Pasaulinio masto patirtis rodo, kad šalys, kurios neinvestuoja į žmones, neišvengiamai atsilieka nuo kitų šalių. Žmogiškojo kapitalo pagrindas yra išsilavinimas. XXI a. pradžioje jis tampa lemiamu ekonominio-socialinio progreso veiksniumi. Pranašumus konkurencinėje kovoje nulemia ne šalies dydis, turtingi gamtos išteklių ir finansinis kapitalas, bet išsilavinimas ir visuomenės sukauptų žinių dydis (Bagdonavičius, 2005).

Turimos žinios leidžia atlikti intelektualius ar fizinius veiksmus ir yra iš esmės gebėjimas pažinti tikrovę. Žiniomis grįsta veikla įmanoma, kai daug visuomenės narių susiburia joms gaminti ir atgaminti; visuomenė sukuria cirkuliavimo ir apsikaitimo erdvę; informacinės technologijos plačiai naudojamos žinioms kodifikuoti ir perduoti. Visuomenė, kurioje daug veiklos sričių yra žiniomis grindžiamos veiklos, vadinama žinių visuomene. Ekonomika, kurios dinamiką lemia investicijos ne į fizinį kapitalą, o į žinių kūrimą ir mokymą, yra žinių ekonomika. Žinios visada buvo svarbios ekonomikai, tačiau dabar nepalyginti išaugę žinių kūrimo, platinimo ir naudojimo mastai lemia, kad ekonomiką „varo“ žinios, jų naudojimas tapo svarbiausiu ekonomikos augimo veiksniumi (Vilkas, 2002). Anot Vilko (2002), kad žinios būtų plačiai naudojamos ekonominės naudos gavimui, reikia, kad gyventojai būtų pakankamai išsilavinę naudotis žiniomis ir jomis keistis; kad dinamiškai būtų tobulinama informacinė infrastruktūra, užtikrinanti informacijos sklaidą ir apdorojimą; kad būtų sukurta inovacijų sistema globalinėms žinioms asimiliuoti ir jas pritaikyti vietos reikmėms. Visa tai buvo svarbu visais laikais, tik žinios tada vaidino mažesnę vaidmenį negu kapitalas; kita vertus, kapitalo reikšmė ir dabar nedingo, tik kapitalas tapo mažesne problema, negu anksčiau.

Atvirame pasaulyje vyksta globalizacijos procesai, todėl prioritetas – kad būtų kuo daugiau išsimokslinusių žmonių, suprantančių mokslą ir sugebančių juo naudotis. Iš to plauks ir visa kita - žmonės patys ims kurti tai, ko jiems labiausiai reikia, formuos ir prioritetus (Makariūnas, 2005).

Individo žinios yra viena iš svarbiausių žmogiškojo kapitalo sudėtinių dalių. Būtent žinių kaupimo principu yra didinama žmogiškojo kapitalo vertė bei užtikrinama kokybė (Daugelienė, 2002). Žmogiškojo kapitalo kaupimui bei kitų procesų ir procedūrų įgyvendinimui reikalingos

žinios. Ekonominėje literatūroje ilgą laiką žmogiškojo kapitalo sąvoka buvo naudojama kaip „išsilavinimo fondas“.

Žmogaus sugebėjimus, gabumus, žinias ir įgūdžius reikėtų pripažinti ypatinga kapitalo forma, nes jie (Bagdonavičius, 2002):

- Yra neatskiriamas asmeninis kiekvieno individo turtas,
- Užtikrina savo savininkui didesnes pajamas ateityje,
- Reikalauja savo formavimui ženklų visuomenės išlaidų,
- Kaupiasi ir juos galima laikyti tam tikromis atsargomis.

Žmogiškojo kapitalo formavimas pareikalauja iš žmogaus ir visos visuomenės žymių investicijų, o investiciniai periodai yra dažnai ilgalaikiai. Tačiau pripažįstama, kad įdėjimai į žmogiškąjį kapitalą garantuoja ir ilgalaikį ekonominį efektą. Žmogiškasis kapitalas įgūdžių ir sugebėjimų požiūriu gali būti kaupiamas, o ekonominiu požiūriu keisti savo vertę (Paulavičienė, 2002).

Žmogiškasis kapitalas yra kaupiamas įgūdžių ir sugebėjimų forma, o švietimas atlieka pagrindinę funkciją formuojant žmogiškąjį kapitalą. Toje raidoje lemiamas vaidmuo tenka valstybinėms aukštojo mokslo institucijoms. Aukštojo mokslo institucijos kaip tik ir geba ugdyti išsimokslinusią, išsilavinusią, turtingą žinių visuomenę, kelti tautos intelektualinį ir kūrybinį potencialą, erudiciją ir šitaip stimuliuoti valstybės ekonominę, socialinę pažangą. Aukštųjų mokyklų priedermė – ugdyti aktyvią, trokštančią žinoti ir suprasti asmenybę, taip pat dinamišką, veržlią visuomenę. Jos turi skatinti studijuojančiųjų žinių troškimą, įteigti, kad dar ne viskas atrasta, sukurta, kad kiekvienas pasiryžęs ras savo mokslo, kūrybos, atradimų nišą, svarbų įžiebtį aistrą siekti naujo (*Lietuvos Aukštojo mokslo finansavimas Naujajame tūkstantmetyje*, 2000).

Dažnai žmogus, turintis aukštesnį išsilavinimą, gauna didesnę atlyginimą, turi didesnes galimybes įsidarbinti prestižiniuose darbuose, geriau prisitaiko prie pokyčių. Aukštesnis išsilavinimas duoda didesnę naudą. Lėšos, išleistos žmogui jo kūrybiniam potencialui didinti, jo vidinei struktūrai tobulinti, atneša daugkartinę naudą ir pajamas visam gyvenimui. Integralinis investicijų naudos principas būdingas tik investicijoms į žmogų. Pastarosios yra labiausiai apsimokančios iš visų įmanomų investicijų. Nėra alternatyvos investicijoms į žmogų nei ekonominiu, nei socialiniu, nei kitais požiūriais (Bagdonavičius, 2005).

Labai svarbios investicijos - į profesinį, aukštesnįjį ir aukštąjį mokslą. Žmonių vidinė iniciatyva siekti aukštojo mokslo yra sietina su besikeičiančiomis darbo rinkos tendencijomis, kur nuolat auga aukštos kvalifikacijos specialistų paklausa ir mažėja nekvalifikuotos darbo jėgos poreikis. Ateities perspektyvas lems įgytos žinios ir kvalifikacija, o ne kiti veiksniai. Tokiomis sąlygomis investavimas įgauna naują mąstą.

Nors išsilavinimas valstybės finansuojamas, tačiau jis reikalauja nemažų papildomų investicijų. Kiekviena investicija į aukštąjį mokslą, nesvarbu, kokia forma ji įgyta, duos rezultatus tik ateityje. Dėl to ji siejama su rizika ir netikrumu. Be to aukštasis išsilavinimas nėra visiems prieinamas ne tik dėl negalėjimo papildomai investuoti, bet ir dėl to, kad vietų skaičius yra ribotas, o stojantiesiems yra keliami konkretūs reikalavimai. Nors vietų skaičius yra ribotas ir šios rūšies investicijos yra rizikingos, aukštojo mokslo paklausa yra didelė ir nuolat didėja.

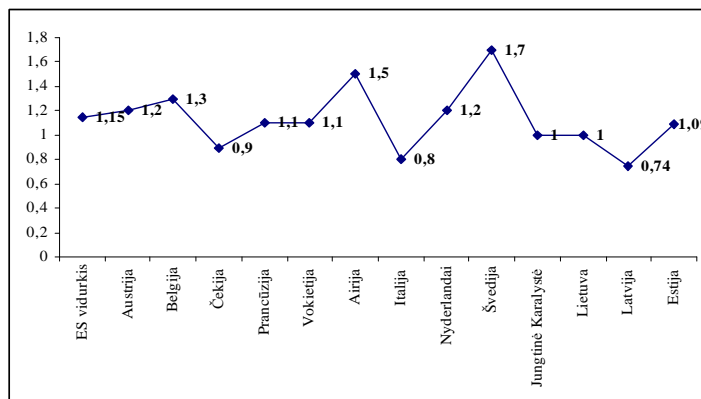
Todėl kiekvienas asmuo, pasiryžęs siekti aukštojo mokslo, turi suvokti, kad studijos universitete yra ne tik valstybės, bet ir jo asmeninė investicija į būsimą karjerą, jo paties ir jo šeimos, kartu ir valstybės ateitį.

Išlaidos švietimui ir mokslui yra didžiai prasminga ilgalaikė investicija į stiprėjančią šalies ekonomiką ir tobulėjančią socialinę struktūrą, siekiant formuoti darnią, išsilavinusią visuomenę. Ši investicija nuolat su kaupu grąžinama valstybei ir visuomenei (*Finansinė parama aukštųjų mokyklų studentams, 2001*).

1.2. Išlaidos (visuomenės, studento) studijoms, jų šaltiniai, formos

Plačiąja prasme aukštasis mokslas yra švietimo sistemos dalis. Todėl šiame technologijų amžiuje svarbiausias uždavinys – išugdyti išsilavinusį žmogų.

Geriausiai aukštojo mokslo padėtį įvairiose valstybėse apibūdina šiai sričiai tenkanti BVP dalis. BVP nusako valstybės ūkio būklę, o jo dalis, tenkanti įvairioms socialinio, kultūrinio ir ekonominio gyvenimo sritims, atspindi valstybės politikos bruožus.

1 pav. BVP dalis, tenkanti aukštajam mokslui 2003 metais, %.

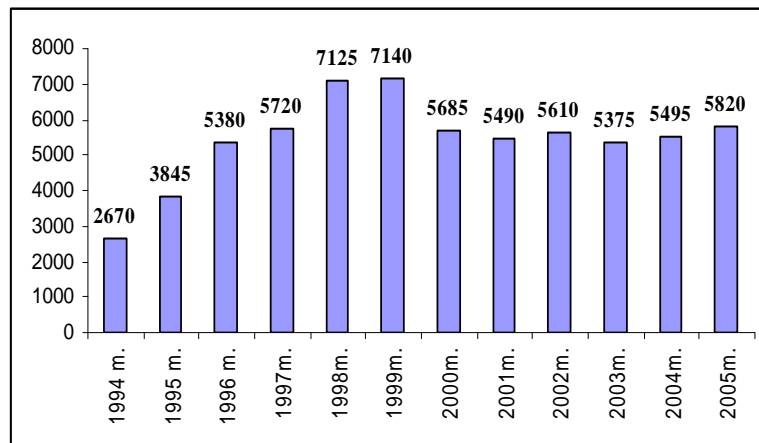
Šaltinis: Expenditure on education as % of GDP or public expenditure . Prieiga per internetą <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page>

Aukštajam mokslui tenkančios BVP dalies atžvilgiu Lietuvoje valstybės biudžeto asignavimai atitinka ES vidurkį. 2003 metais Europos Sąjungos vidurkis buvo 1,15 proc. BVP,

Lietuvoje – 1,03 proc. BVP, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai (EBPO) priklausančių valstybių 1,2 proc. BVP.

2005 metais investicijos į aukštąjį mokslą Lietuvoje sudarė apie 1,3% BVP (valstybės biudžeto asignavimai 0,9% BVP) ir atitiko dabartinį ES vidurkį – 1,3% BVP (valstybės dalis 1,1% BVP). Bendros išlaidos aukštajam mokslui ir jų dalis BVP yra didesnė tose šalyse, kuriose remiamasi ne tik vyriausybės lėšomis, bet ir studentų mokesčiais, aukojimo ir kitais nevyriausybiniais šaltiniais.

Europos Komisijos komunikate apie intelektualio potencialo mobilizavimą Europoje teigiama, kad žiniomis grįstoje ekonomikoje investicijos į aukštąjį mokslą turi sudaryti apie 2% BVP. Nors BVP dalis aukštajam mokslui Lietuvoje atitinka ES lygį, tačiau lėšos vienam studentui pagal perkamosios galios paritetą beveik 3 kartus mažesnės nei ES vidurkis ir apie keturis kartus mažesnės nei Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai priklausančių valstybių vidurkis (Kaminskas, 2006).

2 pav. Valstybės išlaidos vienam studentui, Lt.

Šaltinis: Kaminskas V. (2006). Universitetų problemos Lietuvai integruojantis į ES. Prieiga per internetą: www.ktu.lt/lt/mokslas/konf04/konf_06/kaminskas.html

2 paveiksle parodytos valstybės lėšos, tenkančios vienam studentui Lietuvoje. Jos nuo 2000 metų mažėjo, nors tuo pat metu prekių ir paslaugų kainos didėjo. Palyginimui, EBPO (2003) duomenimis, Lenkijoje išlaidos vienam aukštojo mokslo studentui sudarė 3222 dolerių, o JAV – 20358 dolerių (Tamašauskienė, Šileika, 2005).

Pastaruosius kelerius metus į Lietuvos aukštąsias mokyklas stoja apie 70% tais metais vidurinį išsilavinimą įgijusių asmenų. Tai yra vienas aukščiausių rodiklių pasaulyje, aukštesnis tik Japonijoje (82%) ir JAV (81%) (*Aukštasis mokslas Lietuvoje. Šiandieninė būklė ir žvilgsnis į ateitį*, 2005). Lietuvoje studentų skaičius auga labai sparčiai. O ir konkursas patekti į aukštąją mokyklą nėra didelis. Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendram priėmimui organizuoti

2004 metų duomenimis, vidutinis konkursas į vieną universitetinių studijų vietą bendrajame priėmime – tik 1,32.

Pastebimai auga jaunimo noras įsigyti aukštąjį išsilavinimą. Jei 2000-2001 mokslo metais valstybiniuose universitetuose visose studijų pakopose studijavo 94,9 tūkst. studentų, tai 2005-2006 m.m. jų skaičius išaugo iki 141,2 tūkst., t.y. padidėjo 48,8 % arba 1,5 karto. Todėl asmenų, įgijusių aukštąjį išsilavinimą, skaičius taip pat didėja. (žr. 1 lentelę). Populiariausios studijų sritys - socialiniai ir technologijos mokslai. Nuo 2000-2001 m.m. iki 2004-2005 m.m. labiausiai padaugėjo verslo ir administravimo srities studentų – net 3 kartus. Kitų populiariausių studijų sričių studentų daugėjo lėčiau (*Lietuvos švietimas skaičiais, 2006*).

1 lentelė

Studentų, įgijusių aukštąjį išsilavinimą, skaičius Lietuvoje, tūkst.

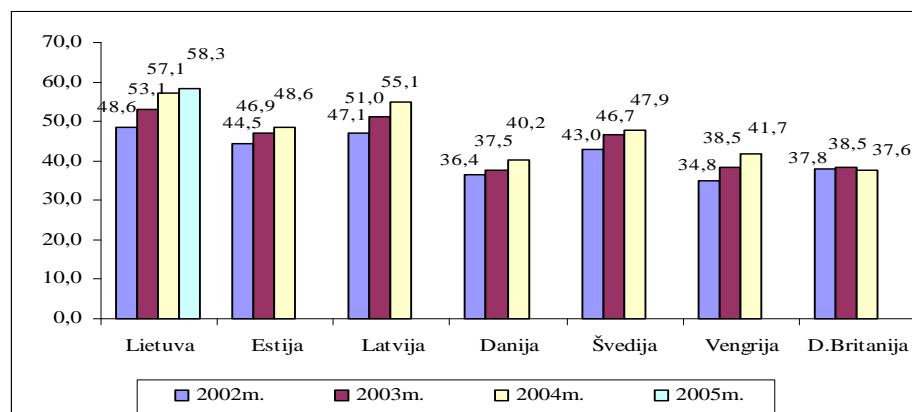
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Aukštasis neuniversitetinis	-	-	-	-	-	0,03	0,05	4,6	8,8	11,2
Aukštasis universitetinis (pagrindinės studijos)	9,2	8,8	7,4	8,2	9,1	10,3	12,7	14,7	15,8	18,3

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV. Prieiga per internetą: <http://www.stat.gov.lt/>

Žmogiškojo kapitalo kokybės pokyčius lemia daugelis veiksnių, iš kurių svarbiausias yra gyventojų išsimokslinimo kaita. Išsilavinimo lygį geriausiai nusako rodikliai, apskaičiuoti 1000 gyventojų.

Pagal studentų skaičių tūkstančiui gyventojų Lietuva lenkia ES vidurkį (33), Japoniją (31) ir net JAV (51). Tačiau vienam studentui mūsų valstybė 2005 metais skyrė tik 5820 Lt.

3 paveiksle parodytas šio rodiklio dydis keliose ES valstybėse.

3 pav. Studentų skaičius 1 tūkst. gyventojų

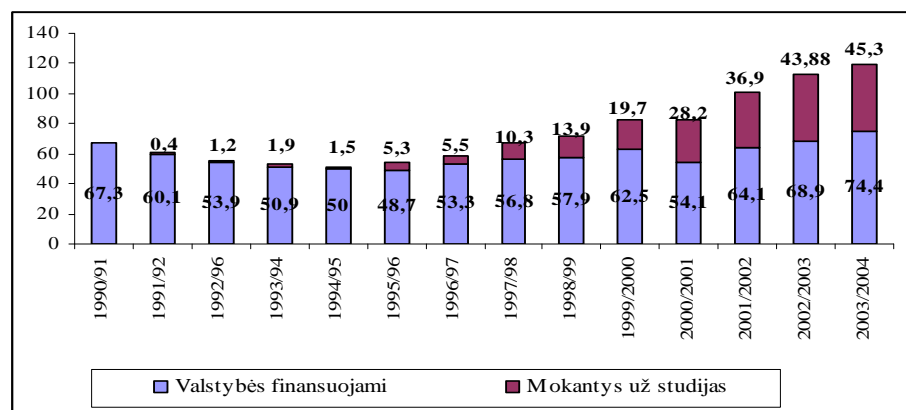
Šaltinis: Europe in figures. Eurostat yearbook 2005. Prieiga per internetą: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page>

Išsilavinusių žmonių daugėjimas lemia Lietuvos žmogiškojo kapitalo kokybės gerėjimą.

Aukštosios studijos gali būti finansuojamos:

1. Valstybės;
2. Iš dalies privačiai, iš dalies –valstybės.
3. Privačiai.

Valstybinio finansavimo privalumas yra tas, kad jis padidina studijų prieinamumą visų socialinių sluoksnių atstovams. Yra dvi principinės alternatyvos, kaip valstybei paskirstyti lėšas, skirtas studijų finansavimui: **1. Dalinis studijų finansavimas visiems studentams. 2. Visiškas studijų finansavimas daliai studentų.** 4 paveiksle studentų pasiskirstymas pagal studijų finansavimo būdą Lietuvoje.

4 pav. Universitetų studentai (be doktorantų) Lietuvoje, tūkst.

Šaltinis: Kaminskas V. (2006). Universitetų problemos Lietuvai integruojantis į ES. Prieiga per internetą: www.ktu.lt/lt/mokslas/konf04/konf_06/kaminskas.html

Esant visiškam studijų finansavimui daliai studentų, galimi *du tokio finansavimo būdai: gerai besimokančių studentų visišką finansavimą; socialiai remtinų studentų visišką finansavimą.*

Studijos reiškia laiko ir kitokias sąnaudas studentams, kurių visiškai kompensuoti valstybė niekuomet nepajėgs. Tačiau kokybė dažnai yra susijusi su sąnaudomis, o konkurencijoje aktualus kokybės ir kainos santykis, bet ne kuris nors vienas elementas (LLRI, 2003).

Jei nėra valstybės išpareigojimo padengti visą bet kokių studijų kainą, ji gali būti padalijama tarp valstybės ir studento. Viena iš tokių formų yra **fiksuota studijų įmoka**, kuomet studentas moka fiksuotą įmoką už studijas, o likusi dalis dengiama valstybės lėšomis. Fiksuota studento įmoka yra pagrįsta lygiavos principu, t.y. įmokos dydis už studijas nėra susijęs su gaunamos paslaugos kiekiu, kokybe. Būtent toks finansavimo modelis Lietuvoje pradėtas taikyti nuo 2001 metų, priėmus Aukštojo mokslo įstatymo pataisas. Šiuo metu šios įmokos dydis yra 4 MGL per semestrą. Paprastai pabrėžiamas fiksuotų studijų įmokų privalumas yra tas, kad mažiau

pasiturintys studentai galėtų konkuruoti ir brangesnėse studijų programose. Tačiau realiai tokia sistema studijų prieinamumo neužtikrina dėl to, kad problema atsiranda iki apsisprendimo studijuoti, įmoka yra rimtas kliuvinys skurstančioms šeimoms, netgi atleidžiant nuo įmokos išlieka labai aktuali pragyvenimo problema (LLRI, 2003). Kita vertus, laikoma, kad 4MGL įmoka neatspindi tikrosios studijų vertės. Pavyzdžiui, Galinienė ir Miškinis (2005), teigia, kad ekonomikos ir vadybos kryptių studijų tikroji vertė yra apie 7000 Lt per semestrą, kadangi tiek studentai už jas pasiryžę mokėti privačiose aukštosiose mokyklose.

Studijos už visą kainą yra kita išlaidų studijoms forma, kuomet nėra nereikalingo persikirstymo – už studijas sumoka tas, kuris gaus studijų naudą.

Kadangi valstybinis finansavimas yra nepakankamas norint patenkinti gyventojų poreikius įgyti aukštąjį išsilavinimą, todėl jie yra priimami į valstybės nefinansuojamas vietas (šiuo metu apie 40 proc. studentų). Studentai moka už studijas, kurių kainą nustato aukštoji mokykla, suderinusi su ministerija. Studijų kaina įvairiose aukštosiose mokyklose yra nevienoda. Ji gali svyruoti nuo 1000 iki 6000 Lt. už semestrą. Pavyzdžiui, Šiaulių universitete bakalauro studijų kaina svyruoja nuo 8-14 MGL, Vilniaus Gedimino technikos universitete – nuo 8,5-12 MGL; Vilniaus Universitete – nuo 6-33 MGL, Kauno medicinos akademijoje- nuo 11-41 MGL. Magistratūros studijos kainuoja 1,5 karto daugiau nei pagrindinės studijos.

Nuo 1993 metų į aukštąsias mokyklas priimama vis daugiau studentų, kurie sutinka mokėti už studijas (žr. 2 lentelę).

2 lentelė

Universitetų studentai, studijuojantys savo lėšomis, Lietuvoje, tūkst.

	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
Iš viso studentų (pirma studijų pakopa)	64,252	76,312	86,045	96,509	105,204	111,082
<i>iš jų studijuoja savo lėšomis</i>	16,200	24,884	34,040	37,645	43,029	46,836
%, palyginti su visu studentų skaičiumi	25,2	32,6	39,6	39,0	40,9	42,2
Iš viso studentų (antra studijų pakopa)	18,070	17,224	18,756	19,349	21,520	23,751
<i>iš jų studijuoja savo lėšomis</i>	3,403	4,417	6,382	8,474	10,978	12,680
%, palyginti su visu studentų skaičiumi	18,8	25,6	34,0	43,8	51,0	53,4

Šaltinis: Švietimas (2002, 2004, 2005). Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

Studentų, mokančių už studijas, dalis pastaraisiais metais didėja visose aukštųjų studijų pakopose, bet ypač sparčiai – II pakopoje. Nuo 1999-2000 m.m. iki 2004-2005 m. m. savo lėšomis studijuojančių dalis šioje pakopoje išaugo beveik 35 procentiniais punktais ir jau sudaro daugiau nei pusę visų studijuojančių.

Tačiau aukštasis mokslas neabejotinai naudingas kiekvienam studentui - ir tam, kuris pats moka už studijas, ir tam, už kurio studijas sumoka valstybė (antraip jis neiekvotų savo laiko aukštajam mokslui įsigyti).

1.3. Valstybės materialinė parama studentams

1.3.1. Stipendijos

Daugumai studentų būtina finansinė ir kitokia parama padengti maitinimo, aprangos, būsto išlaidas ir įsigyti būtiniausių studijų priemonių. Studentams parama teikiama pinigais arba natūra. Pinigais teikiamos stipendijos. Prie paramos pinigais priskirtinos ir studentams teikiamos paskolos, kurias jie vėliau, pradėję dirbti, gražina. Paramos natūra, pavyzdžiai, gali būti lengvatos naudotis gyvenamosiomis patalpomis, miesto ir tarpmiestiniu transportu (*Lietuvos Aukštojo mokslo finansavimas Naujajame tūkstantmetyje, 2000*).

Lietuvoje stipendijos suvokiamos tik kaip piniginės išmokos studentui (skirtos pragyvenimo išlaidoms padengti). Iš esmės stipendijos yra parama asmeniui, kurios tikslas – finansiškai padėti įsigyti išsilavinimą. Stipendijų mokėjimą studentams Laisvosios rinkos instituto ekspertai (2003) įvardija kaip negražintiną paramą, kuri teikiama be sąlygos ją gražinti. Stipendijos paprastai teikiamos tam, kad asmuo galėtų padengti studijų įmoką arba studijų įmoką ir visas ar dalį kitų studijų išlaidų.

Paprastai stipendija suteikiama gerai besimokantiems ar kitaip savo studijų ar visuomeninės veiklos rezultatais išsiskiriantiems studentams, neturtingiems studentams, atitinkantiems kitus kriterijus. Todėl studijų įmokos padengimas pagal savo esmę taip pat yra stipendija.

Studentų, galinčių gauti stipendiją, skaičius nuolat mažinamas. 1995 metais stipendijos buvo skiriamos 85 procentams dieninio skyriaus studentų, mokant 0,97 MGL dydžio stipendiją, nuo 2002 metais stipendijos skiriamos jau tik 75 procentams – mokant 0,97 MGL dydžio stipendiją. Nuo 2003 metų turi teisę gauti stipendijas 65 proc. valstybinių aukštųjų mokyklų dieninių skyrių studentų, mokant jiems 1 MGL dydžio stipendiją, išskyrus Generolo Jono Žemaičio Lietuvos Karo akademiją, Mykolo Romerio universiteto policijos fakultetus ir Lietuvos jūreivystės kolegiją, kur stipendiją gauna visi. Mykolo Romerio universitete stipendijos dydis priklauso nuo stažo: per 2 m. - 2,16 MGL, mažiau nei 2 m. – 1,62 MGL, o Lietuvos jūreivystės kolegijos studentai gauna 1,4 MGL dydžio stipendiją. Nors stipendijas gauna daugiau kaip pusė visų valstybinių aukštųjų mokyklų studentų, tačiau stipendijos dydis neleidžia studentui padengti savo gyvenimo išlaidų.

Valstybinių universitetų išlaidos

Universitetų išlaidos	2001		2002		2003		2004	
	Mln. Lt	%	Mln. Lt	%	Mln. Lt	%	Mln. Lt	%
Visos išlaidos	467,5	100	524,3	100	562,4	100	679,0	100
einamosios išlaidos	432,9	92,6	482,4	92,0	525,4	93,4	622,5	91,7
iš jų darbo užmokesčiui	232,2	49,7	229,5	43,8	235,5	41,9	297,5	43,8
iš jų stipendijoms	54,5	11,7	57,9	11,4	71,8	12,8	87,8	12,9
investicijos	34,6	7,4	41,9	8,0	37,1	6,6	56,5	8,3

Saltinis: Galiniene B.; Miškinis A. Financing Studies at Universities: Mapping out Lithuanian Solutions. Socialiniai mokslai 2005, Nr. 4 (50).

Lietuvoje valstybinių aukštųjų mokyklų studentams iš Stipendijų fondo mokamos dviejų rūšių stipendijos:

- Stipendijos pagal studijų rezultatus – ne didesnės nei 2,5 MGL.
- Socialinės stipendijos - ne didesnės nei 1 MGL.

Yra mokama ir ERASMUS stipendija, ji skiriama studentams, dalyvaujantiems SOCRATES mainų programoje. Tačiau ji mokama ne iš Stipendijų fondo, o iš Europos komisijos ir valstybės biudžeto lėšų. ERASMUS stipendijos dydis - nuo 350 iki 700 eurų/mėn. (1208 – 2417 Lt) (plačiau apie tai skyrelyje Akademiniai mainai).

Stipendijų pagal studijų rezultatus skyrimo tvarka kiekvienoje aukštojoje mokykloje yra nustatoma skirtingai. Todėl stipendijos dydis nėra vienodas.

Stipendijos, kaip jos dažniausiai suprantamos dabar (tiesioginės pinigines išmokos studentams) - yra tas mechanizmas, kuris atitinka dalies studentų visiško studijų finansavimo modelį. Lietuvos Laisvosios rinkos ekspertų nuomone (2003), turėtų būti panaikintos masiškai teikiamos stipendijos, atsižvelgiant į mokymosi rezultatus ir koncentruojamasi į socialines stipendijas pažangiems studentams, sudarant sąlygas stipendijas gauti didesnes, nors ir gerokai mažesniai studentų skaičiui. Siekiant paskatinti išskirtinai gabius studentus, būtina neužkirsti galimybių pačioms aukštosioms mokykloms suteikti stipendijas (išmokų arba atleidimo nuo mokesčio pavidalu) ir kitiems studentams, tačiau kitos (ne socialinės stipendijos) turi tapti išskirtiniu ir išimtinu atveju.

Stipendijų skyrimo tvarkai prieštarauja ir Lietuvos mokslininkai (Nekrošius, Augutis, Daunoras, Miškinis ir kt., 2005). Anot jų, dabartinė stipendijų skyrimo tvarka prieštarauja socialiniam teisingumui. Viena, nėra pagrįstas jau pats stipendijų skyrimo faktas. Juk valstybė ir taip studentą „apdovanoja“ apmokėdama mokymosi išlaidas ir suteikdama išsimokslinimą, nes studentas gauna bakalauro ar magistro laipsnį, kurie jam darbo rinkoje garantuoja didesnes pajamas. Todėl netikslinga, kad valstybė studentui dar turėtų mokėti ir stipendiją. Antra, kodėl valstybė turi mokėti stipendiją gerai besimokančiam studentui, kilusiam iš šeimos su didelėmis

pajamomis, bet nemokėti šiek tiek blogiau besimokančiam studentui, kilusiam iš šeimos su mažesnėmis pajamomis, ir galbūt neturinčiam ko pavalgyti. Stipendijos skyrimą galima paaiškinti nebent studento skatinimo būtinumu, bet skatinti visiškai nebūtina, nes studentą labiau nei stipendija skatina būsimas didesnis atlyginimas ir karjeros galimybės (Nekrošius, Augutis, Daunoras, Miškinis ir kiti 2005). Šie mokslininkai, išanalizavę paramą studentams, siūlo, kad stipendijos ir kita parama, visų pirma, būtų teikiama socialiai remtiniams, o ne gerai besimokantiems; kad aukštųjų mokyklų studentams skiriamų lėšų stipendijoms dalis būtų nukreipta studentų paskoloms. Labai gerai besimokantiems studentams - skiriamos vardinės stipendijos. Pavyzdžiui, Austrijoje studijų grantai (*study grants*) teikiami studentams, atsižvelgus į jų socialinę padėtį bei mokymosi rezultatus. Grantų dydis priklauso nuo šeimyninės padėties, šeimos sudėties, ar studentas gyvena su tėvais – nuo 5008 iki 7800 eurų per metus. Tačiau Danijoje gali gauti paramą (grantus ir paskolas) visi studentai, nepriklausomai nuo jų tėvų padėties. Didėsni grantai duodami studentui, gyvenančiam atskirai nuo tėvų – 606 eurų (2092 Lt.), su tėvais – 301 eurų (1040 Lt) per mėnesį. Prancūzijoje finansinę paramą studentams sudaro 3 rūšių grantai: socialiniai, pagal studijų rezultatus ir universitetų nustatyti grantai, tačiau juos studentas gali gauti iki 26 metų. Socialinius grantus (metams – 1296 – 3501 eurų) gauna apie 30 proc. visų studentų. Pagal studijų rezultatus grantai skiriami mažiau pasiturintiems, bet gabiems studentams (metams – 6102 eurų) ir universitetų grantai, kurie teikiami pagal studijų rezultatus studijuojantiems 2 pakopoje (3456 – 4077 eurų metams) (*Social and Economic Conditions of student Life in Europe, 2005*).

Kita stipendijų rūšis yra **socialinė stipendija**, kuri yra prioriteto tvarka mokama studentams iš šeimų, gaunančių socialinę pašalpą; netekusiems vieno iš tėvų ir nedirbantiems; esantiems iš šeimų, auginančių 3 ir daugiau vaikų iki 18 metų ir vyresnius, kurie mokosi bendrojo lavinimo mokyklų, profesinių, aukštesniųjų ir aukštųjų mokyklų dieniniuose skyriuose; jei augina vaiką vienas (-a), ir kitas iš vaiko tėvų yra dieninės studijų formos nedirbantis studentas arba asmuo, įsiregistravęs teritorinėje darbo biržoje. Pagal LR nutarimus studentas gali gauti tik vieną iš valstybinių aukštųjų mokyklų stipendijų fondo mokamą stipendiją.

Pasak mokslininkų (Nekrošius, Augutis, Daunoras, Miškinis ir kiti 2005), dabartinės socialinės stipendijos studijų prieinamumo neišsprendžia. Socialinės stipendijos gali suvaidinti savo vaidmenį tik tuomet, kai jos yra ilgalaikės ir aiškios. Studentas turi būti iš anksto tikras dėl to, jog jis praras stipendiją nebent tik išimtiniais atvejais. Priešingu atveju studentas nebus tikras dėl savo galimybių užbaigti studijas ir dažnai nesiryš studijuoti, o socialinės stipendijos tokiu būdu neatliks savo vaidmens (LLRI, 2003).

Universitetų studentų, gaunančių stipendijas, skaičius Lietuvoje

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
Studentų dieniniuose skyriuose (be mokančių už studijas (tūkst.))	41,454	42,274	49,963	55,223	58,827
Iš jų gauna stipendiją:	24,628	21,039	23,448	25,571	29,942
% nuo dieninio sk. studentų	59	50	47	46	44
<i>socialinę stipendiją</i>	13,026	13,574	8,211	4,920	3,715
<i>įmonių, organizacijų stipendijas</i>	126	69	35	14	105

Šaltinis: Švietimas (2002, 2004, 2005). Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

Stipendijos gali būti teikiamos ir **privačiai**. Paprastai stipendijos mokamos studentams įmonių, kurioms reikalingi kvalifikuoti darbuotojai, kurie vėliau dirbs įmonėje. Pinigai studijoms sumokami kaip avansas už būsimą darbą. Šiuo atveju į finansavimą įtraukiamas darbdavys. 2004-2005 metais įmonių stipendijas gavo tik 0,35 proc. jaunuolių.

Plečiantis apmokėjimui už mokslą, privačių stipendijų turėtų daugėti. Iki 2006 m. spalio mėn. stipendijos (išskyrus tuos atvejus, kai jas moka ne pelno organizacijos arba mokamos iš valstybės lėšų) pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymą buvo laikomos asmens pajamomis ir apmokestinamos pajamų mokesčiu. Nuo spalio 1 d., priėmus seime Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pataisas, studentų stipendijoms ar materialinei paramai skiriamos įmonių lėšos nebebus apmokestinamos. Ši mokestinė lengvata turėtų skatinti įmones prisidėti prie rinkai ar atskiroms ūkio šakoms reikalingų specialistų rengimo.

Statistikos departamento duomenimis 2004-2005 metais didesnes kaip 250 litų stipendijas gavo 1,1 proc, o 2005-2006 mokslo metais – 1,9 proc. Mažesnes kaip 125 litų 2004-2005 metais gavo 36,7 proc, 2005-2006 – 29,4 proc. Daugiausia studentų gauna nuo 125 iki 187,5 litų stipendijas. 2004-2005 mokslo metais tokio dydžio stipendijas (šiuo intervale) gavo 52,1 proc. atitinkamai 2005-2006 metais – 59,8 proc.

Gaunančių socialines stipendijas studentų skaičius analizuojamu laikotarpiu mažėja. Nuo 2000-2001 mokslo metų iki 2005-2006 m. jis sumažėjo 28,52 proc. Tuo pačiu laikotarpiu išaugo studentų, kurie gauna stipendijas iš privačių organizacijų, skaičius.

Valstybė finansinę paramą teikia ne tik suteikdama daliai studentų visišką finansavimą bei mokėdama stipendijas, tačiau ir suteikdama galimybę gauti paskolas lengvatinėmis sąlygomis.

1.3.2. Studijų kreditavimas valstybės lėšomis

Paskolos yra svarbus investicijų į aukštąjį mokslą finansavimo šaltinis. Pasaulyje, kuriame nėra neapibrėžtumo, rinka efektyviai teikia paskolas ir žmonės individualiai spendžia, kiek investuoti į aukštąjį mokslą ir kokią šių investicijų dalį skolintis. Pagrindinis kliuvinys,

trukdantis privačiam studijų kreditavimui, yra tas, kad studentai paprastai neturi nuolatinių pakankamų pajamų grąžinti paskolą ir mokėti palūkanas bei turto paskolos grąžinimui užtikrinti. O jų ateities perspektyvos yra sunkiai nuspėjamos. Vyriausybei nesikišant, finansuoti investicijas į aukštąjį mokslą, naudojant paskolas, gali būti sunku žmonėms, neturintiems užstato. Būtent dėl šių priežasčių studijų kreditavimo būna iš dalies remiama valstybės. Studijų paskolų prieinamumas, netgi jei paskolos nesubsidijuojamos, gali būti labai svarbus žmonėms iš neturtingų šeimų, nes jis padidina visų individų galimybes tobulinti savo potencialą (Tamašauskienė, 2001).

Studijų kreditavimo sistema yra vienas iš žingsnių, siekiant jaunimui sudaryti sąlygas siekti išsilavinimo. Vieni paskolas laiko alternatyva studijų valstybiniam finansavimui, kiti – papildoma valstybės paramos forma šalia negrąžintino studijų finansavimo.

Kreditavimo sistemos finansavimas priklausomai nuo valstybės dalyvavimo kredito procese gali būti vykdomas dviem būdais:

- 1) studijų kreditavimas valstybės lėšomis (tiesiogiai arba per bankus);
- 2) studijų kreditavimas bankų kreditiniais ištekliais.

Lietuvoje studijų kreditavimas valstybės lėšomis vykdomas nuo 1993 m., kuomet buvo įsteigtas Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas (LVMSF) ir patvirtintos Paskolų teikimo Lietuvos valstybinių aukštųjų mokyklų studentams taisyklės. Paskolos lengvatinėmis sąlygomis teikiamos nuo 1998 metų. Šio fondo paskirtis – finansiškai remti mokslą bei studijas. Viena iš šio fondo krypčių yra valstybės paskolų studentams teikimas. Pagrindinis studentų rėmimo kriterijus – padėti tiems, kuriems materialinė pagalba yra reikalingiausia. Tad socialinis kriterijus bei prioritetas pats svarbiausias. Žinoma, lemia ir pažangumas. Atranka vykdoma pačiose aukštosiose mokyklose.

Pirmenybė gauti paskolą prioriteto tvarka teikiama pirmojo kurso studentams, kurių šeimoms pagal įstatymus priklauso socialinė pašalpa, kurių pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, neviršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto remiamų pajamų dydžio (šiuo metu jis sudaro 205 Lt), turintiems geresnį pažymių vidurkį bei mokantiems už studijas visą kainą.

Valstybiniam mokslo ir studijų fondui studentų paskoloms iš valstybės biudžeto 2002 m. buvo skirta per 10908 tūkst. Lt., 2003 m. – 17775 tūkst. Lt., 2004 m. – 18000 tūkst. Lt., 2005 m. – 20000 tūkst. Lt. Valstybės paskolų teikimui 1998 – 2004 m. laikotarpiu iš valstybės biudžeto skirta 66748,2 tūkst. Lt, sudaryta 30313 paskolų sutarčių iš viso už 66193,5 tūkst. Lt. Minėtu laikotarpiu grąžintinų paskolų bei palūkanų suma – 1651,3 tūkst. Lt, grąžinta paskolų, palūkanų bei delspinigių – 2982,8 tūkst. Lt. grąžinamų lėšų suma kasmet didėja (*LR valstybės kontrolė valstybinio audito ataskaita, 2005*).

Kiekvienas studentas gali gauti trijų rūšių paskolas:

- studijų įmokoms mokėti, jeigu jos nebuvo sumokėtos valstybės lėšomis;
- gyvenimo išlaidoms;
- dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus (skiriamos vienam studijų užsienio aukštojoje mokykloje semestru).

Paskolos studijų įmokoms mokėti suma vienam studentui per semestrą negali būti didesnė kaip Lietuvos respublikos aukštojo mokslo įstatyme nustatyta studentų studijų įmoka už vieną semestrą (šiuo metu 4 MGL). Paskolų gyvenimo išlaidoms ir dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus dydis vienam studentui per kalendorinius metus negali viršyti LR minimalaus gyvenimo lygio 36 dydžių sumos. Studentas, norintis gauti paskolą dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus, turi studijuoti vienoje iš Lietuvos aukštųjų mokyklų ir tik laikinai išvykti dalinėms studijoms užsienio aukštojoje mokykloje.

Metinių palūkanų norma yra 5 procentai. Palūkanos mokamos proporcingai grąžinamai atitinkamai paskolos daliai, kartu su ja. Palūkanos pradedamos mokėti, o paskola pradedama grąžinti praėjus dvejiems metams po studijų ir grąžinama per 15 metų. Tačiau, kol su Fondu neatsiskaitoma, paskolos gavėjas negali išvykti nuolatiniam gyvenimui į užsienį.

Valstybiniam mokslo ir studijų fondui studentų paskoloms teikti skirti valstybės biudžeto asignavimai paskirstyti taip (žr.5 lentelę)

5 lentelė

Valstybės biudžeto asignavimai studentų paskoloms, Mln. Lt

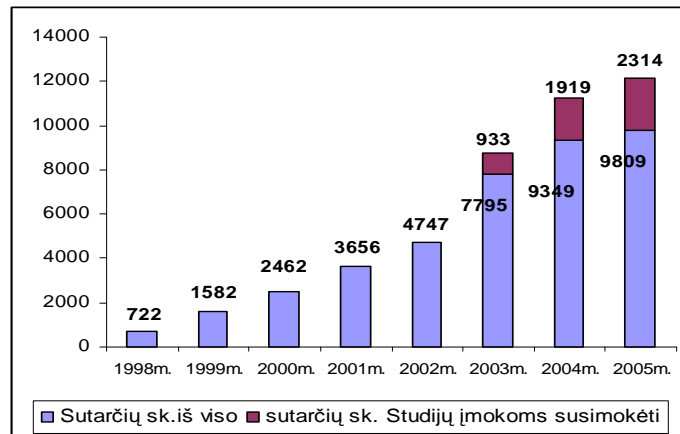
	2003m.		2004m.		2005m.	
Iš viso mln.Lt.	17,775	100%	18,0	100%	20,0	100%
studijų įmokoms mokėti, jeigu jos nebuvo sumokėtos valstybės lėšomis	6,0	33,8	6,0	33,3	6,0	30,0
gyvenimo išlaidoms	11,475	64,6	11,7	65,0	13,5	67,5
dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus	0,3	1,6	0,3	1,7	0,5	2,5

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis LR švietimo ir mokslo ministro įsakymais dėl Lietuvos Valstybinio mokslo ir studijų fondo lėšų studentų paskoloms teikti paskirstymo.

2003 m. įsteigta paskolų rūšis studijų įmokoms mokėti nesulaukė tarp studentų didelio susidomėjimo. Anot Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo (LVMSF) direktoriaus dr. S. Renčio (2003), to priežastys labai aiškios: įstatymų kūrėjai rūpinosi ne realia nauda studentams, bet siekė populistinių tikslų – žiūrėkite, kaip rūpinamės studentija. Paskola studijų įmokoms mokėti sudaro tik 500 litų semestru, o dėl šių pinigų studentui tenka du kartus per metus iš naujo pristatinti dokumentus, įrodinėti, jog tenkina sąlygas paskolai gauti. Rezultatas – 1 tūkst. Lt per metus, ir tie patys pinigai atitenka ne studentui, o aukštajai mokyklai.

2005 m. pabaigoje universitetuose, Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu, atliktos apklausos metu studentai nurodė priežastis, dėl kurių jie nesinaudoja galimybe gauti paskolą

studijų įmokai: tai ir nesuderintos konkursų dėl paskolų studijų įmokoms mokėti datos; per trumpi prašymų padavimo terminai; paskolos suteikiamos per vėlai; sudėtinga gavimo procedūra – reikia pildyti tokius pačius dokumentus kaip ir paskolai gyvenimo išlaidoms gauti; šeimos pajamos leidžia sumokėti įmoką; studentai negali patys naudotis pinigais bei nenori finansiškai įsipareigoti (Devižienė, 2006). Tačiau kiekvienais metais, nors ir nežymiai, vis daugiau pasirašoma sutarčių studijų įmokoms apmokėti (žr. 5 pav.).

5 pav. Sudarytų sutarčių dėl paskolų gavimo skaičius

Šaltinis: Renčys .S (2004). Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas: finansavimo kryptys ir galimybės. Tarptautinės specializuotos parodos „Mokslas 2004“ konferencija, Vilnius.

Mokslininkų nuomone (Nekrošius, Augutis, Daunoras ir kt., 2005), siekiant paskatinti studentus geriau mokytis, gražinamos paskolos dydį ar/bei palūkanas galima būtų susieti su studentų studijų rezultatais (gerai ir labai gerais pažymiais pabaigę studijas studentai galėtų būti atleidžiami nuo paskolų gražinimo).

Lietuvoje teikiamos užstato tipo studijų paskolos, kuomet paskolos gražinimas ir trukmė yra žinomi iš anksto. Endogeninis kintamasis yra pajamų dalis, skirta paskolai apmokėti. Užstato tipo paskolos naudojamos Prancūzijoje, JAV ir kitose šalyse.

Tačiau kitose valstybėse, tokiose kaip Australijoje, Naujojoje Zelandijoje, Jungtinėje Karalystėje, Švedijoje, Nyderlanduose bei Didžiojoje Britanijoje paskolų gražinimas siejamas su pajamomis (pajamų sąlyginės paskolos). Su pajamomis susieti gražinimai yra pranašesni, nes baigusiujų ir gaunančių nedidelius atlyginimus neprislegia nepakeliamą našta. Taip sumažinama našta studentams, kurie po studijų baigimo gauna žemas pajamas. Tad didelės pajamas gaunantys asmenys studijų metu gautas paskolas gražintų greitai, o mažas pajamas gaunantiems asmenims tokia skola nebūtų didelė našta. Naudojant šią paskolų sistemą, sumažėja individų investicijų į išsilavinimą rizika, nes paskolų gražinimo trukmė priklauso nuo absolynto pajamų (Tamašauskienė, 2001). Pajamų sąlyginės paskolos gražinamos mokant tam tikrą procentą nuo paskolos gavėjo būsimų pajamų, kol jis išmoka paskolą. Šiuo atveju endogeninis kintamasis yra

laikas, kuris reikalingas paskolai grąžinti, t.y paskolos ėmėjo pajamų dalis, kuri bus išleista siekiant apmokėti paskolą.

Paskolų grąžinimas, susietas su pajamomis yra pranašesnis teisingumo požiūriu, kadangi padidėja paskolų prieinamumas asmenims kuriems materialinė parama yra reikalingiausia, t.y asmenims iš skurdžių šeimų. Ir jei paskolos padengia visas gyvenimo ir mokymosi išlaidas, mokslas yra nemokamas studijų laikotarpiu. Tuomet visi gabūs jaunuoliai turi galimybę siekti aukštojo mokslo, neatsižvelgiant į jų turtinę padėtį, nes aukštajame moksle vienas iš pagrindinių principų yra studijų prieinamumas visiems gebantiems studijuoti. Tuo būdu socialinė kilmė ir pajamų lygis netaptų kliūtimi studijuoti aukštojoje mokykloje. Pasak Juozapavičiaus (2004), vakariečiai prisiima begales finansinių išpareigojimų gyvendami kreditan. Todėl populiarūs bankų šūkių: „Gyvenk dabar, mokėk vėliau“. Kreditai studijoms grąžinami tik sulaukus keturiasdešimties metų amžiaus.

Pavyzdžiui, Anglijoje paskolos skirstomos pagal gyvenamąją vietą. Maksimali paskolos suma 2004-2005 mokslo metais buvo 4095 svarų sterlingų studentams, gyvenantiems ne namuose; 5050 svarų sterlingų studentams, besimokantiems Londone ir gyvenantiems ne namuose; 3240 svarų sterlingų studentams, gyvenantiems namuose. 75 % maksimalių paskolų gauna studentai, turintys į ją teisę, nepaisant to, kokios yra šeimos pajamos. Ar gaus dalį, ar visą iš likusių 25% priklauso nuo studento ir jo šeimos gaunamų pajamų. Paskola pradeda grąžinti baigus studijas ir pradėjus gauti nuolatinį, daugiau nei 15000 svarų sterlingų uždarbį per metus. Praradus darbą arba uždirbant mažiau nei 15000 svarų sterlingų per metus, grąžinimas sustoja (*Student loan factsheet, 2005*).

Apibendrinant galima pasakyti, kad valstybė suteikia studentams paskolas lengvatinėmis sąlygomis, taip sudarydama sąlygas siekti aukštojo mokslo ir asmenims iš socialiai remtinų sluoksnių. Ir jei paskolos padengia visas gyvenimo ir mokymosi išlaidas, mokslas yra nemokamas studijų laikotarpiu. Paskolos sumažina išlaidas iš valstybės biudžeto ir leidžia didesniai studentų skaičiui gauti finansinę paramą. Per subsidijavimą galima patraukti kuo daugiau jaunų žmonių siekti aukštojo išsilavinimo visiems to pageidaujantiems asmenims, kad ir kokie būtų jų socialinė padėtis ar asmeniniai finansiniai ištekliai.

Svarbu yra ir tai, kad asmuo įgijęs aukštąjį išsilavinimą sugebėtų realizuoti studijų metu įgytas žinias dinamiškoje ES šalių darbo rinkoje. Galimybę įgyti tarptautinės patirties bei žinių ES universitetuose suteikia aukštųjų mokyklų dalyvavimas tarptautinėse mainų programose.

1.3.3. Akademiniai studentų mainai

Dalinės studijos užsienyje prisideda prie asmens žmogiškojo kapitalo formavimo, praturtinant bazinį išsilavinimą tarptautine patirtimi. Jau nuo 1976 m. Europos bendrija skatino studentus praturtinti savo išsilavinimą dalį studijuojamo kurso mokantis svetur. 1987 m. buvo pradėta *ERASMUS* programa aukštojo mokslo studentų mobilumui skatinti. 1995m. Europos komisijos iniciatyva buvo sukurta *SOCRATES* programa, siekiant sujungti ES finansuojamus projektus, kurie remia Europos aukštojo mokslo institucijų bendradarbiavimą švietimo srityje. *SOCRATES* programos paprogramė *ERASMUS* skirta skatinti akademinius mainus aukštojo mokslo srityje. *ERASMUS* – tai programos *The European Community Action Scheme for the Mobility of University Students* sutrumpinimas.

Programa simboliškai pavadinta Erazmo Roterdamiečio (1469-1536), žymaus Europos mokslininko vardu, studijavusio ir dėsiusio daugelyje Europos šalių (Olandijoje, Prancūzijoje, Anglijoje, Italijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje ir dabartinės Belgijos teritorijoje). Tai pirmoji didelė Europos programa aukštojo mokslo srityje.

Pagrindiniai ERASMUS studentų mobilumo programos tikslai:

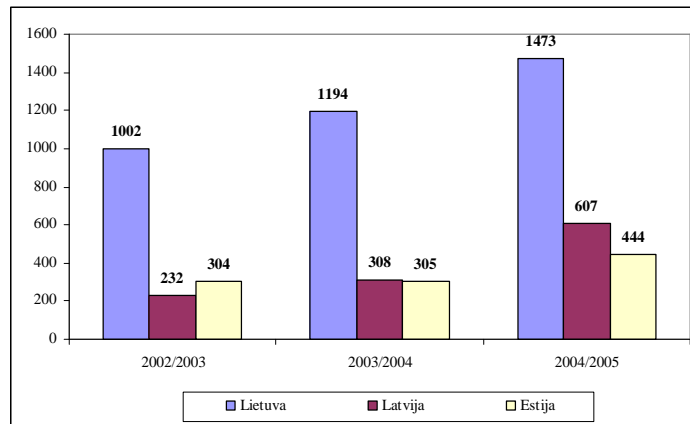
- Suteikti studentams galimybę gauti kalbinės, kultūrinės, švietėjiškos naudos, naudojantis kitų Europos šalių patirtimi jų studijuojančių disciplinų srityje;
- Praturtinti priimančios institucijos mokomąją terpę;
- Skatinti aukštųjų mokyklų, kurios keičiasi studentais, bendradarbiavimą;
- Padėti padengti mobilumo išlaidas ir suteikti galimybę studentams pasimokyti užsienyje.

Ši programa suteikia galimybę studijuoti nuo 3 iki 12 mėnesių kitos programoje dalyvaujančios šalies aukštojo mokslo institucijoje, su kuria siunčiamoji institucija yra sudariusi partnerystės sutartį. Tačiau *ERASMUS* programoje studentas gali dalyvauti tik vieną kartą.

Šiuo metu *ERASMUS* programoje dalyvauja 2199 aukštojo mokslo įstaigos 31 šalyje. Pirmaisiais metais joje dalyvavo 3244 studentai. 2005 m. dalyvių skaičius – 144032 studentai (t.y. beveik 1% visų Europos studentų). Europos komisija siekia, kad iki 2012 m. šis skaičius pasiektų 3 milijonus.

Lietuvos universitetai taip pat aktyviai dalyvauja Europos valstybių bendradarbiavimo programoje. *SOCRATES/ERASMUS* programoje jie pradėjo dalyvauti nuo 1998 metų. Į *ERASMUS* veiklą yra įsitraukę beveik visi universitetai (nedalyvauja tik Generolo J.Žemaičio Lietuvos karo akademija bei Kunigų seminarija). Kiekvienais mokslo metais pagal *SOCRATES* programą išvyksta apie 1,7% dieninių studijų studentų. Per pirmuosius trejus programos veiklos metus (nuo 1999 m.) galimybę išvykti studijuoti pagal *ERASMUS* programą pasinaudojo 1800

Lietuvos studentų. Išvykusių Lietuvos ERASMUS studentų skaičius nuolat didėja. Jei 1999-2000 mokslo metais išvyko 353 studentai, tai jau 2004-2005 metais pagal ERASMUS programą studijuoti išvyko 1473 studentai. Kalbant apie visų asocijuotų šalių mobilumą ERASMUS programoje, Lietuva pirmauja tarp trijų Baltijos šalių (žr. 6 pav.).

6 pav. Studentų mobilumas Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje 2002-2005 m.m.

Šaltinis: Erasmus-Statistics. Prieiga per internetą:

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/erasmus/erasmus_en.html

Kiekvienas studentas, konkurso metu atrinktas dalyvauti ERASMUS programoje, turi galimybę gauti ERASMUS stipendiją, kuri skiriama padengti papildomas mobilumo išlaidas, t.y. kelionės išlaidas bei pragyvenimo išlaidas (pvz., bendrabučio mokesčius). Dalis stipendijos pinigų skiriama iš Europos Komisijos lėšų, dalis - iš nacionalinio biudžeto, tačiau visų studijų išlaidų užsienyje ji nepadengia. Už švietimą, mokymą, kultūrą ir daugiakalbystę atsakingas Europos komisijos narys Janas Figelis (2006) teigia, kad ERASMUS stipendija yra pernelyg maža, ji nesuteikia prastesnės finansinės padėties studentams galimybių pasinaudoti programos teikiamais privalumais. Todėl Komisija ragina valstybes nares dar labiau remti ERASMUS ir sudaryti sąlygas, kad programoje dalyvautų kuo daugiau studentų, ypač iš mažiau privilegijuotų šeimų.

ERASMUS stipendijų dydžiai yra nustatyti ir suskirstyti į tris grupes pagal atitinkamos šalies pragyvenimo lygį vienam mėnesiui:

- **I grupė:** Airija, Danija, Liuksemburgas, Norvegija, Suomija, Švedija, D.Britanija, Šveicarija: minimali 450 eurų – maksimali 700 eurų;
- **II grupė:** Austrija, Belgija, Italija, Prancūzija, Vokietija, Nyderlandai, Islandija, Lichtenšteinas, Graikija, Portugalija, Ispanija, Malta, Kipras: minimali 400 eurų – maksimali 650 eurų;
- **III grupė:** Bulgarija, Čekija, Estija, Latvija, Lenkija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Vengrija, Turkija- minimali 350 eurų – maksimali 550 eurų.

Kiekviena aukštoji mokykla nustato stipendijos dydį atsižvelgdama į turimų lėšų dydį atitinkamiems mokslo metams, todėl atskirų aukštųjų mokyklų išvykstantiems studentams gali būti mokamos skirtingo dydžio stipendijos. Studentai gauna ERASMUS stipendiją kaip priedą prie savo universiteto ar šalies skiriamų stipendijų (t.y. studijų užsienyje metu yra nenutraukiamas nacionalinių stipendijų ir paskolų mokėjimas).

Kasmet ERASMUS programai įgyvendinti nemažai lėšų skiriama iš nacionalinio biudžeto (žr. 6 lentelę). 2000 m. – 4,8 mln. Lt (iš kurių 3,2 mln. Lt sudaro stipendijoms skirtos lėšos), 2005 m.- 9,1 mln. Lt (tame tarpe stipendijoms 6,2 mln.Lt).

6 lentelė

Valstybės biudžeto asignavimai SOCRATES/ERASMUS programai vykdyti

Lietuvoje, (tūkst. Lt)

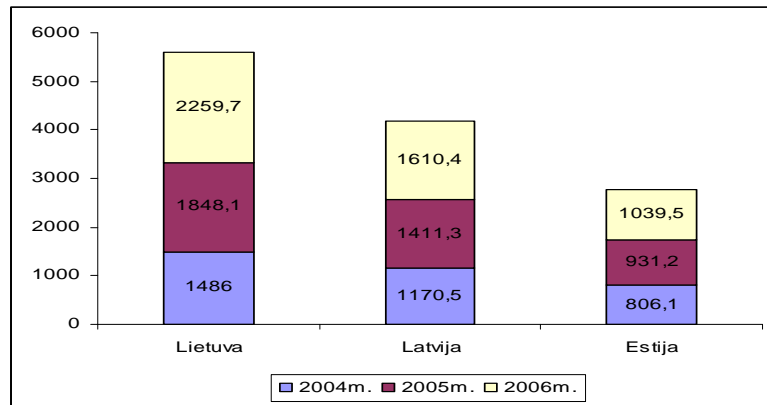
Aukštoji mokykla	2000 m.	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.
Vilniaus universitetas	1162	839	1202	727	936,6	1129,1
Vytauto didžiojo universitetas	128	184,9	403	318	387,4	418,5
Vilniaus Gedimino technikos universitetas	429,4	470,2	830	625	1115,9	1110,6
Kauno Technologijos universitetas	633,5	621,9	927	563	781,7	768,8
Šiaulių universitetas	29,9	155,4	349	295	389	428,7
Kiti universitetai	826,4	1049	2055	1635	1889,4	2320,8
<i>Iš viso</i>	3209,2	3320,4	5766	4163	5500	6176,8

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Valstybės biudžeto lėšų, skirtų LR aukštosioms mokykloms SOCRATES/ERASMUS programos vykdymui, paskirstymais.

Lėšos iš nacionalinio biudžeto skiriamos ne tik studentų stipendijoms. Asignavimai skiriami dėstytojų mobilumui bei kitai veiklai. Stipendijoms skirtos lėšos 2000 m. sudarė 67,4% visų skirtų asignavimų ERASMUS programai vykdyti, 2001 m. - 56,5% , 2002 m. - 72,3%, 2003 m.- 55,4%, atitinkamai 2004 ir 2005 metais 60,4 ir 67,9%. Vidutiniškai kasmet studentų ERASMUS stipendijoms skiriama 63,3% visų lėšų, skirtų šiai programai įgyvendinti.

ERASMUS studentams nacionalinių agentūrų skiriamų mobilumo stipendijų kiekis priklauso nuo studentų, įtrauktų į universitetų paraiškas, skaičiaus, turimo biudžeto, studentų srautų tarp įvairių šalių ir disciplinų sričių balanso, papildomo iš kitų šaltinių gaunamo finansavimo.

SOCRATES/ERASMUS biudžetas (Europos komisijos lėšos) 2000-2006 metų laikotarpį bendrai susumavus yra apie 950 mln. eurų (iš kurių apytiksliai 750 mln. eurų studentų stipendijoms) (*About Socrates - Erasmus, 2006*). Studentų mobilumo stipendijoms iš SOCRATES/ERASMUS biudžeto 2004 m. buvo skirta per 132,4 mln. eurų, 2005 m. – 161,3 mln. eurų bei 2006 m. – 190 mln. eurų (žr. 7 pav.).

7 pav. Lėšų suma, skirta studentų stipendijoms iš SOCRATES/ERASMUS biudžeto 2004-2006 m. (tūkst, Eurų)

Šaltinis: Erasmus - Statistics . Prieiga per internetą

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/erasmus/erasmus_en.html

Planuotas studentų, dalyvaujančių ERASMUS programoje, skaičius aukštosiose mokyklose neįgyvendinamas šimtu procentu. Vidutinė mobilumo koeficiento reikšmė yra 0,70. Pasak ERASMUS programos koordinatorės I.Kazlauskaitės (2004), pagrindinės aukštųjų mokyklų nurodomos priežastys, kodėl neįmanoma šimtu procentų įgyvendinti planuojamų studentų mainų, yra nepakankamos finansavimo galimybės, lėšų vėlavimas, dėl kurio mažėja konkursas norinčių dalyvauti mainų programoje, bei netoliaregiškas planavimas žemesnėse grandyse (fakultetuose, katedrose, kurios paprastai inicijuoja dvišalių mainų sutarčių tarp aukštųjų mokyklų pasirašymą).

KTU Europos instituto profesorius P.Baršauskas (2006), kalbėdamas apie ERASMUS programos naudą studentams, išskyrė šiuos privalumus: 1. Galimybė 1-2 semestrus studijuoti Europos universitetuose; 2. Garantuotas pilnas studijų užsienyje rezultatų pripažinimas Lietuvos aukštojo mokslo institucijose; 3. Galimybė studijuoti užsienio kalba bei užsienio kalbų žinių lygio gerinimas; 4. Galimybė naudotis užsienio universitetų bibliotekomis bei duomenų bazėmis ir t.t.

Studijų užsienyje poveikį studentų žinioms ir įgūdžiams rodo empiriniai tyrimai. Pvz. Flandrijos aukštųjų mokyklų internacionalizavimo rezultatus tyrusio projekto IMPACT rezultatai atskleidė koreliaciją tarp institucijos internacionalizavimo (taip pat studentų mainų apimties) ir tokių studentų įgūdžių kaip: grupinis darbas, etiško sprendimų pasirinkimas, užsienio kalbų mokėjimo ir pan., kurie yra reikalingi praktinei veiklai multikultūrinuose kolektyvuose ir/ar multikultūrinėje aplinkoje (De Decker , 2003).

Studijų užsienyje integravimas į mokymosi procesą gali pasitarnauti ugdant būsimus specialistus. Specialistams būtini įgūdžiai sąlyginai gali būti suskirstyti į tris grupes (Lin, Sweet, Anisef, 2003):

- A. Techniniai (dar vadinami akademiniais) įgūdžiai: gebėjimas disponuoti turimomis techninėmis žiniomis, standartų ir profesinės kalbos žinojimas, gebėjimai kurti ir atlikti eksperimentus, analizuoti ir interpretuoti duomenis ir pan.;
- B. Socialiniai-kultūriniai įgūdžiai: gebėjimai efektyviai bendradarbiauti tarpkultūrinėse komandose, adekvačiai reaguoti socialinių ir kultūrinių skirtumų įtakotose situacijose ir pan.;
- C. Personaliniai įgūdžiai: pozityvios nuostatos ir elgsena, adaptyvumas ir pan.

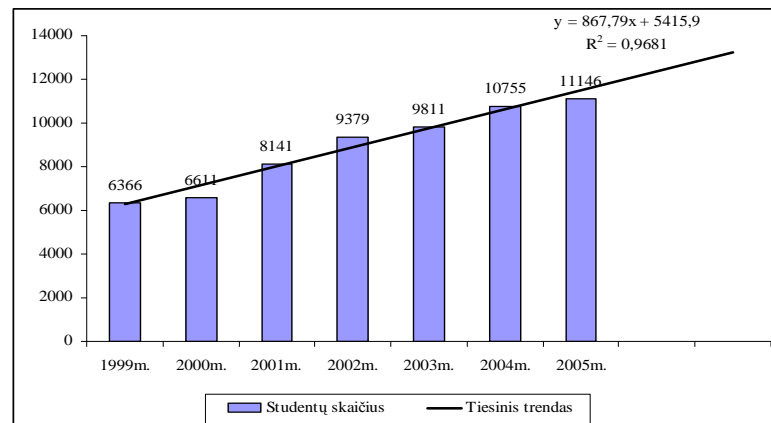
Kad studijų užsienyje patirtis turi teigiamą įtaką, rodo ir VGTU vykdyta studentų, grįžusių po studijų periodo užsienyje, apklausa. Studentai nurodo tokius didžiausius užsienio aukštųjų mokyklų privalumus, lyginant su studijomis VGTU: literatūros naujumas ir prieinamumas, technikos ir technologijų reikalingų studijų procesui, prieinamumas, grupinio darbo taikymas mokymo procese, dėstytojų, skaitančių paskaitas užsienio kalba, kalbinė kompetencija. Tyrimų rezultatai rodo, kad dalyvavimas ERASMUS programoje gali būti esminis sėkmės veiksnys ieškant darbo – šių dienų darbdaviai studijas užsienyje laiko vertinga patirtimi (*Studijų užsienyje galimybės VGTU studentams, 2006*).

Lietuvai ir kitoms ES valstybėms, siekiant Lisabonoje užsibrėžto tikslo – iki 2010 m. paversti ES dinamiškiausia ir konkurencingiausia žiniomis grįsta ekonomika pasaulyje, investicijos į švietimą yra labai svarbios. Vienas pagrindinių žiniomis grįstos ekonomikos elementų yra žmonės, kurie informaciją paverčia specializuotomis žiniomis. Todėl studijos aukštojoje mokykloje ypatingai prisideda prie žmogiškojo kapitalo formavimo. Joms organizuoti reikalingos lėšos tiek ir studijuojantiems, tiek ir pačiam mokymo procesui. Dėl darbo apimties ir pasirinkto objekto toliau darbe tiriama tik valstybės įvairiomis formomis suteikiama parama studijuojantiems vienoje iš Lietuvos aukštųjų mokyklų – Šiaulių universitete. Įvairių tiriamus klausimus apibūdinančių rodiklių skaičiavimo metodika pateikta 1 priede.

2. VALSTYBĖS FINANSINĖS PARAMOS STUDENTAMS ŠIAULIŲ UNIVERSITETE ANALIZĖ

2.1. Studentų skaičiaus Šiaulių universitete dinamika

Studijuojančių skaičius Šiaulių universitete nuolat auga. Jei 1999 m. bendras I-II pakopų studentų skaičius buvo 6366, tai 2005 metais jis siekė 11146 arba padidėjo 75,08% (žr. 8 paveikslą). Ypatingai didėjo II pakopos studentų (žr. 7 lentelę). Lyginant 2005 metus su 1999 metais, jų skaičius padidėjo daugiau nei du kartus.

8 pav. ŠU bendras I-II pakopų studentų skaičius 1999-2005 m.
Šaltinis: sudaryta autorės.

2001 m. išaugo ir išsiplėtė Šiaulių universiteto vakarinės ir neakivaizdinės studijos. Iki 2000 m. vakarinės studijos buvo tik Technologijos ir Socialinių mokslų fakultetuose, o neakivaizdinės – tik Edukologijos ir Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetuose (buvęs Specialiosios pedagogikos).

7 lentelė

ŠU I-II pakopų studentų skaičiaus bazinis padidėjimo tempas, proc.

	1999 m.	2000 m.	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.
Bendras I-II pakopų studentų skaičius	0	+3.85	+27.88	+47.33	+54.11	+68.94	+75.09
I pakopos studentai	0	+2.79	+26.18	+44.57	+51.32	+65.50	+70.90
II pakopos studentai	0	+17.47	+49.78	+82.10	+90.17	+113.32	+129.04

Šaltinis: sudaryta autorės.

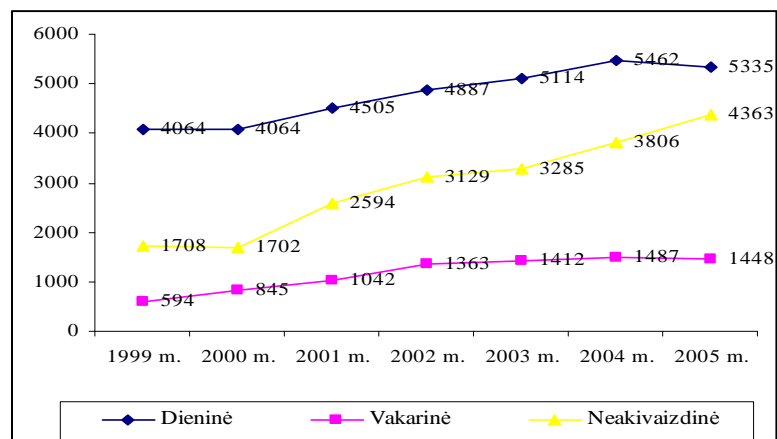
2005 m. Šiaulių universitete studijavo 11146 studentai, iš kurių 5335 (47,9%) studijavo dieniniame skyriuje, vakariniame – 1448 (13 %), o neakivaizdiniame skyriuje studijavo 4363, kas sudaro 39,1%.

Nuo 1999 metų iki 2005 metų Šiaulių universitete studijuojančių studentų skaičius per metus vidutiniškai padidėdavo 868 studentais. Jeigu tokie augimo tempai išsilaikys ir toliau, tai 2006 ir 2007 metais Šiaulių universiteto studentų skaičius turėtų būti atitinkamai 12358 ir 13226 studentų.

Gaudešienė (2005), magistro darbe analizuodama, kodėl per paskutinius penkerius metus ypatingai didėja studentų, studijuojančių aukštosiose mokyklose, skaičius, padarė tokias išvadas:

1. Dirbantys asmenys, kurie neturi aukštojo mokslo išsilavinimo, taip pat yra priversti įsigyti aukštojo mokslo diplomą.
2. Norint įsidarbinti, reikalingas aukštojo mokslo diplomo. Dėl to prasidėjo masinis stojimas į aukštąsias mokyklas, ne tik į dienes, bet ir į vakarines studijas, o ypatingai į neakivaizdines studijas.
3. Siekiantys įsidarbinti pagal Lietuvos aukštosiose mokyklose įsigytą specialybę, studijuoti arba stažuotis užsienyje, privalo turėti Europos Sąjungoje galiojantį ir pripažįstamą diplomą. Pagal Bolonijos deklaraciją, yra stengiamasi suvienodinti studijų kreditų sistemą ir užtikrinti vienodą kokybę, siekiant, kad Lietuvos aukštojo mokslo diplomai būtų pripažįstami Europos Sąjungos šalyse.
4. Stojama į prestižines specialybes, kurias pabaigus yra didesnė tikimybė gauti gerai apmokamą darbą.
5. Atsiradus naujų specialistų poreikiui darbo rinkoje, buvo sukurtos naujos studijų programos, dėl ko padidėjo studijuojančių studentų skaičius šiose naujose specialybose.
6. Didesnė kai kurių specialybių, ypatingai populiarejančių pastaruosiu metu, tokių kaip ekonomika, vadyba, psichologija, aplinkos apsauga, paklausa rinkoje.

9 paveiksle parodytas studentų pasiskirstymas pagal studijų formas.

9 pav. Atskirų studijų formų studentų skaičiaus kitimas ŠU 1999-2005 metais (kiekvienų metų spalio 1 d.)

Šaltinis: Šiaulių universiteto veiklos metinės ataskaitos 2000-2005 m.

Studentų skaičius neakivaizdiniame skyriuje, 2005 metus lyginant su 1999 metais, padidėjo 155 % arba 2,55 karto, atitinkamai dieniniame skyriuje – 31% arba 1,31 karto, vakariniame skyriuje – 143 % arba 2,43 karto. Per analizuojamą laikotarpį neakivaizdinio skyriaus studentų skaičius kasmet vidutiniškai padidėdavo 17 %, dieninio - 5 %, vakarinio – 6%.

Neakivaizdiniame ir vakariniame skyriuose studentų skaičiaus vidutiniai priaugio tempai 1999-2005 laikotarpiu buvo panašūs. Jie skyrėsi tik 1 procentiniu punktu.

8 lentelė

ŠU studentų grandininis padidėjimo tempas pagal studijų formas, procentais

	2000 m.	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.
Dieninė	0	+10,9	+8,8	+4,6	+6,8	-2,3
Vakarinė	+42,3	+23,3	+30,8	+3,6	+9,1	-2,6
Neakivaizdinė	-0,35	+52,4	+20,6	+5,5	+15,9	+14,6

Šaltinis: sudaryta autorės.

Dieninio skyriaus studentų skaičius iki 2004 m. nuolat augo, nors augimas buvo netolygus: didžiausias padidėjimas buvo lygus 10,9 % (2001 m.), o mažiausias – 4,6% (2003 m.). Tačiau 2005 metais tiek dieniniame, tiek ir vakariniame skyriuose studijuojančių skaičius, lyginant su 2004 metais, sumažėjo atitinkamai 2,3% dieniniame skyriuje ir 2,6% vakariniame skyriuje. Kitokia situacija buvo neakivaizdiniame skyriuje. Jau 2001 metais norinčių studijuoti neakivaizdiniame skyriuje padidėjo iki 52,4%, lyginant su 2000 metais. Nuo 2003 metų, lyginant dieninę, vakarinę ir neakivaizdinę studijų formas, matomas ryškus pastarosios augimas lyginant su kitomis studijų formomis. Ypač išaugo studentų skaičius Socialinių mokslų fakulteto neakivaizdiniame skyriuje. Jei 2003 m. studijuojantys šiame fakultete sudarė 30,9% visų studijuojančių Šiaulių universitete neakivaizdiniame skyriuje, tai 2005 m. šis rodiklis jau išaugo iki 46,1% (padidėjo 15,2 procentiniais punktais). Kituose fakultetuose studijuojančių neakivaizdiniame skyriuje mažėjo, išskyrus Menų bei Humanitarinių mokslų fakultetus. Pavyzdžiui, Edukologijos fakultete nuo 2003 m.iki 2005 metų sumažėjo 11,5 procentinio punkto (nuo 29,6 iki 18,1) bendrame neakivaizdiniame skyriuje studijuojančių studentų skaičiuje, atitinkamai Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultete sumažėjo 4,3 procentinio punkto (nuo 17,1 iki 12,8).

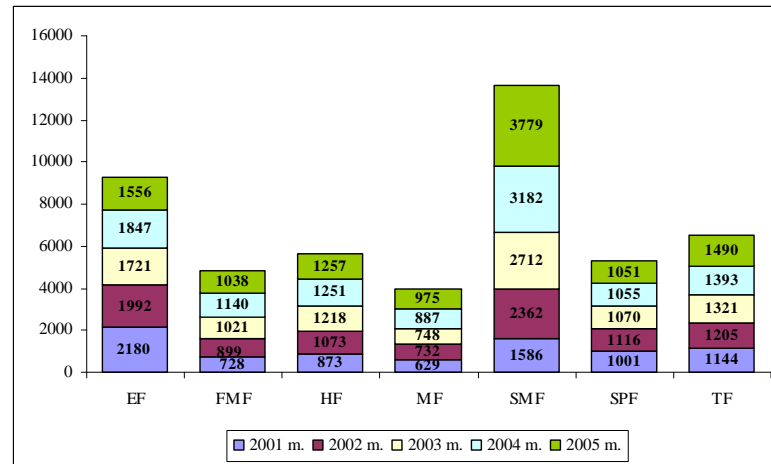
9 lentelė

ŠU studentų pagal studijų formas struktūra, procentais

	1999 m.	2000 m.	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.
Dieninė	63,9	61,5	55,3	52,1	52,1	50,8	47,9
Vakarinė	9,3	12,8	12,8	14,5	14,4	13,8	13,0
Neakivaizdinė	26,8	25,7	31,9	33,4	33,5	35,4	39,1
Viso:	100	100	100	100	100	100	100

Šaltinis: sudaryta autorės.

Analizuojant Šiaulių universiteto studentų struktūrą pagal fakultetus (žr. 10 pav.), išryškėjo, jog labai išaugo studentų skaičius Socialinių mokslų fakultete. Jei 2001 metais šio fakulteto studentai sudarė 19,5% visų studijuojančių, tai 2005 metais – jau 33,9%. Šį padidėjimą didžiaja dalimi lėmė neakivaizdinio skyriaus studentų skaičiaus augimas.

10 pav. ŠU studentų skaičius 2001-2004 m. pagal fakultetus (kiekvienų metų spalio 1 d)

Šaltinis: Šiaulių universiteto veiklos metinės ataskaitos 2001-2004 m.

Iš 9 lentelėje pateiktų duomenų matyti, jog Šiaulių universiteto studentų struktūra labai pakito. Jei 2001 metais studentų skaičiumi pirmavo Edukologijos fakultetas (jo studentai sudarė apie trečdalį visų ŠU studentų), tai 2005 metais pirmaujančią poziciją užėmė Socialinių mokslų fakultetas. 2005 metais Edukologijos fakulteto studentai jau sudarė tik 13,9%. Šis pasikeitimas buvo susijęs su darbo jėgos paklausos struktūros pokyčiais. Šiuos pokyčius nulėmė šalyje mažėjantis gimstamumas, o tuo pačiu ir sumažėjęs pedagogų poreikis mokyklose.

10 lentelė

Studentų pasiskirstymas pagal fakultetus

Grupės.Nr.	Studentai pagal fakultetus	2001 m.	%	2005 m.	%
1	Edukologijos	2180	26,8	1556	13,9
2	Socialinės gerovės ir negalės studijų	1001	12,3	1051	9,4
3	Fizikos ir matematikos	728	8,9	1038	9,3
4	Humanitarinis	873	10,7	1257	11,3
5	Menų	629	7,7	975	8,8
6	Socialinių mokslų	1586	19,5	3779	33,9
7	Technologijos	1144	14,1	1490	13,4
Viso		8141	100	11146	100

Šaltinis: sudaryta autorės.

Analizuojant studentų skaičiaus fakultetuose absoliučius pokyčius, matome, kad studentų sumažėjo tik Edukologijos fakultete. Nepaisant to, kad visuose fakultetuose studentų skaičius nuo 2001 iki 2005 metų padidėjo, Socialinės gerovės ir negalės bei Technologijos fakultetuose

studentų skaičiaus lyginamasis svoris sumažėjo (žr. 10 lentelę). Ypačiai padidėjo studentų skaičius Socialinių mokslų fakultete. Šio fakulteto studentų skaičius nuo 2001 iki 2005 metų išaugo 2,4 karto, o jo lyginamasis svoris bendrame ŠU studentų skaičiuje išaugo 14,4 procentiniais punktais. Kitų fakultetų lyginamieji svoriai pasikeitė nežymiai.

Norint atlikti apibendrintą studentų skaičiaus struktūros pokyčių analizę, apskaičiuoti du struktūros skirtumų koeficientai – struktūrinių skirtumų indeksas ir absoliučių struktūrinių pokyčių tiesinis koeficientas.

Šie rodikliai suteikia skirtingą informaciją. Reikia pažymėti, kad struktūrinių skirtumų indeksas vertina ne atskirų struktūrinių dalių absoliučius pokyčius, o skirtumų tarp struktūrinių dalių mažėjimą ar didėjimą. Taigi kuo didesnė šio indekso reikšmė, tuo labiau padidėjo ar sumažėjo (pokyčio krypties indeksas nerodo) struktūrinių dalių skirtumai.

Tuo tarpu absoliučių struktūrinių pokyčių tiesinis koeficientas parodo vidutinį kiekvienos struktūrinės dalies pokytį.

Buvo apskaičiuotas struktūrinių skirtumų indeksas, naudojant 2001 ir 2005 metų studentų skaičius atskiruose fakultetuose:

$$I_{\text{skirt}} = \frac{1}{2} * \frac{32.76}{100} = 0.1638$$

Gauto indekso reikšmė rodo, kad studentų pasiskirstymas pagal fakultetus pasikeitė apie 16%. Tokia rodiklio reikšmė rodo gana nemažus ŠU studentų struktūros pokyčius

Skaičiuojant absoliučių struktūrinių pokyčių tiesinį koeficientą gauta tokia reikšmė:

$$d = \frac{1}{7} * 32.76 = 4.68$$

Tokia rodiklio reikšmė rodo, kad 2001-2005 m. laikotarpiu atskirų fakultetų lyginamųjų svorių dydžiai vidutiniškai pasikeitė 4,68 procentiniais punktais. Derėtų pastebėti, kad šis koeficientas nerodo vidutinio pasikeitimo krypties (padidėjimo ar sumažėjimo). Jis nurodo tik vidutinio pokyčio dydį.

2.2. Valstybės finansinės paramos Šiaulių universiteto studentams dinamika

2.2.1. Stipendijų, mokamų iš valstybės biudžeto dinamika

Lietuvoje studentų skaičius auga labai sparčiai. Jei 2000-2001 mokslo metais valstybiniuose universitetuose visose studijų pakopose studijavo 94,9 tūkst. studentų, tai 2005-2006 metais jų skaičius padidėjo 44 proc., t.y. išaugo iki 136,7 tūkst. Net 70% abiturientų šiandien renkasi studijas aukštojoje mokykloje. Taip pat į aukštąsias mokyklas priimama vis daugiau studentų, kurie sutinka mokėti už studijas.

Studentai pagal finansavimo pobūdį aukštojoje mokykloje yra skirstomi į finansuojamus valstybės ir studijuojančius savo lėšomis. 11 lentelėje parodyta kaip kito tiek finansuojamų valstybės, tiek studijuojančių savo lėšomis studentų skaičius 2001-2005 m. laikotarpiu.

11 lentelė

Šiaulių universiteto studentų skaičiaus kitimas pagal finansavimą 2001-2005 metais

	2001 m.	2002 m.	2003 m.	2004 m.	2005 m.
Studentų skaičius viso:	8141	9379	9811	10755	11146
Valstybės finansuojami	4415	4800	5045	5619	5115
<i>Augimo tempas, %</i>	-	8,72	5,1	11,4	-8,9
Studijuojantys savo lėšomis	3726	4579	4766	5136	6031
<i>Augimo tempas, %</i>	-	22,9	4,1	7,8	17

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Šiaulių universiteto veiklos metinėmis ataskaitomis 2001-2005 m.

Studijuojančių savo lėšomis studentų skaičius analizuojamu laikotarpiu augo. Ypač spartus padidėjimas pastebimas 2002 m., kai tokių studentų skaičius išaugo 22,9%. 2003 metais šis augimas labai sulėtėjo ir besudarė tik 4,1 %. 2005 metais šių studentų skaičiaus augimo tempas vėl priartėjo prie 2002 m. lygio ir sudarė 17%. Tuo tarpu valstybės finansuojamų studentų skaičiaus kitimas nepasižymėjo pastovia tendencija. Iki 2004 metų jų skaičius didėjo, bet šis didėjimas nebuvo spartus ir tik 2004 metais viršijo 10%. 2005 metais valstybės finansuojamų studentų skaičius sumažėjo beveik 9% ir pasiekė 2003 metų lygį. Kadangi bendras studentų skaičius visą analizuojamą laikotarpį didėjo, tai toks valstybės finansuojamų studentų skaičiaus sumažėjimas rodo, kad studijuojančių savo lėšomis studentų dalis didėja, lyginant su valstybės finansuojamų studentų dalimi.

Vadovaujantis LR respublikos nutarimais dėl valstybinių aukštųjų mokyklų dieninės studijų formos pagrindinių, vientisųjų ir antrosios studijų pakopos studentų stipendijų skyrimo bei Šiaulių universiteto skyrimo nuostatais, Šiaulių universitete stipendijos yra šios:

- Pirmo semestro stipendijos bakalaurams,
- Pirmo semestro stipendijos magistrantams,
- Stipendijos pagal egzaminų rezultatus vyresnių kursų studentams,
- Vienkartinės socialinės stipendijos,
- Vienkartinės stipendijos už pasiekimus mokslo, kultūros, meno, sporto srityse,
- Našlaičio stipendija (buvo iki 2005 sausio 1 d.),
- Vardinės stipendijos.

Dėl duomenų trūkumo šiame darbe bus analizuojamos tik stipendijos pagal egzaminų rezultatus. Pagal ŠU stipendijų skyrimo nuostatus pirmo semestro stipendijos bakalaurams

mokamos tik pirmosios pakopos studentams pirmąjį semestrą. Pirmo semestro stipendija yra 0,32MGL.

Pirmo semestro stipendijos magistrantams mokamos tik antrosios pakopos studentams pirmąjį semestrą, o jos dydis sudaro 0,8 MGL.

Stipendijas skirsto atskirų fakultetų stipendijų skirstymo komisija, sudaroma iš fakulteto dekanı ir 8 narių, iš kurių 5 yra studentų atstovybės deleguoti nariai.

2002 metais stipendijas pagal studijų rezultatus gaudavo 75% dieninio skyriaus pagrindinių, vientisųjų studijų ir antrosios pakopos studijų studentų, kurių studijas visiškai finansuoja valstybė. Tačiau nuo 2003 metų stipendijas gauna 65%. Stipendijos dydis priklauso nuo sesijos rezultatų.

Šiaulių universitete stipendijų dydžiai pagal egzaminų rezultatus iki 2005 metų buvo: 1,6 MGL, 1,4 MGL, 1,2 MGL, 1 MGL, 0,8 MGL. Nuo 2005 metų Šiaulių universitete stipendijos yra šių dydžių: 2,4 MGL, 1,6 MGL, 1,4 MGL, 1 MGL. (žr. 12 lentelę). Pagal šiuos stipendijų dydžius vidutinis stipendijos dydis 2003 ir 2004 metais buvo 150 Lt, o 2005 metais – 200 Lt. Pavyzdžiui, *Vilniaus Gedimino Technikos Universitete* stipendijų dydžiai per mėnesį yra tokie: 2,0 MGL (Lyderio stipendija, kurią gauna 3% geriausių kiekvieno kurso studentų), Rektorato stipendija- taip pat 2,0 MGL; 1,4 MGL (I laipsnio stipendija), 1,1 MGL - II laipsnio stipendija, bei III laipsnio stipendija – 0,7 MGL. Šiame universitete skiriama stipendija ir socialiai remtiniams studentams. Jos dydis lygus 0,7 MGL. Studijuojantiems magistratūroje VGTU stipendijų dydžių įvairesni: 2 MGL; 1,8 MGL; 1,4 MGL; 0,9 MGL; 0,7 MGL. Šiaulių Universiteto stipendijų skyrimo nuostatuose tiek studijuojantiems pagrindinėse studijose, tiek magistratūroje stipendijų dydžiai vienodi. *Kauno Technologijos Universitete* stipendijų dydžiai taip pat skiriasi. Šiame universitete yra trijų dydžių stipendijos: bazinė stipendija (BS), kuri pagrindinėse studijose prilyginama 1,2 MGL, o antros pakopos studijose – 1,5 MGL; I laipsnio stipendija – 1,4 BS ir II laipsnio stipendija 1,2 BS. O *Vytauto Didžiojo Universitete* yra skiriamos *bakalauro studijų* stipendijos, kurių dydžiai yra: 1,8 MGL; 1,5 MGL; 1,25 MGL; 1,0 MGL ir 0,5 MGL; *magistro studijų* stipendijos – 1,75 MGL; 1,5 MGL; 1,25 MGL; 1,2 MGL ir 1,0 MGL. Iš šių palyginimų matyti, jog 2,4 MGL dydžio stipendijos nėra nei viename iš šių universitetų.

12 lentelė

**ŠU stipendijų pagal studijų rezultatus dydžių pasiskirstymas
2003-2005 metais**

Metai/ stipendijos dydis	0,8 MGL	1 MGL	1,2 MGL	1,4 MGL	1,6 MGL	2,4 MGL
2003 m.	34-38%	14-17%	5-10%	5-10%	5-10%	-
2004 m.	23-28%	18-23%	8-13%	8-13%	8-13%	-
2005 m.	-	23-27%	-	13-17%	13-17%	8-12%

MGL- minimalus gyvenimo lygis = 125 Lt. Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis ŠU stipendijų skyrimo nuostatais.

Tarp studentų mokymosi pažangumo ir stipendijos dydžio yra tiesioginė priklausomybė. Kuo aukštesnis mokymosi vidurkis, tuo didesnis ir gaunamos stipendijos dydis. Tačiau išanalizavus atskirų fakultetų studentų mokymosi vidurkius 2003-2005 metais pastebėta, kad gaunančiųjų stipendijas mokymosi vidurkis skiriasi beveik 1 balu (žr. 13 lentelę).

13 lentelė

**Bendras visų gavusiųjų stipendijas mokymosi vidurkis ir
standartinis nuokrypis pagal fakultetus**

Fakultetas	2003 m.		2004 m.		2005 m.	
	Bendras vidurkis	Standartinis nuokrypis	Bendras vidurkis	Standartinis nuokrypis	Bendras vidurkis	Standartinis nuokrypis
Edukologijos	8,64	1,03	8,78	0,75	9,18	0,41
Socialinės gerovės ir negalės studijų	8,84	0,63	8,99	0,38	9,02	0,38
Fizikos ir matematikos	7,89	1,20	8,14	1,01	8,55	0,76
Menų	8,82	1,03	8,94	0,47	9,06	0,61
Humanitarinis	8,78	1,12	8,70	0,58	9,03	0,45
Socialinių mokslų	8,68	0,84	8,93	0,54	8,90	0,49
Technologijos	7,87	1,24	7,99	0,92	8,19	0,80
Bendras	8,47	1,12	8,58	0,83	8,81	0,68

Šaltinis: sudaryta autorės.

Lyginant bendrą 2005 metų mokymosi vidurkį su 2003 metų, matome kad jis padidėjo 0,34 balo. Didėjo ne tik bendras, bet ir atskirų fakultetų studentų mokymosi vidurkis. Ypatingai tai išryškėjo Edukologijos fakultete. Jei 2003 m. gaunančiųjų stipendijas mokymosi vidurkis buvo 8,64, tai 2005 m. jis jau sudarė 9,18. Galime daryti prielaidą, kad mokymosi vidurkių didėjimui įtakos galėjo turėti ir nuo 2005 metų išaugę stipendijų dydžiai.

Aukščiausi mokymosi vidurkiai yra Socialinės gerovės ir negalės studijų, Menų bei Socialinių mokslų fakultetuose, o mažiausias - Technologijos fakultete. Todėl galima teigti, kad tam tikras pažymių vidurkis viename fakultete gali būti pakankamas gauti stipendiją, o kitame – nepakankamas.

Mokymosi vidurkio standartinis nuokrypis (dydis, parodantis, kiek vidutiniškai pažymio reikšmės yra nutolusios nuo vidurkio) mažėjo. Šio rodiklio mažėjimas rodo, kad stipendijos pagal pažangumą paskirstomos tolygiau. Didžiausias iš visų fakultetų vidurkio standartinis nuokrypis matomas Technologijos bei Fizikos ir matematikos fakultetuose. Tai reiškia, kad vienodo dydžio stipendiją gali gauti asmenys, kurių mokymosi rezultatai gana skirtingi.

Už 1 MGL mažesnes stipendijas 2003 m. gavo daugiau nei pusė studentų, tuo tarpu 2005 metais – jau tik trečdalis (žr. 14 lentelę). Gana smarkiai išaugo studentų skaičius, kurių stipendijos sudaro 1–1,5 MGL. Jų dalis padidėjo nuo 31,4 iki 42,2%. 1,6–2 MGL dydžio stipendijas 2002-2004 metais gaunančiųjų studentų dalis išliko pastovi, o 2005 m. išaugo beveik

dvigubai. Didesnės nei 2 MGL stipendijos Šiaulių universitete pradėtos mokėti tik 2005 m. ir jas gavo 13,7% studentų.

14 lentelė

**Studentų skaičius pagal gaunamos stipendijos dydį
(I-II pakopose) spalio 1d.**

	2003 m.		2004 m.		2005 m.	
	iš viso	%	iš viso	%	iš viso	%
Iš viso studentų gauna stipendijas	2698	100,0	2932	100,0	2692	100,0
mažesnes už MGL	1580	58,6	1484	50,6	730	27,1
1-1,5 MGL	858	31,8	1169	39,9	1137	42,2
1,6-2 MGL	260	9,6	279	9,5	432	16,1
didesnės už 2 MGL	-	-	-	-	366	13,7

Šaltinis: Šiaulių universiteto studijų skyriaus duomenys.

Gerai besimokantiems Lietuvos universitetų studentams LR vyriausybė kas antri metai gruodžio mėn. skiria papildomų lėšų jų skatinimui. 2001 m. Švietimo ir mokslo ministro įsakymu 2001 -12- 17 Nr.546 Lietuvos universitetinėms aukštosioms mokykloms buvo skirta 243500 litų lėšų, skirtų bendrųjų mokslo ir studijų sistemos poreikių tenkinimui 2001 m., stipendijų fondo papildymui. Šiaulių universitetui buvo skirta 16000 litų (žr. 15 lentelę).

15 lentelė

Papildomų lėšų paskirstymas pagal fakultetus

Fakultetas	2001 m.		2003 m.		2005 m.	
	Lt.	studentų sk.	Lt.	studentų sk.	Lt.	studentų sk.
Edukologijos	1000	1	11856	38	4000	32
Socialinės gerovės ir negalės studijų	1000	1	7500	24	6000	48
Fizikos ir matematikos	-	-	10352	33	-	-
Menų	2000	2	6622	22	5250	42
Humanitarinis	2000	2	10000	32	15125	151
Socialinių mokslų	1000	1	9062	29	22250	178
Technologijos	7000	7	10608	34	13375	107
Viso	16000	16	66000	211	66000	558

Šaltinis: sudaryta autorės.

Už aktyvią visuomeninę ir kultūrinę veiklą 2001 metais vienkartinės stipendijos buvo skirtos 16 studentų.

2003 m.LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu 2003-12-05. Nr.1739 valstybiniam universitetams buvo skirta 1000 tūkst. Lt. Šios lėšos skirtos iš bendrųjų mokslo ir studijų sistemos poreikių tenkinimo programos. 2003 metais lėšos iš švietimo ir mokslo ministerijos buvo skirtos geriausiai besimokančių studentų paskatinimui. Šiaulių universitetui buvo skirta 66 tūkst. Lt. Paskatinamąsias vienkartinės stipendijas po 2,5 MGL gavo 211 Šiaulių universiteto studentų.

2005 m. LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl lėšų skyrimo“ 2005-11-30 Nr.2463 valstybinėms aukštosioms mokykloms iš 2005 m. valstybės biudžeto asignavimų skirta 1200 tūkst. Lt. Iš jų Šiaulių universitetui 66000 Lt. Šios lėšos iš Švietimo ir mokslo ministerijos buvo skirtos paskatinti gerai besimokančius studentus kaip ir 2003 metais. Studentai Šiaulių universitete gavo nuo 100 iki 125 Lt skatinamąsias vienkartinės stipendijas. Jas gavo 558 studentai.

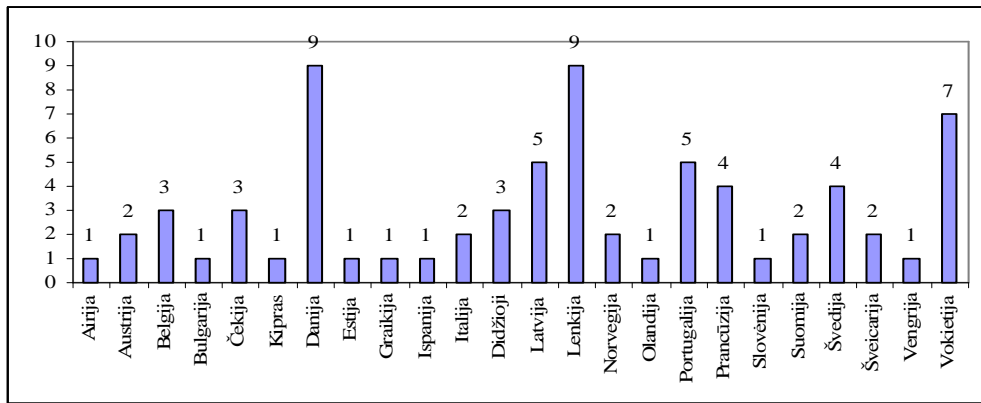
Atlikus Šiaulių universiteto studentų skaičiaus ir studentams skiriamų stipendijų dinamikos ir struktūros analizę, galima teigti, kad studentų skaičius analizuojamu laikotarpiu augo, tačiau jų pasiskirstymas pagal studijų finansavimo šaltinius keitėsi – didėjo savomis lėšomis studijuojančių studentų dalis.

Kalbant apie stipendijų dydžio kitimą galima daryti išvadą, kad analizuojamu laikotarpiu ypač sumažėjo studentų, gaunančių mažesnes už 1 MGL stipendijas, dalis, o labai išaugo studentų, kurių stipendijos dydis viršija 1,6 MGL, dalis. Tokių studentų 2003 m. buvo 9,6%, o 2005 m. – jau siekė 29,9%.

2.2.2. Šiaulių Universiteto finansavimo iš tarptautinių programų lėšų analizė

Šiaulių universitetas 1998-2001 metais įsijungė į TEMPUS, SOCRATES, LEONARDO DA VINCI, PFARE, ESPELL, FEMINA BALTICA ir kitas tarptautines programas. Jis gana sparčiai įsitraukė į SOCRATES/ERASMUS programą, kuri skirta aukštajam mokslui. Jau 1999 m. Universitetas pasirašė SOCRATES/ERASMUS bendradarbiavimo sutartis su 9 aukštosiomis mokyklomis. Iki šiol sėkmingai plėtojami tarptautiniai Šiaulių universiteto ryšiai. Reikia paminėti, kad 2004 m. Šiaulių universitetas tapo Europos universitetų asociacijos (EUA) nariu. Narystė šioje asociacijoje Universitetui suteikė galimybę priartėti prie kitų Europos universitetų, įsijungti į jų bendrus projektus ir dalyvauti planuojant eurointegracinius procesus aukštojo mokslo erdvėje. 2004 m. rugsėjo 17d. Bolonijos universitete (Italija) pasirašyta Didžioji universitetų chartija. Jei 1999 m. buvo pasirašytos tik 9 tarptautinio bendradarbiavimo sutartys, tai 2004 m. atnaujintos netgi 47 ir pasirašyta 10 naujų bendradarbiavimo sutarčių pagal SOCRATES/ERASMUS programą. Ne itin didelis naujų sutarčių skaičius rodo šios programos brandą Šiaulių universitete ir nusistovėjusius partnerius. Pasirašant naujas sutartis orientuojamasi į valstybes, su kuriomis ŠU neturėjo SOCRATES/ERASMUS mobilumo sutarčių.

Bendradarbiavimas SOCRATES/ERASMUS programoje 2005 metais vyko su 71 Europos universitetu (11 pav.)

11 pav. Šiaulių universiteto SOCRATES/ERASMUS partnerių skaičius pagal šalis
Šaltinis: sudaryta autorės remiantis ŠU užsienio skyriaus duomenimis.

Kaip matyti iš paveikslo, daugiausia tarptautinių sutarčių sudaryta su Danijos, Lenkijos bei Vokietijos universitetais. Pradėtos dvišalio bendradarbiavimo sutarčių derybos su dar 5 universitetais.

Minimali studijų užsienyje trukmė - 3 mėn., maksimali - 12 mėn. Kartą SOCRATES/ERASMUS programoje dalyvavę studentai, antrą kartą vykti studijoms į užsienį pagal šią programą nebegali, nepriklausomai nuo to, kad įstojo į kitą fakultetą ir/ar perėjo į kitą studijų pakopą.

Stipendijos Šiaulių Universiteto studentams, dalyvaujantiems SOCRATES/ERASMUS programoje, skiriamos nepriklausomai nuo to, ar jie studijuoja valstybės finansuojamoje vietoje, ar moka už studijas patys. SOCRATES/ERASMUS stipendija tik iš dalies padengia studijų užsienyje išlaidas. Skiriama suma įvairiose šalyse skiriasi, nes ji priklauso nuo pragyvenimo lygio toje šalyje. Ši programa suteikia realią galimybę išvažiuoti vieno semestro studijoms į užsienį, gaunant nuo 350 EUR iki 500 EUR stipendiją per mėnesį. Kiekviena aukštoji mokykla nustato stipendijos dydį, atsižvelgdama į turimų lėšų dydį atitinkamiems mokslo metams, todėl atskirų aukštųjų mokyklų studentams gali būti mokamos skirtingo dydžio stipendijos. SOCRATES/ ERASMUS stipendijų dydžiai Šiaulių universitete parodyti 2 priede. Lyginant su Vilniaus Universitetu, Vilniaus Gedimino Technikos Universitetu bei Kauno Technologijos Universitetu, skirtumų galima pastebėti tik Kauno technologijos fakultete. Pagrindinis skirtumas - vykstantiems į I grupės šalis mokama 500 EUR/mėn. Šiaulių ir kituose universitetuose mokama 450 EUR/mėn.

Studentams, vykstantiems studijuoti į užsienio aukštojo mokslo institucijas, Mokslo ir studijų departamento fondas skiria pinigus iš SOCRATES/ERASMUS lėšų (ER_FM_MSD_SMO), o kitas lėšas skiria Europos Sąjungos komisija iš decentralizuotų lėšų (ER_DEC_NA_SMO). Kaip šios lėšos buvo paskirstytos Šiaulių universitete, parodyta 16 lentelėje.

Lėšų, skirtų SOCRATES/ERASMUS programai, paskirstymas

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
ER_FM_MSD_SMO Lt	88046,40	163431,60	408828,74	460327,29	292597,18	462966,13
ER_DEC_NA_SMO Lt	44023,20	93369,62	98214,94	79690,62	303356,10	420671,89
Iš viso:	132069,60	256801,22	507043,68	540017,91	595953,28	883638,02
ER_FM_MSD_SMO, %	66,66	63,64	80,62	85,24	49,10	52,40
ER_DEC_NA_SMO, %	33,34	63,36	19,38	14,76	50,90	47,60
Iš viso:	100	100	100	100	100	100

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Šiaulių universiteto užsienio ryšių skyriaus duomenimis.

Iš lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad kiekvienais metais finansavimas didėjo, tačiau didėjo ir pagal programą išvažiuojančių studentų skaičius.

Pagal šiuos duomenis matyti, jog didžioji dalis, t.y. daugiau nei 50% lėšų, remiant studentų tarptautinį mobilumą, buvo skirta iš Mokslo ir Studijų departamento. Iš Europos Sąjungos vidutiniškai gaunama tik apie 33% visų SOCRATES/ERASMUS lėšų. Staigus pasikeitimas įvyko Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą 2003 m. gegužės 1 d. Jau 2004 metais finansavimas labai padidėjo: lyginant su 2002 metais 2,62 karto, lyginant su 2003 metais - 3,44 karto.

Lėšų, skirtų SOCRATES/ERASMUS programai, grandininis padidėjimo tempas, procentais

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
ER_FM_MSD_SMO	0	+85,62	+150,15	+12,60	-36,44	+58,23
ER_DEC_NA_SMO	0	+112,09	+5,19	-18,86	+280,67	+38,67

Šaltinis: sudaryta autorės.

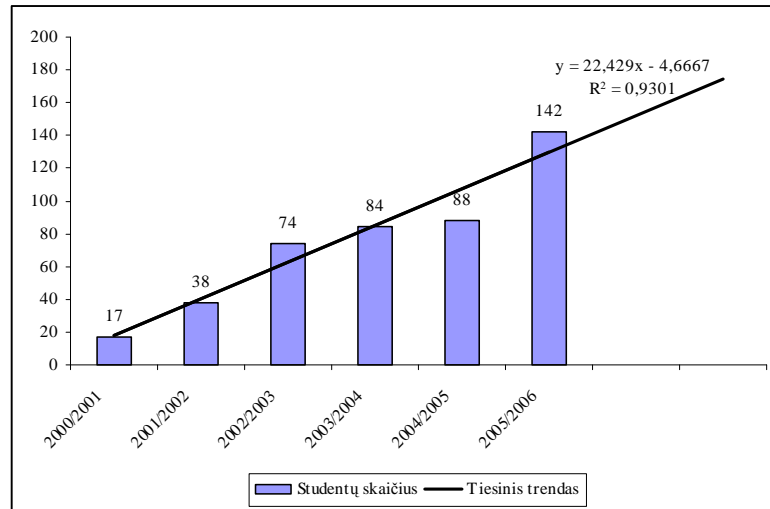
2004-2005 mokslo metais Europos Sąjungos komisijos skirtos lėšos (ER_DEC_NA_SMO), lyginant su 2003-2004, padidėjo beveik 4 kartus. Per analizuojamą laikotarpį lėšos, skirtos iš LR Valstybės biudžeto, kasmet vidutiniškai padidėdavo 39% ($\bar{T}d = \sqrt[5]{5.258206} = 1.3937$).

Vidutinis lėšų, skirtų iš Europos tarybos SOCRATES/ERASMUS programos vykdymui, didėjimo tempas buvo lygus $\bar{T}d = \sqrt[5]{9.555686} = 1.5706$, o vidutinis visų lėšų, skirtų šios programos vykdymui, didėjimo tempas sudarė $\bar{T}d = \sqrt[5]{6.6907} = 1.4625$. Vadinasi, per analizuojamą laikotarpį visos lėšos, skirtos SOCRATES/ERASMUS programos vykdymui, kasmet vidutiniškai išaugdavo 46%, tuo tarpu ER_FM_MSD_SMO lėšos vidutiniškai padidėdavo 39%, o ER_DEC_NA_SMO - 57%.

Lėšų suma, skirta vienam pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykstančiam studentui, nebuvo skaičiuota, kadangi universitete yra nustatyti stipendijų dydžiai pagal tai, į

kokią šalį studentas važiuoja. Pvz., jei vykstama į Suomiją, tai stipendijos dydis yra 450 EUR/mėn. Ši suma dauginama iš laikotarpio, kuriam išvykstama. Dėl šios priežasties minėti skaičiavimai nebuvo atlikti, nes universitetui pervedamų lėšų dydis priklauso nuo to, į kokias šalis studentai vyksta.

Pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvažiuojančiųjų Šiaulių universiteto studentų skaičius nuolat augo. Tai parodyta 12 paveiksle.

12 pav. SOCRATES/ERASMUS programoje dalyvavusių Šiaulių universiteto studentų skaičius 2000-2006 metais

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Šiaulių universiteto užsienio ryšių skyriaus duomenimis.

Išvažiuojančiųjų amžiaus vidurkis yra 21 metai, nes pagal šią aukštųjų mokyklų mainų programą važiuoja dieninio skyriaus II, III kurso studentai. Analizuojant pagal lytį, apie 74% visų išvažiuojančių pagal Europos tarpuniversitetinę mainų programą sudaro moterys. 18 lentelėje parodytas pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykstančių studentų skaičiaus kitimas.

18 lentelė

Pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykusių studentų skaičiaus didėjimo tempas, palyginti su 2000-2001 mokslo metais

Metai	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
Bazinis didėjimo tempas	2,24	4,35	4,94	5,18	8,35

Šaltinis: sudaryta autorės.

Bazinis kitimo tempas rodo, kaip keičiasi išvažiuojančių studentų skaičius, palyginus su baziniais 2000-2001 metais. Išvykstančiųjų studentų skaičius nuolat auga. Absolūtus išvykusių studentų skaičius padidėjo nuo 17 studentų 2000-2001 metais iki 142 studentų 2005-2006 metais. Išvykusių studentų skaičius, 2005-2006 metus lyginant su 2000-2001 metais, padidėjo 8,35 kartus.

Vidutinis pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykstančių studentų skaičiaus didėjimo tempas lygus $\bar{T}d = \sqrt[5]{8.3529411} = 1.5289$. Vadinasi, per analizuojamą laikotarpį išvykstančių studentų skaičius kasmet vidutiniškai išaugdavo 53%.

19 lentelėje parodyta, kokią dalį bendro dieninio ir vakarinio skyrių skaičiaus sudaro išvykstantieji pagal SOCRATES/ERASMUS programą. Derėtų paminėti, kad vakarinio skyriaus studentai SOCRATES/ERASMUS programoje pradėjo dalyvauti tik nuo 2002-2003 mokslo metų.

19 lentelė

**Išvykusių dalis bendrame dieninio ir vakarinio skyriaus studentų skaičiuje
pagal fakultetus, procentais**

	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
<i>Visi fakultetai</i>	0,35	0,69	1,18	1,29	1,27	2,09
Edukologijos	0,55	1,50	3,10	2,14	2,36	1,45
Socialinės gerovės ir negalės studijų	1,13	0,49	1,27	0,98	1,48	1,09
Fizikos ir matematikos	0,42	0	0,56	0,90	0,24	0,67
Menų	0	0	0,43	0,42	1,88	3,69
Humanitarinis	0,33	0,65	1,00	2,83	2,36	5,07
Socialinių mokslų	0	0,96	1,11	1,00	1,03	2,43
Technologijos	0,29	0,44	0,66	0,68	0,43	0,36

Šaltinis: sudaryta autorės.

Kaip matyti iš lentelėje pateiktų duomenų, kiekvienais mokslo metais išvykstančiųjų pagal SOCRATES/ERASMUS programą dalis bendrame studentų skaičiuje didėjo. 2000-2003 m.m. aktyviausi buvo Edukologijos fakulteto studentai. Pvz., 2002-2003 m.m. šiame fakultete dalinėms studijoms išvyko 3,10% studentų, kurie iš norinčiųjų dalyvauti SOCRATES/ERASMUS programoje įvertinti kaip tinkami dalyvavimui. Per analizuojamą laikotarpį daugiausia studentų, išskyrus Edukologijos fakultetą, į Europos universitetus vyko iš Humanitarinio bei Menų fakultetų.

20 lentelė

**Pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykstančių studentų skaičiaus grandininis
padidėjimo tempas ir absoliutus padidėjimas**

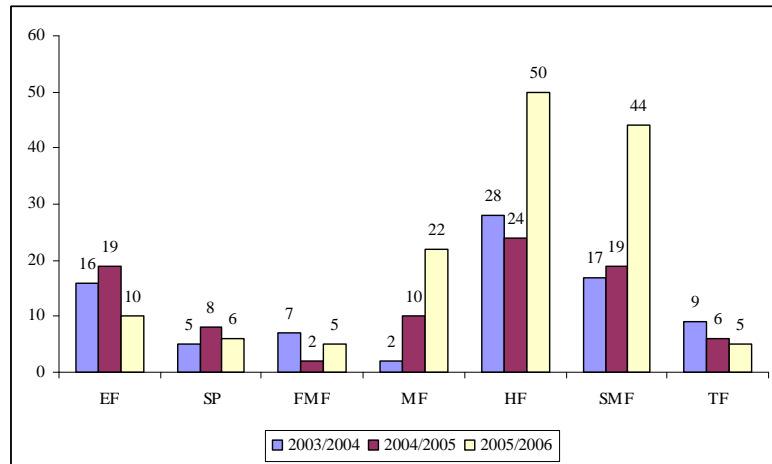
Metai	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
Studentų skaičius	17	38	74	84	88	142
Padidėjimo tempas, %	-	123,53	94,74	13,51	4,76	61,36
Absoliutus padidėjimas	-	21	36	10	4	54

Šaltinis: sudaryta autorės.

Pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykstančių studentų skaičius ypatingai - net 123% - padaugėjo 2001-2002 metais. Tačiau didžiausias absoliutus skaičiaus augimas per

analizuojamą laikotarpį matomas 2005-2006 metus lyginant su 2004-2005 metais. Pagal tarptautinę mainų programą išvykstančių studentų skaičius nuo 88 išaugo iki 142, t.y. išvyko 54 studentais daugiau.

13 paveiksle parodytas pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykstančių studentų pasiskirstymas fakultetuose.

13 pav. Pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykusių studentų pasiskirstymas pagal fakultetus

Šaltinis: sudaryta autorės

Kaip matyti, išvažiuojančiųjų skaičius iš kiekvieno fakulteto nevienodas. Žymiai išaugo SOCRATES/ERASMUS studentų skaičius Humanitariniame, Socialinių mokslų bei Menų fakultetuose, lyginant su 2003-2004 m.m ir 2004-2005 m.m., o sumažėjo Technologijos fakultete. Pastebima tendencija, kad paskutiniiais metais mažėja Fizikos ir matematikos, Technologijos sričių studentų, dalyvaujančių šioje programoje.

21 lentelė

SOCRATES/ERASMUS studentų mobilumas pagal fakultetus, %

	2000-2001	%	2001-2002	%	2002-2003	%	2003-2004	%	2004-2005	%	2005-2006	%
EF	6	35,3	14	36,8	27	36,5	16	19,1	19	21,6	10	7,0
SGNS	4	23,5	2	5,2	6	8,1	5	6,0	8	9,0	6	4,2
FMF	2	11,8	-	-	4	5,4	7	8,3	2	2,3	5	3,5
MF	-	-	-	-	2	2,7	2	2,4	10	11,4	22	15,6
HF	2	11,8	5	13,2	9	12,2	28	33,3	24	27,3	50	35,2
SMF	-	-	12	31,6	18	24,3	17	20,2	19	21,6	44	31,0
TF	3	17,6	5	13,2	8	10,8	9	10,7	6	6,8	5	3,5
Viso	17	100	38	100	74	100	84	100	88	100	142	100

Šaltinis: sudaryta autorės.

21 lentelėje aiškiau parodoma, iš kokio fakulteto išvyksta daugiausia studentų kiekvienais nagrinėjamais metais. Pavyzdžiui, 2000- 2003 m.m. daugiausia studentų išvyko iš Edukologijos fakulteto, o nuo 2003 iki 2006 m.m.- iš Humanitarinio bei Socialinių mokslų fakultetų.

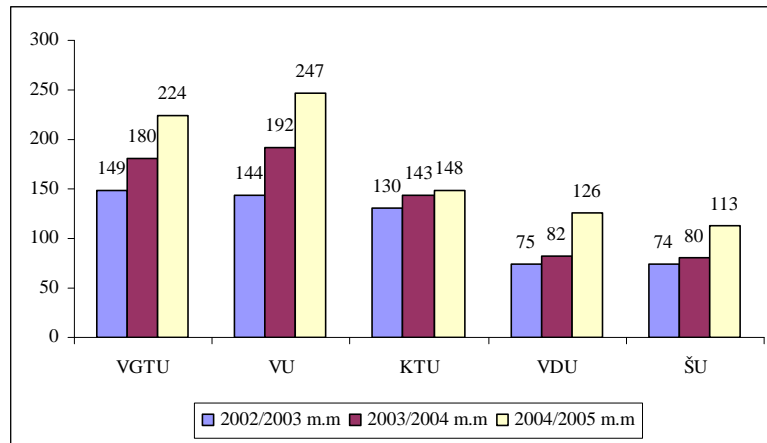
Anot universiteto užsienio ryšių skyriaus darbuotojų, to priežastys labai įvairios:

1. Fakulteto dėstytojų pasyvumas ir užsienio kalbos nemokėjimas trukdo jiems įsijungti į programą, jie neskatina, nemotyvuoja savo studentų vykti studijuoti į užsienį.
2. Mažiau studentų išvyksta, jei fakultete komplikotas kitoje šalyje studijuotų modulių įskaitymas. Jei studentas neužtikrintas dėl modulių įskaitymo, jo noras vykti į užsienį sumažėja, kadangi grįžus egzaminus tektų laikyti iš naujo. Mažiausiai problemų dėl modulių įskaitymo kyla Edukologijos, Socialinių mokslų bei Humanitariniame fakultete.
3. Koordinatorių kaita fakultetuose neigiamai veikia studentų mobilumo augimą. Atėjus naujam žmogui, rodikliai dažniausiai pablogėja, nes jam trūksta patirties.
4. Koordinatorių pasyvumas arba kompetencijos ir įtakos fakultete stoka stabdo mobilumo augimą. Reikia aktyviai skleisti informaciją fakultete, stengtis sudominti studentus. Taip pat svarbi ir katedros vadovo pozicija.
5. Puikiai besimokančių studentų motyvacijos stoka. Studentai bijo permainų, nes galvoja, kad užsienyje gavę blogesnius pažymius praras stipendiją.

Analizuojant pagal šalis (žr. 3 priedą) matyti, jog 2000 metais daugiausia studentų išvyko į Vokietiją (35,3% visų išvykstančiųjų), 2001 metais - į Portugaliją. 2002 metais, kaip ir 2000 metais, daugiausia studentų pagal mainų programą vėl vyko į Vokietiją, o tai sudarė 27,0% visų išvykstančių studentų. 2003-2005 metų laikotarpiu daugiausia studentų išvyko į Danijos universitetus.

Atlikus analizę pagal fakultetus (žr. 4 priedą), 2000-2005 metais Edukologijos fakulteto studentai daugiausia vyko į Daniją, Švediją, Vokietiją, Socialinės gerovės ir negalės studijų - į Vokietiją bei Austriją, Fizikos ir matematikos bei Menų fakulteto studentai dažniausiai vyko į Portugalijos universitetus. Didžioji dalis Socialinių mokslų fakulteto studentų 2000-2005 m. vyko į Danijos, Portugalijos bei Vokietijos universitetus. Technologijos fakulteto studentai pagal SOCRATES/ERASMUS mainų programą dažniausiai vyko į Daniją bei Italiją.

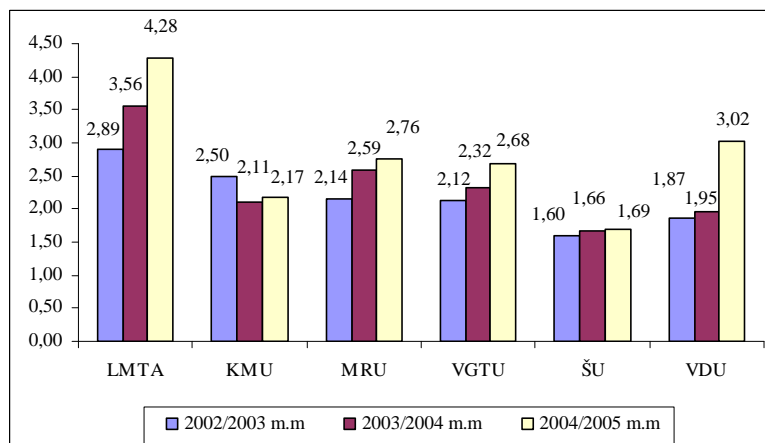
Išvykstančiųjų skaičiaus kitimas pagal SOCRATES/ERASMUS programą kituose Lietuvos universitetuose parodytas 14 pav.

14 pav. Pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykusių studentų skaičius Lietuvos universitetuose

Šaltinis: SOCRATES/ERASMUS fondo duomenys

Beveik visuose Lietuvos universitetuose vykstančių pagal tarptautines mainų programas studentų skaičius didėjo. Lyderiai tarp visų universitetų pagal išvykstančiųjų skaičių yra Vilniaus Gedimino Technikos universitetas bei Vilniaus universitetas. Šiaulių universitetas pagal šį rodiklį yra penktoje vietoje. Tačiau šie skaičiai parodo tik studentų skaičiaus kitimą. Kiekviename universitete studentų skaičius yra nevienodas, todėl yra svarbu, kokia dalis nuo bendro studentų skaičiaus išvyksta pagal tarptautines mainų programas (žr. 15 pav.).

15 pav. Išvykusiųjų pagal SOCRATES/ERASMUS programą studentų dalis bendrame siųstinių studentų skaičiuje, %

Siųstini studentai - visi dieninio ir vakarinio skyriaus studentai, išskyrus I bakalauro kurso studentus

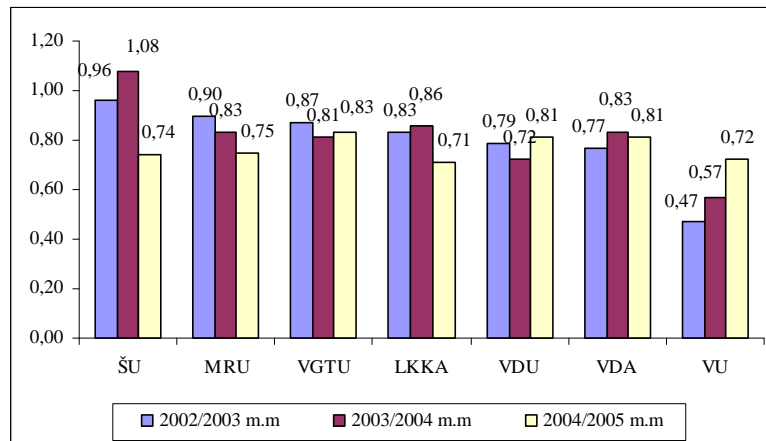
Šaltinis: SOCRATES/ERSAMUS fondo duomenys

Paveiksle parodyti pagal šį rodiklį penketuke esantys universitetai bei Šiaulių universitetas. (kitų aukštųjų mokyklų rodiklius, aptariamus šiame skyriuje, žr. 5-7 prieduose). Lyderis per trejus tirtus metus buvo Lietuvos muzikos ir teatro akademija. Išvykusiųjų dalis bendrame

studentų skaičiuje LMTA 2002-2003 m.m buvo 2,89%, 2003-2004- 3,56% ir 2004-2005 m.m. – 4,28%. Šis rodiklis nuolat didėjo.

Tarp pirmaujančių universitetų yra ir Kauno medicinos universitetas bei Mykolo Romerio Universitetas. Šiaulių universitetas yra aštuntoje vietoje tarp 15 valstybinių universitetų.

16 paveiksle parodyta, koks yra santykis tarp išvykusių ir planuojamų išsiųsti studentų, t.y. ar planuojamas skaičius atitinka faktinį išvykusių studentų skaičių.

16 pav. Numatytų ERASMUS studentų siuntimų įgyvendinimo koeficientas
Šaltinis: SOCRATES/ERASMUS fondo duomenys

Pagal įgyvendinimo koeficientą Šiaulių universitetas 2002-2003 m.m. bei 2003-2004 m.m. užėmė 1 vietą tarp 15 universitetų. Aukštas įgyvendinimo koeficientas yra ir Vilniaus Gedimino technikos universitete bei Vilniaus universitete. Žemiausias įgyvendinimo koeficientas yra Vilniaus pedagoginiame universitete, kur jis sudaro 0,40. Iš šio paveikslo matyti, kad įgyvendinimo koeficientas svyruoja.

Išanalizavus stipendijas, kurios skiriamos studentams pagal egzaminų rezultatus, o taip pat SOCRATES/ERASMUS stipendijas išvykstantiems dalinių studijų į Europos universitetus, toliau darbe analizuojama kita valstybės teikiama finansinė parama aukštųjų mokyklų studentams – paskolos.

2.2.3. Paskolų skyrimo iš Lietuvos Valstybinio mokslo ir studijų fondo ŠU studentams dinamika

Kita valstybės paramos studentams forma yra paskolos. Paskolos studentams Šiaulių universitete, kaip ir kitose aukštosiose mokyklose, pradėtos skirti nuo 1998 m. Nuo 2003 metų paskolos skiriamos du kartus per metus - pavasarį ir rudenį. Šiaulių universitete paskolų

skirstyme aktyviai dalyvauja studentai - fakultetų tarybų nariai. Studentai ima 1500-4500 Lt paskolas, jas panaudoja kompiuterinei įrangai įsigyti, mokslui (papildomiems moduliams pirkti), pragyvenimui. Visuose universitetuose paskolos skirstomos skirtingai. Tik Šiaulių universitete yra už paskolų išdavimo organizavimą atsakingas žmogus. Paskolos gražinamos su palūkanomis. Paskolas gavę asmenys turi pradėti mokėti palūkanas ne vėliau kaip po 2 metų nuo studijų baigimo ar nutraukimo dienos. Palūkanų dydis – 5 procentai. Paskolos gyvenimo išlaidoms gražinamos per 15 metų, o paskola studijų įmokoms gražinama per laiką, ne daugiau kaip tris kartus ilgesnį už trukmę studijų, kurių studijų įmokoms ji buvo gauta.

22 lentelė

Paskoloms skirtų lėšų panaudojimas Šiaulių universitete

Metai	Gauta iš Mokslo ir studijų fondo, Lt		Skirta studentams, Lt		Nepanaudota, Lt	
	Iš viso	Iš jų studijų įmokoms mokėti	Iš viso	Iš jų studijų įmokoms mokėti	Iš viso	Iš jų studijų įmokoms mokėti
1999	172000		172000		-	-
2000	422700		422000		700	-
2001	566700		565750		950	-
2002	719000		719000		-	-
2003	1338000	305000	1069000	36000	-	269000
2004	1481000	381000	1169000	69000	-	312000
2005	1743500	407500	1419500	83500	-	324000

Šaltinis: Šiaulių universiteto veiklos metinės ataskaitos 2000-2005 m.

Iš 22 lentelės matyti, jog lėšų suma, skirta iš Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo studijų įmokoms mokėti (500 Lt), Šiaulių universitete nėra pilnai panaudojama. Vadinasi, studentai nėra suinteresuoti imti šios rūšies paskolą arba nėra pakankamai informuoti apie šios paskolos rūšies buvimą ir naudingumą. Lėšos, skirtos gyvenimo išlaidoms, panaudojamos beveik 100%, išskyrus 2000 ir 2001 metus, kuomet buvo nepanaudota atitinkamai 700 ir 950 litai.

23 lentelė

Paskolų gyvenimo išlaidoms paskirstymas Šiaulių universitete

Metai	Pageidavusių gauti paskolas studentų skaičius	Studentų, gavusių paskolą, skaičius	Poreikio gauti paskolą patenkinimas, %
1998	34	34	100
1999	218	116	53,2
2000	306	199	65,0
2001	342	242	70,8
2002	602	334	55,5
2003	795	598	75,2
2004	719	564	78,4
2005	562	542	96,4

Šaltinis: sudaryta autorės.

Pradėjus studentams skirti paskolas gyvenimo išlaidoms, pageidaujančių jas gauti studentų skaičius nuolat viršija gavusių studentų skaičių, t.y. imti paskolas gyvenimo išlaidoms norėtų daugiau studentų, bet jų galimybės ribojamos dėl lėšų pervedamų iš Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo stygiaus. Lėšos skiriamos pagal studentų skaičių universitete. Iki 2003 m. lėšos buvo skiriamos pagal dieninio skyriaus studentų skaičių aukštojoje mokykloje, o nuo 2003 m. - pagal bendrą studentų skaičių. Iš šios lentelės duomenų matyti, jog stengiamasi nors iš dalies patenkinti pageidaujančių gauti paskolas norą, todėl poreikis nedaug skiriasi nuo pageidaujamo. Nuo paskolų gavimo pradžios (1998 m.) noras gauti paskolas gyvenimo išlaidoms didėjo: 2000 metais pageidavusių gauti šias paskolas skaičius padidėjo 40,36% (nuo 218 iki 306), 2001 metais - 11,76% , 2002 metais - 76,02%, 2003 metais - 32,05%. Tačiau jau 2004 metais, lyginant su 2003 metais, pageidavusių gauti paskolas gyvenimo išlaidoms sumažėjo 9,55%, o 2005 metais sumažėjo 21,83%.

Reikia pažymėti, kad poreikio gauti paskolą gyvenimo išlaidoms patenkinimas skirtingais analizuojamais metais skyrėsi gana smarkiai. Pavyzdžiui, 1999 metais, kuomet, lyginant su 1998 metais, pageidaujančių gauti paskolą studentų skaičius išaugo 6,41 karto, poreikis buvo patenkinamas tik 53,2%. 2000 ir 2001 metais, kuomet pageidaujančių skaičiaus augimas šiek tiek sulėtėjo, paskolų poreikio patenkinimas išaugo daugiau nei 10 procentinių punktų. Tačiau 2002 metais, kai pageidaujančių gauti paskolas skaičius išaugo beveik dvigubai, poreikio patenkinimas vėl smuko iki 55,5%. Vėlesniais metais paskolų poreikio patenkinimas kasmet vis didėjo, kol 2005 metais siekė 96,4%. Derėtų pastebėti, kad tais metais ir pageidavusių gauti paskolas skaičius labai sumažėjo, jis krito žemiau 2002 metų lygio.

24 lentelė

Gavusių paskolas gyvenimo išlaidoms studentų dalis bendrame studentų skaičiuje pagal fakultetus, procentais

Fakultetas	2003 m.		2004 m.		2005 m.	
	Pageidavo	Gavo	Pageidavo	Gavo	Pageidavo	Gavo
Edukologijos	10,8	5,2	8,5	4,8	3,4	3,4
Socialinės gerovės ir negalės studijų	6,3	5,4	5,4	4,4	5,0	3,7
Fizikos ir matematikos	6,8	6,1	6,6	6,5	5,1	5,1
Menų	9,0	8,1	8,5	6,8	6,8	6,4
Humanitarinis	11,4	8,9	9,7	6,1	7,9	7,3
Socialinių mokslų	7,7	6,9	5,7	5,6	4,6	4,5
Technologijos	6,2	4,3	5,8	4,8	5,6	6,3
Viso	8,4	6,3	7,0	5,5	5,2	5,0

Šaltinis: sudaryta autorės.

Išanalizavus bendrą studentų skaičių, pagal kurį skiriama suma paskoloms iš Valstybinio mokslo ir studijų fondo, paaiškėjo, jog tik 6,3% visų Šiaulių universiteto studentų gavo paskolas 2003 metais iš 8,4% pageidavusių. Vėlesniais metais tiek pageidavusių gauti paskolas, tiek jas

gavusių studentų dalis bendrame skaičiuje vis mažėjo. Visu analizuojamu 2003-2005 metų laikotarpiu daugiausia norinčių gauti paskolas buvo Humanitariniame fakultete.

Paskolų sumos gyvenimo išlaidoms fakultetuose taip pat paskirstomos pagal esančių to fakulteto studentų skaičių. Jos paskirstomos tolygiai.

Pagrindine priežastimi dėl nepatenkinamų studentų poreikių yra per maža suma, skiriama iš Valstybinio mokslo ir studijų fondo. Pvz., 2003 metais 1 studentui tenkantis paskolos gyvenimo išlaidoms dydis sudarė 109,76 Lt, 2004 metais - 106,41 Lt, 2005 metais - 123,5 Lt. Tad net ir tuo atveju, kai visi studentai imtų minimalią 1000 litų sumą, į ją galėtų vidutiniškai pretenduoti tik kas devintas studentas. Jei visi pageidautų maksimalios 4500 litų paskolos, ją galėtų gauti tik kas 36-tas studentas. Pagal rekomenduojamas paskolų skyrimo sumas vidutinė paskola gyvenimo išlaidoms turėtų būti 2750 litų, tai reikštų, jog 2005 metais šios rūšies paskolas būtų gavę 486 studentai, t.y tik 5% visų Šiaulių universiteto studentų.

Šiame darbe autorė buvo iškėlus hipotезę, kad yra ryšys tarp imamos paskolos dydžio ir studento amžiaus. Tačiau paskaičiavus koreliacijos koeficientą pasirodė, jog amžius imamos paskolos dydžiui jokios reikšmės neturi, nes koreliacijos koeficiento reikšmės 2003 metais buvo - 0,06607, 2004 metais - 0,001894, 2005 metais - 0,03325.

Taip pat buvo patikrinta hipotезė, kad imamos paskolos dydžiui įtakos turi kursas, kuriame mokomasi. Atlikti skaičiavimai parodė, jog ir šios hipotезės patvirtinti negalima. Vadinas, ryšio tarp šių dviejų kintamųjų nėra, nes koreliacijos koeficientas 2003 metais buvo lygus -0,0812, 2004 metais - 0,150211, 2005 metais - 0,16623. Naudojant visus 2003-2005 metų porinius stebėjimus, ryšio tarp faktorinio požymio (kurso) ir rezultatinio požymio (sumos) nėra. Koreliacijos koeficiento reikšmė lygi 0,01991.

Kadangi paskolų gyvenimo išlaidoms sumos yra tik 7 dydžių, vidutiniam dydžiui apibūdinti nėra prasminga naudoti aritmetinį vidurkį. Todėl panaudotas vienas iš struktūrinių vidurkių – moda (dažniausiai pasikartojanti kintamojo reikšmė visumoje).

25 lentelė

Imtų paskolų gyvenimo išlaidoms 2003-2005 metais dažniausiai pasikartojančios sumos pagal fakultetus

	2003m	2004 m.	2005 m.	2003-2005 m.
<i>Visi fakultetai</i>	1000	2000	2000	2000
Edukologijos	2000	2000	4500	2000
Socialinės gerovės ir negalės studijų	2500	2000	4500	2000
Fizikos ir matematikos	1500	1000	2000	2000
Menų	1000	1000	2000	2000
Humanitarinis	1000	2000	2000	2000
Socialinių mokslų	1500	2000	3000	2000
Technologijos	4000	2000	3000	2000

Šaltinis: sudaryta autorės.

Lentelės duomenys rodo, kad dažniausiai imamas paskolos gyvenimo išlaidoms dydis 2003-2005 metais yra 2000 litų. 2003 metais dažniausiai pasikartojantis paskolos dydis buvo 1000 litų. Analizuojant pagal fakultetus, 2003 metais labiausiai išsiskyrė Technologijos fakultetas, nes dažniausiai imamos paskolos dydis buvo 4000 Lt. Mažiausias - 1000 Lt – dažniausiai imamos paskolos dydis buvo Menų ir Humanitariniame fakultetuose. 2004 metais beveik visuose fakultetuose dažniausiai pasikartojanti suma buvo 2000 Lt, išskyrus Fizikos ir matematikos bei Menų fakultetus. O 2005 metais dažniausiai pasikartojančios sumos jau didesnės, lyginant su ankstesniais metais. Viena iš priežasčių - mažesnis pageidaujančių gauti paskolą gyvenimo išlaidoms skaičius.

Norint išsiaiškinti, kaip kito imamų paskolų dydžiai, apskaičiuotas variacijos koeficientas, kurie parodo reikšmių įvairovės mastą. Skaičiuojant variacijos koeficientų reikšmes, buvo naudoti kiekvienų metų viso universiteto ir atskirų fakultetų duomenys.

Pirmiausia atlikti paskolų gyvenimo išlaidoms vidutinių sumų skaičiavimai pagal fakultetus (žr. 26 lentelę).

26 lentelė

Paskolų gyvenimo išlaidoms vidurkiai pagal fakultetus 2003-2005 metais

	2003m	2004 m.	2005 m.	2003-2005 m.
<i>Visi fakultetai</i>	1794	2011	2681	2145
Edukologijos	2476	2292	3290	1962
Socialinės gerovės ir negalės studijų	2155	2245	3455	2306
Fizikos ir matematikos	1598	1697	2707	1959
Menų	1198	1402	1954	2017
Humanitarinis	1202	1787	1673	1955
Socialinių mokslų	1638	2190	3126	2180
Technologijos	3063	2202	2889	2358

Šaltinis: sudaryta autorės.

Iš atliktų skaičiavimų matyti, jog imamų paskolų vidutinė suma kasmet didėja. Analizuojant pagal atskirus fakultetus, 2003 m. pastebima, jog Technologijos fakultete imamų paskolų gyvenimo išlaidoms vidutinė suma buvo viena iš didžiausių. Kadangi lėšos, gautos iš Valstybinio mokslo ir studijų fondo, paskirstomos visiems fakultetams vienodai, t.y. pagal studentų skaičių fakultete, todėl norėta išsiaiškinti šio reiškinio priežastis. Atlikus šio fakulteto duomenų gilesnę analizę paaiškėjo, kad tais metais paskolas gyvenimo išlaidoms gavo 68,83% visų pageidavusių (žr. 8 priedą). Iš 53 paskolas ėmusių studentų net 17 ėmė 4000 Lt dydžio paskolą. Tai sudaro 32,08% visų gavusių paskolas gyvenimo išlaidoms Technologijos fakulteto studentų 2003 metais. Studentai, kurie ėmė 3000 Lt dydžio paskolą, tais metais sudarė 27,58%. Tai ir buvo pagrindinė priežastis, kodėl tais metais Technologijos fakultete imamų paskolų sumų vidurkis buvo didžiausias. Kituose fakultetuose, išskyrus Edukologijos fakultetą, 3000 Lt, 3500 Lt ir 4000 Lt dydžio paskolos net nebuvo paskirtos.

Buvo atliktas ir paskolų gyvenimo išlaidoms standartinių nuokrypių, reikalingų nustatant variacijos koeficientą, skaičiavimas.

27 lentelė

Paskolų gyvenimo išlaidoms standartiniai nuokrypiai pagal fakultetus 2003-2005 metais

	2003m	2004 m.	2005 m.	2003-2005 m.
<i>Visi fakultetai</i>	770	712	926	885
Edukologijos	805	599	1166	821
Socialinės gerovės ir negalės studijų	448	795	1034	893
Fizikos ir matematikos	359	992	946	832
Menų	247	417	263	815
Humanitarinis	407	798	686	838
Socialinių mokslų	482	607	433	846
Technologijos	811	467	375	894

Šaltinis: sudaryta autorės.

Atlikti skaičiavimai rodo, jog 2003 metais labiausiai nuo vidurkio nutolusios sumos užfiksuotos Edukologijos ir Technologijos fakultetuose, mažiausiai - Fizikos ir matematikos bei Menų fakultetuose. 2004 metais situacija šiek tiek kitokia: standartinis nuokrypis didžiausias Fizikos ir matematikos fakultete, mažiausias - Menų ir Technologijos fakultetuose. 2005 metais dažniausiai paskolų gyvenimo išlaidoms pasikartojanti suma universitete buvo 2000 Lt. Analizuojant atskirus fakultetus (žr. 25 lentelę 48 psl.), išsiskyrė Edukologijos bei Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetai, kuriuose dažniausiai pasikartojančios sumos buvo 4500 Lt. Kadangi Edukologijos bei Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetų vidutinė suma atitinkamai buvo 3290 ir 3455 Lt (žr. 26 lentelę 49 psl.), todėl šių fakultetų standartinis nuokrypis didžiausias.

Atlikti imamų paskolų gyvenimo išlaidoms vidurkių bei standartinių nuokrypių skaičiavimai leido nustatyti kiekybinį duomenų sklaidos rodiklį – variacijos koeficientą. Statistikoje variacijos koeficientas vertinamas taip (Bartosevičienė, 2003):

- 1) iki 10 % – sklaida maža;
- 2) nuo 10 iki 20 % - sklaida vidutinė;
- 3) nuo 20 iki 30 % - sklaida didelė;
- 4) 30% ir daugiau – sklaida labai didelė.

**Paskolų gyvenimo išlaidoms variacijos koeficientas (procentais)
pagal fakultetus 2003-2005 metais**

	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2003-2005 m.
<i>Visi fakultetai</i>	42,9	35,4	34,5	41,3
Edukologijos	32,5	26,1	35,4	41,8
Socialinės gerovės ir negalės studijų	20,8	35,4	29,9	38,7
Fizikos ir matematikos	22,5	58,5	34,9	42,5
Menų	20,6	29,7	13,5	40,4
Humanitarinis	33,9	44,7	41,0	42,9
Socialinių mokslų	29,4	27,7	13,9	38,8
Technologijos	26,5	21,2	13,0	37,9

Šaltinis: sudaryta autorės.

2003 metais labai didelė paskolų dydžio įvairovė pasižymėjo Edukologijos ir Humanitarinis fakultetai, 2004 metais didžiausia paskolų dydžių įvairovė buvo Fizikos ir matematikos fakultete (variacijos koeficientas sudarė 58,5%), o 2005 metais paskolų gyvenimo išlaidoms dydis labiausiai varijavo Humanitariniame fakultete.

Pagal gautus variacijos koeficientus galima teigti, jog bendra visų fakultetų paskolų visuma nėra vienarūšė. Paskolų dydžiai nuo vidurkio vidutiniškai nutolę 37,9 - 42,9%.

Visais analizuojamais metais tarp ėmusių paskolas gyvenimo išlaidoms moterų daugiau nei vyrų. Pavyzdžiui, 2003 metais merginos sudarė 62,04%, vyrai 37,96%, 2004 metais – merginos – 56,7%, vyrai – 43,4%, 2005 metais – merginos – 60,5%, vyrai – 39,8%. Tačiau remtis vien šiais duomenimis atliekant analizę nebūtų teisinga, kadangi moterų dalis bendrame studentų skaičiuje visais analizuojamais metais taip pat buvo didesnė nei vyrų.

Buvo įvertintas sąsajos stiprumas tarp lyties (kokybinio požymio) ir ėmusių paskolas gyvenimo išlaidoms. Šis įvertinimas buvo atliktas remiantis 2003-2005 metų duomenimis (žr. 29 lentelę):

Ėmusieji paskolas gyvenimo išlaidoms pagal lytį 2003-2005 metais

X \ Y	Y		Neėmė paskolos		Suma	
	Ėmė paskolą	%		%		%
2003 m.						
Vyrai	227	37,9	3076	33,4	3303	33,7
Moterys	371	62,1	6137	66,6	6508	66,3
Suma	598	100	9213	100	9811	100
2004 m.						
Vyrai	244	43,3	3429	33,6	3673	34,2
Moterys	320	56,7	6762	66,4	7082	65,8
Suma	564	100	10191	100	10755	100
2005 m.						
Vyrai	214	39,5	3524	33,2	3738	33,5
Moterys	328	60,5	7080	66,8	7408	66,5
Suma	542	100	10604	100	11146	100

Šaltinis: sudaryta autorės.

Siekiant gauti statistiškai patikimas išvadas apie priklausomybę tarp lyties ir paskolos ėmimo tikimybės, buvo skaičiuotas *Julo* asociacijos koeficientas (Gražytė - Molienė, 2004), kuris leidžia įvertinti sąsajos stiprumą tarp dviejų kokybinių požymių. Tam tikslui sudaromos dažnių lentelės (žr. 1 priedą).

Atlikus skaičiavimus šis koeficientas 2003 metais buvo lygus 0,099, 2004 metais – 0,201 ir 2005 metais – 0,134. Tai reiškia, kad ryšio nėra, nes $K_{\text{asociac.}} < 0,5$. $K_{\text{asociac.}}$ kinta nuo -1 iki +1. Vadinasi, nuo lyties nepriklauso, ar studentas ima paskolą ar ne. Ryšis patvirtinamas, kai $K_{\text{asociac.}} \geq 0,5$.

Nuo 2003 metų paskolos studijų įmokoms pradėtos teikti ir tiems Šiaulių universiteto studentams, kurie studijuoja iš dalies valstybės finansuojamose vietose (t.y. moka po 500 litų per semestrą).

2003 metais mokančių 500 litų įmokas studentų buvo vidutiniškai 720, 2004 metais - 1387, 2005 metais - 1567 studentai. Naudojamas vidutinis skaičius, kadangi tiek paskolos gyvenimo išlaidoms, tiek paskolos studijų įmokoms skiriamos 2 kartus per metus, t.y rudens ir pavasario semestrais.

30 lentelė

**Pageidavusių ir gavusių paskolas studijų įmokoms
studentų pagal fakultetus 2003-2005 metais**

Fakultetas	2003 m.			2004 m.			2005 m.		
	studijų įmokas mokančių studentų skaičius	Pageidavo	Gavo	studijų įmokas mokančių studentų skaičius	Pageidavo	Gavo	studijų įmokas mokančių studentų skaičius	Pageidavo	Gavo
Edukologijos	71	11	11	167	37	37	185	32	32
Socialinės gerovės ir negalės studijų	69	21	21	122	42	42	168	45	45
Fizikos ir matematikos	108	-	-	233	3	3	200	7	7
Menų	75	7	7	141	8	8	158	22	22
Humanitarinis	117	19	19	213	19	19	279	30	30
Socialinių mokslų	147	9	9	259	13	13	337	8	8
Technologijos	133	3	3	252	16	16	240	23	24
Viso	720	70	70	1387	138	138	1567	167	167

Šaltinis: sudaryta autorės.

Daugiausiai norinčių imti šios rūšies paskolą nuo 2003 metų buvo Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultete. 2003 metais jie sudarė 30% visų pageidavusių ir gavusių paskolas studentų skaičiaus. Atitinkamai Humanitarinio fakulteto studentai sudarė 27,14%. Panaši tendencija pastebima ir 2004 metais. Lyderiais čia išlieka Socialinės gerovės ir negalės studijų fakulteto studentai (30,4%). Šiais metais aktyvesni nei 2003 metais buvo Edukologijos fakulteto

studentai. Jei 2003 metais tarp pageidavusių buvo tik 11 šio fakulteto studentų, kas sudarė 15,7% visų pageidavusių tais metais, tai 2004 metais šio fakulteto studentai sudarė jau 26,8% visų pageidavusių studentų skaičiaus (11,1 procentinio punkto daugiau). Humanitarinio fakulteto studentų, pageidaujančių gauti paskolą studijų įmokoms mokėti, skaičius buvo stabilus tiek 2003 metais, tiek 2004 metais - 19 studentų. 2004 metais aktyvesni buvo Technologijos fakulteto studentai. Lyginant su 2003 metais, pageidavusių skaičius išaugo daugiau nei penkis kartus. 2005 metais vėl daugiausia pageidaujančių gauti šios rūšies paskolą buvo Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultete. Jie sudarė 26,9% visų pageidaujančių gauti paskolas tais metais. Antroje vietoje pagal pageidaujančių skaičių buvo Edukologijos fakulteto studentai – 19,16%, trečioje - Humanitarinio fakulteto studentai (17,96%). Iniciatyvesni 2005 metais buvo ir Menų fakulteto studentai. Jei 2003 metais paskolų pageidavo tik 7, 2004 metais - aštuoni studentai, tai 2005 metais jų skaičius išaugo iki 22 studentų ir tais metais sudarė 13,17% visų pageidaujančiųjų tais metais.

Išanalizavus studentų, pageidaujančių imti paskolas studijų įmokoms, skaičių matyti, kad Fizikos ir matematikos fakulteto studentai nesuinteresuoti šios rūšies paskolomis. 2003 m. šiame fakultete pageidaujančių imti paskolas apskritai nebuvo, o 2004 – 2005 m. jų dalis bendrame paskolas imti pageidaujančių studentų skaičiuje sudarė tik 1,3-3,5% (žr. 31 lentelę).

Lyties požiūriu moterys sudaro didesnę dalį nei vyrai visu analizuojamu laikotarpiu, imant paskolas studijų įmokoms mokėti. 2003 metais moterys sudarė 78,57%, vyrai – 21,4%, atitinkamai 2004 metais - 66,66% ir 33,33%, o 2005 metais – 64,67% moterys ir 35,32% vyrai.

31 lentelė

Studentų, pageidaujančių imti paskolas studijų įmokoms, dalis (%)

	2003 m.	2004 m.	2005 m.
Viso	9,72	9,95	10,66
Edukologijos	15,49	22,16	17,29
Socialinės gerovės ir negalės studijų	30,43	34,43	26,79
Fizikos ir matematikos	0	1,29	3,50
Menų	9,33	5,67	13,92
Humanitarinis	16,24	8,92	10,75
Socialinių mokslų	6,12	5,02	2,38
Technologijos	2,26	6,35	9,58

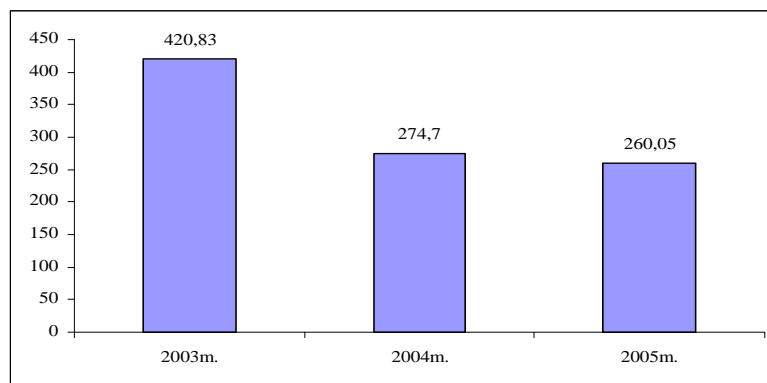
Šaltinis: sudaryta autorės.

Didėjant studijų įmokas mokančių studentų skaičiui, didėjo ir pageidaujančių gauti paskolas šioms įmokoms (500 Lt) apmokėti. Tačiau, kaip matyti, tik nedidelė studentų dalis nori imti šios rūšies paskolą. 2003 metais jos pageidavo tik 9,72% visų mokančių studijų įmokas studentų, 2004 metais jų padidėjo vos 0,23 procentinio punkto. 2005 metais paskolos pageidavo 167 studentai iš 1567, kas sudarė 10,66%. Lyginant 2004 metus su 2003 metais, studentų,

pageidaujančių imti paskolas studijų įmokoms sumokėti, skaičius išaugo 92,64%, o lyginant 2005 metus su 2004 metais, prieaugis buvo lygus 12,68%.

Analizuojant pagal fakultetus, 2003 metais Fizikos ir matematikos fakulteto studentai buvo visiškai nesuinteresuoti imti paskolą studijų įmokoms apmokėti. Entuziazmo nerodė ir Technologijos fakulteto studentai: iš 133 galinčių pasinaudoti šia paskolos rūšimi susidomėjo tik trys. Visu analizuojamu 2003-2005 metų laikotarpiu aktyviausi buvo Socialinės gerovės ir negalės studijų fakulteto studentai. 2005 m. pabaigoje Lietuvos universitetuose atliktos apklausos rezultatai parodė, jog studentai nesinaudoja galimybe gauti paskolą studijų įmokai dėl įvairių priežasčių (žr. skyrelyje Studijų kreditavimas valstybės lėšomis). Tai ir nenoras finansiškai išsipareigoti, taip pat jog studentai negali naudotis pinigais, nes jie pervedami į universiteto sąskaitą, ir t.t.

2003 metais iš Valstybinio studijų ir mokslo fondo paskoloms, kurios skirtos studijų įmokoms apmokėti, buvo skirta 303000 Lt, 2004 metais - 381000 Lt, o 2005 metais – 407500 Lt. 17 paveiksle parodyta, kiek šių paskolų teko vienam studijų įmokas mokančiam studentui.

17 pav. Studijų įmokos paskolos dydis, tenkantis 1 mokančiam studijų įmoką studentui, litais

Šaltinis: sudaryta autorės.

Kaip matyti, 2003 metais 1 studentui teko 420,83 Lt. Tai rodo, jog beveik kiekvienas (84,16%) mokantis studijų įmoką studentas galėjo imti šios rūšies paskolą. 2004 metais situacija kiek kitokia: 1 studentui teko 34,72% mažiau lėšų nei 2003 metais, tai sudaro 274,7 Lt. Todėl jei visi 1387 mokantys už mokslą studentai tais metais būtų pageidavę paskolos, jų poreikiai nebūtų buvę patenkinti. Pagal skirtų lėšų dydį šia paskolos rūšimi būtų galėję pasinaudoję 54,94% arba 762 studentai. 2005 metais 1 studentui teko 260,05 Lt. Tai 14,65 Lt mažiau nei 2004 metais. Tačiau mažesnis lėšų paskoloms skyrimas gali būti sietinas su per mažu studentų aktyvumu ir noru imti šios rūšies paskolą. 2003 net 84,16% galėjo pasinaudoti šia teikiama paskola, tačiau norą imti paskolą studijų įmokoms apmokėti pareiškė tik 9,72% arba 70 iš 720 studentų.

Galima daryti prielaidą, kad dėl šios priežasties galėjo sumažėti lėšų, tenkančių 1 studentui, skyrimas 2004-2005 metais. Tačiau nei vienais metais studentų, kurie pageidautų imti šios rūšies

paskolą, skaičius neviršija 11% visų mokančiųjų studijų įmokas skaičiaus. Reikėtų pažymėti, kad pirmenybė gauti paskolą teikiama studentams, kurių šeimoms pagal įstatymus priklauso socialinė pašalpa; kurių pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, neviršija LR Vyriausybės nustatyto remiamų pajamų dydžio (205 Lt), turintiems geresnį pažymių vidurkį bei mokantiems už studijas visą kainą. Tai, kad nepanaudojamos visos paskolos skirtos lėšos, leidžia manyti, kad 500 Lt įmoka studentams neatrodo labai didelė.

Išanalizavus, kaip keitėsi studentų, kuriems buvo išduotos paskolos įmokoms už mokslą, skaičius pagal kursą, gauti tokie duomenys (žr. 32 lentelę).

32 lentelė

Studentų, ėmusių paskolas studijų įmokoms, pasiskirstymas pagal kursą

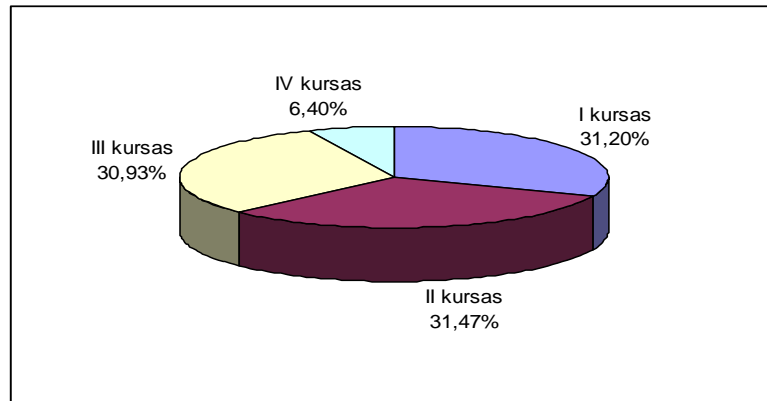
Fakultetas/ kursas	2003 m.				2004 m.				2005 m.			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Edukologijos	6	3	2	-	14	8	11	4	6	12	10	4
Socialinės gerovės ir negalės studijų	12	2	5	2	9	16	13	4	8	14	19	4
Fizikos ir matematikos	-	-	-	-	-	3	-	-	4	2	1	-
Menu	-	7	-	-	4	3	1	-	9	11	2	-
Humanitarinis	15	2	2	-	-	8	11	-	11	8	11	-
Socialinių mokslų	3	2	3	1	4	1	5	3	-	3	4	1
Technologijos	3	-	-	-	2	8	5	1	7	5	11	-
viso	39	16	12	3	33	47	46	12	45	55	58	9

Šaltinis: sudaryta autorės.

Analizė parodė, jog 2003 metais aktyvesni buvo pirmo kurso studentai. Jie sudarė 55,71% visų studentų, ėmusių šios rūšies paskolas. Aktyviausi buvo Humanitarinio ir Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetų studentai. Tačiau 2004 metais situacija jau kiek kitokia. Pirmo kurso studentai sudarė tik 23,91% visų tais metais ėmusių paskolas, kai tuo tarpu antro ir trečio kurso studentai - atitinkamai 34,05% ir 33,33%. Lyginant 2004 metus su 2003 metais, antro kurso studentų, ėmusių paskolas studijų įmokoms apmokėti, skaičius išaugo 2,94 karto, o trečio kurso studentų - 3,83 karto. Tarp antro kurso studentų aktyviausi buvo Socialinės gerovės ir negalės studijų fakulteto studentai. 2004 metais jie sudarė 34,04% visų paskolas ėmusių antrakursių. 2005 metais paskolų įmokoms už mokslą mokėti daugiausia buvo išduota trečio kurso studentams (34,73%). Antrakursiai atitinkamai sudarė - 32,93%, o pirmakursiai - 26,95%. Tarp pirmo kurso studentų 2005 metais daugiausia buvo Humanitarinio fakulteto studentų, kaip ir 2003 metais. Antro kurso studentai iš Socialinės gerovės ir negalės studijų, Edukologijos ir Menu fakultetų tais metais ėmė didesniąją paskolų dalį. Aktyviausi tarp trečio kurso studentų, kaip ir 2003 metais, išlieka Socialinės gerovės ir negalės studijų fakulteto studentai. 2005 metais jie sudarė 32,76% visų trečiakursių. Ketvirto kurso studentai nebuvo labai suinteresuoti paskolomis studijų įmokoms apmokėti. 2003 metais jie sudarė 4,29%, 2004 metais - 8,70%, o

2005 metais - 5,38%. Jei 2004 metais jų skaičius išaugo 4,41 procentinio punkto, tai 2005 metais, lyginant su 2004 metais, sumažėjo 3,32 procentiniais punktais.

18 paveiksle parodyta paskolas studijų įmokoms mokėti ėmusių studentų struktūra pagal kursus 2003-2005 metais. Skaičiavimams naudotas bendras tuo laikotarpiu paskolas ėmusių studentų skaičius, juos suskirstant pagal kursus.

18 pav. Studentai, ėmę paskolas studijų įmokoms mokėti, pagal kursus 2003-2005 metais

Šaltinis: sudaryta autorės.

Analizuojamu laikotarpiu išsiskiria 4 kurso studentai. Jie bendroje struktūroje sudaro 6,40%. Nedidele dalimi nuo antro kurso studentų atsilieka pirmakursiai (0,99 procentinio punkto) bei trečio kurso studentai (2 procentiniais punktais). Tarp pirmakursių aktyviausi buvo Socialinės gerovės ir negalės studijų, Edukologijos ir Humanitarinio fakultetų studentai, mažiausiai aktyvūs - Fizikos ir matematikos bei Socialinių mokslų fakultetų studentai. Tarp antro kurso studentų daugiausia paskolų ėmė Socialinės gerovės ir negalės studijų (27,12%), Menų (17,80%) ir Humanitarinio fakulteto (15,25%) studentai. Tarp trečio kurso studentų vėlgi aktyviausi buvo Socialinės gerovės ir negalės studijų fakulteto (37 studentai arba 31,62%) bei Humanitarinio fakulteto (24 studentai arba 20,68%) studentai. Taigi, apibendrinant duomenis pagal kursus ir fakultetus, galima teigti, jog Edukologijos ir Humanitariniame fakultetuose daugiau paskolų studijų įmokoms ima pirmo kurso studentai, Fizikos ir matematikos bei Menų fakultetuose - antro kurso studentai, Socialinės gerovės ir negalės studijų, Technologijos ir Socialinių mokslų fakultetuose - trečiakursiai.

Darbe (žr. 52 psl.) buvo tirta, ar egzistuoja ryšys tarp studento lyties ir paskolos gyvenimo išlaidoms ėmimo tikimybės. Statistiškai patikimo ryšio tarp šių dviejų kintamųjų nustatyta nebuvo. Siekiant atlikti gilesnę analizę, buvo skaičiuojamas Pirsono χ^2 suderinamumo kriterijus, siekiant įvertinti ar egzistuoja ryšys tarp studento lyties ir paskolos studijų įmokoms ėmimo tikimybės. Šiuo atveju atliekama analizė yra detalesnė, nes vertinamas ryšio stiprumas tarp dviejų kintamųjų, naudojant atskirų fakultetų duomenis.

Kadangi paskolas studijų įmokoms per 2003-2005 metus ėmė 375 studentai, iširta, ar egzistuoja ryšys tarp lyties ir paskolų ėmimo studijų įmokoms. $X^{(1)}$ yra lytis, galinti įgyti dvi reikšmes: 1 - vyras; 2 – moteris, o $X^{(2)}$ - ėmusieji paskolas pagal fakultetus, kurie gali įgyti šias reikšmes: 1 - Edukologijos fakultetas, 2 - Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetas ir t.t. (žr. 1 priedą). Atlikti skaičiavimai parodė, kad tarp lyties ir ėmimo paskolų egzistuoja reikšminis ryšis. Tai rodo, kad moterys paskolas ėmė dažniau.

Palyginus su kitais universitetais, pvz., Kauno Technologijos Universitete 2005 m. patenkinta 71,2% studentų prašymų dėl paskolos gyvenimo išlaidoms (pagal prašomas pinigų sumas – 59,3%). Patenkinti visi studentų prašymai dėl paskolos studijų įmokoms mokėti (*Kauno Technologijos Universiteto veiklos ataskaita, 2005*). VGTU patenkinta 73,5% studentų prašymų skirti paskolą gyvenimo išlaidoms. Skiriamos paskolos dydis vienam studentui – 2500 Lt. Paskolomis studijų įmokoms mokėti aprūpinti visi prašymus pateikę studentai (*Vilniaus Gedimino Technikos Universiteto Rektoriaus ataskaita, 2005*). O Šiaulių universitete 2004 metais patenkinta 78,4% prašymų, 2005 metais - 96,4% studentų prašymų dėl paskolos gyvenimo išlaidoms. Vidutinė paskola Šiaulių universitete 2005 metais buvo 2681 Lt.

Vilniaus Universitete, kaip ir Šiaulių universitete, mažėja paskolų gyvenimo išlaidoms pageidavusių studentų dalis. Šiame universitete taip pat studentų prašymų gauti paskolą gyvenimo išlaidoms buvo daugiau, negu tam skirta lėšų. Todėl ne visiems studentams skiriama maksimali paskola gyvenimo išlaidoms (4500 Lt). Vilniaus Universitete vidutinė paskola 2005 metais buvo 3433 Lt, o 2004 m. vidutinis paskolos dydis buvo 2960 Lt. Paskolų studijų įmokai mokėti prašė nedidelė dalis studentų (243), kurių visi prašymai buvo patenkinti. Iš šių palyginimų galima teigti, kad visuose aptartuose universitetuose, kaip ir Šiaulių universitete, mažai studentų ima paskolas studijų įmokoms apmokėti. Jų visi prašymai patenkinami.

Lietuvos Mokslininkų nuomone (Nekrošius, Augutis, Daunoras, Miškinis ir kt., 2005), skirstant paskolas galima būtų sumažinti našta studentams, kurie po baigimo gauna žemas pajamas. Gražinamos paskolos dydį galima būtų susieti su būsimo absolvento pajamomis. Juk baigus universitetą vieniems darbo rinkoje sekasi geriau, kitiems blogiau, todėl ir absolventų galimybės gražinti paskolas yra labai skirtingos. Siekiant paskatinti studentus geriau mokytis, gražinamos paskolos dydį ar/ir palūkanas galima būtų susieti su studentų studijų rezultatais (gerais ir labai gerais pažymiais baigę studijas studentai galėtų būti atleidžiami nuo paskolų gražinimo).

Apibendrinant atliktos analizės rezultatus, galima pasakyti, kad nuo 1999 metų iki 2005 metų Šiaulių universitete studijuojančių studentų skaičius kasmet vis didėjo. Ypatingai išaugo Socialinių mokslų fakulteto studentų skaičius. Didėja norinčiųjų studijuoti neakivaizdiniame skyriuje, o taip pat studijuojančių savo lėšomis, dalis. Kalbant apie stipendijų dydžio kitimą,

galima daryti išvadą, kad analizuojamu laikotarpiu ypač sumažėjo studentų, gaunančių mažesnes už 1 MGL stipendijas, dalis, o labai išaugo studentų, kurių stipendijos dydis viršija 1,6 MGL, dalis.

Šiaulių universitetui įsijungus į tarptautinę, aukštajam mokslui skirtą SOCRATES/ERASMUS programą, kasmet didėjo tiek išvažiuojančių studentų skaičius, tiek ir jų finansavimui skirtos lėšos. Šios lėšos kasmet vidutiniškai išaugdavo 46%.

Pradėjus studentams skirti paskolas gyvenimo išlaidoms, imti šios rūšies paskolą norėtų daugiau studentų, bet jų galimybės ribojamos dėl lėšų pervedamų iš Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo, stygiaus. Analizuojamu 2003–2005 metų laikotarpiu dažniausiai imamas paskolos gyvenimo išlaidoms dydis yra 2000 Lt. Tačiau nuo 2003 m. Lietuvos valstybiniam mokslo ir studijų fondui pradėjus teikti paskolas studijų įmokoms susimokėti, tik nedidelė studentų dalis (apie 10-11%) norėjo imti šios rūšies paskolą. Todėl ir lėšos, skirtos studijų įmokoms mokėti, Šiaulių universitete neišnaudojamos.

3. NAUDOJIMOSI PASKOLOMIS STUDIJŲ ĮMOKOMS EKONOMINIS NAUDINGUMAS

Ankstesniame skyriuje buvo atlikta išsami paskolų naudojimo Šiaulių Universitete analizė. Kaip buvo nustatyta, 1999-2005 metų laikotarpiu tik 1999 ir 2002 metais buvo panaudotos visos iš Mokslo ir studijų skyriaus gautos lėšos. Likusiais analizuojamo laikotarpio metais dalis lėšų likdavo nepanaudota. Reikia pažymėti, kad paskutinius 3 metus nepanaudotų lėšų dydis kasmet vis didėjo, nors paskolų apimtis taip pat augo. Vadinas, egzistuoja tam tikros priežastys, dėl kurių studentams Mokslo ir studijų skyriaus suteikiamos paskolos atrodo nepakankamai patrauklios. Spauldoje šios priežastys jau buvo aptarinėjamos, tačiau išsamios analizės nei vienoje mokslo įstaigoje atlikta nebuvo. Pasak Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo (LVMSF) direktoriaus dr. S. Renčio (2003), viena iš svarbiausių nepakankamo paskolų nepopuliarumo priežasčių yra tai, kad paskola studijų įmokoms mokėti sudaro tik 500 litų semestru, o dėl šių pinigų studentui tenka du kartus per metus iš naujo pristatinti dokumentus, įrodinti, jog tenkina sąlygas paskolai gauti. Rezultatas – tik 1 tūkst. Lt per metus, o ir tie pinigai atitenka ne studentui, o aukštajai mokyklai.

Kaip alternatyva Mokslo ir studijų fondo teikiamai paskolai dažnai minimi komercinių bankų teikiami vartojimo kreditai. Laikoma, kad vartojimo kreditas gali būti patrauklus, nes:

- pinigus galima pasiskolinti greitai ir nesudėtingai;
- nereikia įkeisti turto;
- nebūtina apdrausti gyvybę;
- vartojimo kreditą galima grąžinti ankščiau nustatyto termino;
- galima pasirinkti kredito grąžinimo įmokų mėnesio dienas;
- kredito grąžinimo įmoka kas mėnesį nurašoma nuo kliento banko sąskaitos.

Vartojimo kreditą galima naudoti taip, kaip atrodo geriausia. Nereikia pateikti dokumentų, kokiam tikslui išleidžiami pinigai, todėl studentui paliekama laisvė priimti sprendimus.

Tačiau vartojimo kreditas turi ir vieną svarbų trūkumą - norint imti vartojimo kreditą, studentui reikia ne tik mokytis, bet ir dirbti, kadangi kreditas suteikiamas tik turintiems nuolatinę darbo vietą ir gaunantiems pastovias pajamas. Nuo pajamų dydžio priklauso kredito dydis bei grąžinimo terminas. Minimali kredito suma AB „Šiaulių banke“ sudaro 1000 Lt, AB „Parex banke“ - 2000 Lt. Vartojimo kreditas gali būti imamas 3 - 36 mėnesių laikotarpiui.

Lyginant šiuos du studijų kreditavimo būdus – Mokslo ir studijų fondo paskolą bei komercinių bankų suteikiamą vartojimo kreditą -, būtina išanalizuoti naudojimosi kreditu sąlygas. Pavyzdžiui, DnB NORD banke palūkanų norma sudaro nuo 5,50% (imant kreditą 3 – 12

mėnesių laikotarpiui). AB „Šiaulių banke“, imant vartojimo kreditą iki 7000 Lt, metinės palūkanos lygios 9,9%. AB „PAREX bankas“ suteikia vartojimo kreditą tiems gyventojams, kurių išlaidos per mėnesį kreditui ir palūkanoms dengti neviršija 40 proc. visų šeimos narių mėnesio grynujų pajamų, t.y. pajamų, atskaičius socialinio draudimo, pajamų ir kt. mokesčius bei įvairius finansinius įsipareigojimus. AB „SEB Vilniaus banke“ metinės palūkanos už vartojimo kreditą priklauso nuo kredito sumos, skolinimosi laikotarpio, imančio vartojimo kreditą finansinių galimybių įvertinimo, o svarbiausia – nuo to, kiek ir kokių paslaugų norinčiam imti šios rūšies kreditą teikia SEB Vilniaus bankas.

Už vartojimo kreditą mokamos fiksuoto dydžio palūkanos, t.y. palūkanos nekeičiamos iki kredito padengimo pabaigos. Klientams, planuojantiems savo išlaidas ir norintiems kiekvieną mėnesį kredito ir palūkanų gražinimui skirti vienodą pinigų sumą, bankai rekomenduoja anuitetų metodą (kas mėnesį mokama ta pati suma). Klientams, norintiems kuo greičiau gražinti kreditą ir kas mėnesį mokėti vis mažesnes palūkanas, siūlomas linijinis metodas (kreditas gražinamas lygiomis dalimis, o palūkanos laikui bėgant mažėja). Visuose bankuose vartojimo kreditas pradedamas gražinti praėjus mėnesiui nuo sutarties pasirašymo.

Vienintelis bankas Snoras teikia paskolas susimokėti už studijas. Šios rūšies paskolą bankas suteikia studentams, besimokantiems bet kuriame kurse. Maksimali paskolos suma lygi 25000 Lt, bet ne daugiau kaip 5000 Lt per metus. Paskola pradedama gražinti praėjus vieneriems metams po studijų pabaigos, bet ne vėliau kaip 5 metai nuo paskolos gavimo. Paskolos gražinimo terminas – iki 15 metų nuo paskolos išdavimo, gražinant paskolą dalimis kas mėnesį.

Imant paskolą studijoms, metinė paskolos palūkanų norma yra kintama: 1 metų LIBOREUR + banko marža. LIBOR (London Interbank Offered Rate) – vidutinė tarpbankinė palūkanų norma, kuria bankai pageidauja (yra pasiruošę) paskolinti lėšas kitiems bankams JAV doleriais, eurai ir kitomis pagrindinėmis pasaulio valiutomis. Ji fiksuojama kiekvieną darbo dieną (pagal Jungtinės Karalystės darbo dienų kalendorių) 11 val. ryte Londono laiku. Skaičiuojamos ir skelbiamos 1 nakties, 1 savaitės, 2 savaitių, 1 mėnesio, 2 mėnesių, 3 mėnesių, 4 mėnesių, 5 mėnesių, 7 mėnesių, 8 mėnesių, 9 mėnesių, 10 mėnesių, 11 mėnesių ir 1 metų norma.

LIBOREUR (1 metų) yra labai nepastovaus dydžio. Pavyzdžiui, 2006 06 02 ji sudarė 3,6663 proc., 2006 07 10 – 3,56138 proc., o 2006 08 30 - 3,61875 proc.

Banko marža - fiksuota palūkanų normos dalis, kurios dydis priklauso nuo kredito termino, kliento finansinės būklės (reitingo), užstato likvidumo. Banko marža - tiesioginis kliento rizikos įvertinimas.

Remiantis banko Snoras Kredito skyriaus pateikiama informacija, šiuo metu susimokėti už studijas skiriamos paskolos metinė palūkanų norma sudaro 8%, o vartojamųjų paskolų – 8,9%.

Taigi, palyginus Lietuvos komercinių bankų numatytas sąlygas kreditų suteikimui, Valstybinio mokslo ir studijų fondo sąlygų pranašumas yra akivaizdus. Metinė palūkanų norma, naudojantis fondo suteikiamomis paskolomis, sudaro tik 5%, o paskolos (šiuo atveju studijų įmokoms mokėti) gražinimas pradedamas praėjus 2 metams po studijų baigimo. Šios paskolos yra laikomos lengvatinėmis, kurių pagalba valstybė remia studentus.

Šioje darbo dalyje bus parodomas naudojimosi Valstybinio mokslo ir studijų fondo paskolomis ekonominis naudingumas, sudarant hipotetinį vieno studento naudojimosi paskolomis modelį. Šio modelio pagalba bus parodyta reali nauda, kurią studentas gautų, jeigu maksimaliai pasinaudotų valstybės suteikiamomis lengvatinėmis paskolomis. Derėtų pažymėti, kad šis modelis nėra siūlomas „verslo planas“ studentams, tiesiog šio modelio pagalba pateikiami akivaizdūs įrodymai, kad valstybės paskolos iš tiesų yra lengvatinės, ir studentams yra ekonomiškai naudinga naudotis šiuo kreditavimu.

Šiame modelyje laikomasi tokių prielaidų:

- 1) Studentas ką tik įstojo į dienines 4 metų trukmės studijas.
- 2) Studentas turi pakankamai lėšų, kad susimokėtų įmokas už studijas, tačiau šias lėšas jis deda į banką terminuoto indėlio pavidalu.
- 3) Kiekvieno indėlio įdėjimo į banką data sutampa su įmokos už studijas mokėjimo data, t.y. per visą studijų laikotarpį yra padedami 8 indėliai (po 2 per kiekvienus studijų metus). Šie indėliai dedami į dvi sąskaitas ir laikomi iki paskolos gražinimo pradžios.
- 4) Pradėjus gražinti paskolą, kiekvienos paskolos padengimas vykdomas iš to indėlio, kuris buvo įdėtas būtent tos paskolos paėmimo datą.

Taigi baigęs studijas studentas su Fondu bus sudaręs 8 paskolų sutartis. Tarkime, kad jis į aukštąją mokyklą įstojo 2005 m., o studijas pradės tų metų rugsėjo mėnesį. Studijos baigsis 2009 m. birželio 30 dieną. Kadangi bendra per visus studijų metus susidariusi paskolų suma su palūkanomis turi būti pradėta gražinti praėjus 2 metams po studijų baigimo, pirmoji įmoka bus mokama 2011 m. rugsėjo mėnesį. Pagal sudarytą sutartį paskolos gavėjas paskolą privalės gražinti kas ketvirtį lygiomis dalimis iki ketvirčio trečiojo mėnesio 10 dienos pagal paskolos gražinimo grafiką (žr. 9 priede pateiktą sutarties pavyzdį).

Pasak Fondo paskolų skyriaus darbuotojų, visos vieno studento su Fondu sudarytos sutartys susiejamos tarpusavyje. Pavyzdžiui, jeigu paskola paaimama vieną kartą, tai jos gražinimo grafikas apima 6 ketvirčius. Jei paskola paaimama du kartus, tai paskolos gražinimo grafikas apima 12 ketvirčių ir t.t. (žr. 10 priedą). Bendras paskolos gražinimo grafikas kiekvieną kartą perskaičiuojamas, sudedant visas studento imtas paskolas. Iš čia matyti, kad jeigu studentas visus 4 studijų metus ims paskolą studijų įmokoms mokėti (bendras paskolų skaičius bus lygus 8), tai

paskolos gražinimas užtruks 48 ketvirčius arba 12 metų. O kadangi paskolos bus pradėtos mokėti po 2 metų nuo studijų baigimo, tai jos bus baigtos mokėti po 14 metų.

10 priedo lentelėje parodytame paskolos gražinimo grafike, kai paskola paimama 8 kartus, matyti, kad per visą studijų laikotarpį paėmus 4000 Lt dydžio paskolą studijų įmokoms susimokėti, mokamos palūkanos sudarys 1224,91 Lt.

Kaip buvo nurodyta antroje modelio prielaidoje, studentas turi pakankamai lėšų studijų įmokoms sumokėti, tačiau juos padeda į banko terminuotą indėlį, tuo pat metu iš Fondo imdamas paskolą studijų įmokoms susimokėti.

Studentas pirmųjų mokslo metų pradžioje (2005 m. 09 mėn.) padeda pirmąjį terminuotą vienerių metų trukmės indėlį.

Tuo metu, kai reikia mokėti antrą įmoką, studentas vėl ima paskolą, o savo turimus pinigus deda į antrą metų trukmės terminuotą indėlį. Likusių 6 paskolų ėmimo metu studento turimi pinigai kiekvieną kartą patenka į pirmą arba antrą sąskaitą, papildydami jau sukauptą (su uždirbtomis palūkanomis) sumą, o studijų įmokos apmokamos paskolų lėšomis. Imant nelyginio eilės numerio paskolą, studento pinigai patenka į pirmąją sąskaitą, o lyginio – į antrąją. Toks variantas pasirinktas todėl, kad metinė terminuotų indėlių palūkanų norma yra didesnė negu 180 dienų. Sukauptų indėlių dydžiai abiejose sąskaitose kiekvienos paskolos ėmimo momentu parodyti 12, 14, 16 prieduose.

Indėliai pirmoje ir antroje sąskaitose laikomi iki tol, kol reikia pradėti gražinti paskolą su palūkanomis. Fondui paskola su palūkanomis gražinama iš šių sąskaitų.

Buvo atlikti 3 skirtingi skaičiavimai, naudojant skirtingas indėlių palūkanų normas.

1 variantas – kai skaičiavimams taikoma didžiausia iš 8 Lietuvos bankų dabar siūloma palūkanų norma. Ji lygi 3,6 procentų.

2 variantas – kai skaičiavimams taikoma vidutinė dabar taikoma palūkanų norma už 1 metų trukmės indėlį. Vidutinė palūkanų norma buvo apskaičiuota darbo autorės, naudojant bankų oficialioje informacijoje pateikiamus palūkanų normų dydžius. Ši vidutinė palūkanų norma lygi 3,07 procentų.

3 variantas - skaičiavimams taikant mažiausią ir didžiausią palūkanų normą už terminuotą indėlį tam tikram laikotarpiui. Šiuo atveju vienas indėlis dedamas į banką, siūlantį didžiausias palūkanas, o kitas – į siūlantį mažiausias palūkanas. Didžiausia palūkanų norma, naudojam modelyje, lygi 3,6 procentų, o mažiausia – 2,45 procentų.

Kadangi kiekvienas komercinis siūlo skirtingas terminuotų indėlių palūkanų normas, tai galimų investavimo variantų gali būti gana daug. Šiame darbe naudojami 3 variantai pasirinkti todėl, kad būtų galima atspindėti skirtingo rizikingumo situacijas. Pirmuoju atveju pasirenkamas pats rizikingiausias būdas, indėlius laikant banke, kuris siūlo pačią didžiausią palūkanų normą.

Antruoju atveju investavimo rizika yra gerokai mažesnė, nes naudojama vidutinė palūkanų norma. Ši palūkanų norma nėra faktinė tam tikro banko siūloma palūkanų norma, ji apskaičiuota darbo autorės. Trečiuoju atveju naudojama investicijų rizikos diversifikacija, vieną indėlį laikant banke, siūlančiame didžiausias palūkanas, o kitą – siūlančiame mažiausias palūkanas.

Analizuojant palūkanų normas už teminuotus indėlius, paaiškėjo, kad didžiausios palūkanos yra AB „Šiaulių banke“ ir Ūkio banke, mažiausios - AB „SEB Vilniaus bankas“ ir AB „Hansabankas“ (žr. 11 priedą). Trečiajame variante didžiausia ir mažiausia palūkanų norma pasirenkama todėl, kad tokiu būdu būtų galima diversifikuoti riziką. Investicijų mokslo teorijoje nurodoma, kad mažiausia palūkanų norma gaunama pinigus investuojant saugiausiai. Kuo didesnė palūkanų norma, tuo investavimo būdas laikomas nesaugesniu.

33 lentelėje parodyti galutiniai visų trijų skaičiavimų rezultatai. Joje nurodyti pinigų likučiai pirmojoje ir antrojoje sąskaitose bei galutinis bendras likutis, kurį galima laikyti naudojimosi paskolomis naudingumo rodikliu. Išsamūs duomenys apie kiekvienu laikotarpiu abiejose sąskaitose esančią pinigų sumą ir paskolų apmokėjimo išlaidas parodyti 13, 15, 17, prieduose.

33 lentelė

Galutiniai sąskaitų likučiai, naudojant skirtingus indėlių palūkanų normas dydžius, litais

	Likutis pirmojoje sąskaitoje	Likutis antrojoje sąskaitoje	Bendras likutis
1 variantas	315,46	330,55	646,01
2 variantas	118,03	138,34	256,37
3 variantas	315,46	-59,17	256,29

Šaltinis: sudaryta autorės.

Atlikti skaičiavimai rodo, kad kiekvienu iš analizuojamų variantų studentas gautų naudą iš naudojimosi paskolomis. Pirmuoju atveju galutinis likutis sąskaitose sudarytų net 646,01 litus. Kitais dviem atvejais gaunama nauda yra praktiškai vienoda, ji sudaro 256 litus. Vadinasi, studentui likę pinigai sudarytų mažiausiai pusę vieno semestro įmokos. Savaime suprantama, didžiausią palūkanų normą siūlančio banko pasirinkimas abiejų sąskaitų laikymui yra rizikingesnis nei kiti du variantai. Tačiau net ir pirmuoju pasirenkamas investavimo būdas (indėlis banke) yra pakankamai saugus, todėl jis gali būti vertintinas kaip reali galimybė.

Taigi šis modelis akivaizdžiai parodo naudojimosi paskolomis ekonominį naudingumą studentui ir leidžia šią valstybės suteikiamą studijų finansavimo formą iš tiesų vertinti kaip lengvatinę. Vertinant šias paskolas reikėtų pažymėti ir tai, kad autorės pateiktame modelyje naudotas tik pats saugiausias turimų lėšų investavimo būdas – indėlio banke laikymas. Tuo tarpu rinkoje yra siūloma nemažai kitokių investavimo būdų.

Šioje darbo dalyje taip pat buvo modeliuojama ir tokia situacija, kuri leistų į naudojimąsi paskolomis studijų įmokoms pažvelgti ir kitu aspektu. Jeigu ankstesnėje šio skyriaus dalyje buvo

vertinami atskiri investavimo variantai ir kiekvienu analizuojamu atveju apskaičiuojama studento gaunama nauda, tai šiuo atveju tiesiog nustatoma tokia minimali palūkanų norma, kuri neteiktų jokios ekonominės naudos, bet leistų naudotis paskolomis, nepatiriant ekonominių nuostolių. Šiuo atveju jau nebesinaudota realiais Lietuvos bankų siūlomų palūkanų normos dydžiais, ji nustatyta papildomų skaičiavimų pagalba.

Kadangi abi sąskaitos naudojamos skirtingais laikotarpiais, be to, skiriasi iš jų išimamų sumų dydžiai, kiekvienos sąskaitos palūkanų norma buvo nustatyta skirtingo dydžio. Buvo siekiama vieno tikslo – kad įmokų mokėjimo pabaigoje kiekvienos sąskaitos likutis būtų lygus nuliui.

Atlikti skaičiavimai (žr. 19 priedą) parodė, kad pirmojoje sąskaitoje laikomo indėlio palūkanų norma turi būti ne mažesnė už 2,62 procentus, o antrojoje – ne mažesnė už 2,55 procentus. Šie palūkanų normos dydžiai tik nežymiai skiriasi nuo šiuo metu šalies komercinių bankų siūlomų minimalių dydžių. Be to, turint galvoje faktą, kad pastaruosiu metu bankų siūlomos palūkanos pasižymi didėjimo tendencija, galima teigti, kad naudojimasis paskolomis studijų įmokoms mokėti, net ir naudojant patį konservatyviausią pinigų investavimo būdą, yra ekonomiškai naudingas.

Pirmoje darbo dalyje buvo apibūdinama valstybės parama aukštųjų mokyklų studentams ir jos vaidmuo žmogiškojo kapitalo formavime. Antroje darbo dalyje išanalizuota valstybės teikiama parama studijuojantiems Šiaulių universitete. Atlikta analizė parodė, jog tik nedidelė studentų dalis naudojasi Lietuvos Valstybinio mokslo ir studijų fondo teikiama paskola studijų įmokoms susimokėti, jei jos nebuvo sumokėtos valstybės lėšomis. Todėl trečioje dalyje buvo įvertintas paskolų studijoms ekonominis naudingumas siekiant įrodyti, kad paskolos suma, nors ir nedidele, verta pasinaudoti.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

- Šiaulių universitete studijuojančių skaičius kasmet vis didėja. Ypatingai išaugo II pakopos studentų skaičius. Lyginant 2005 metus su 1999 metais, jų skaičius padidėjo daugiau nei du kartus. Didėja norinčiųjų studijuoti neakivaizdiniame skyriuje, dalis. Per analizuojamą laikotarpį neakivaizdinio skyriaus studentų skaičius kasmet vidutiniškai padidėdavo 17 %, dieninio -5 %, vakarinio – 6%.
- Analizuojant Šiaulių universiteto studentų struktūrą pagal fakultetus, išryškėjo, jog labai išaugo studentų skaičius Socialinių mokslų fakultete. Jei 2001 metais šio fakulteto studentai sudarė 19,5% visų studijuojančių, tai 2005 metais – jau 33,9%. Šį padidėjimą didžiaja dalimi lėmė neakivaizdinio skyriaus studentų skaičiaus augimas.
- Atlikus apibendrintą studentų skaičiaus struktūros pokyčių analizę, nustatyta, kad studentų pasiskirstymas pagal fakultetus 2001-2005 m. pasikeitė apie 16%. Šiuo laikotarpiu atskirų fakultetų lyginamųjų svorių dydžiai vidutiniškai pasikeitė 4,68 procentiniais punktais. Tai rodo gana nemažus ŠU studentų struktūros pokyčius.
- Nuo 2005 metų Šiaulių universitete išaugo mokamų stipendijų dydžiai. Jei 2003 ir 2004 metais vidutinis stipendijos dydis buvo 150 Lt, o 2005 metais – 200 Lt. Lyginant stipendijų dydžius kituose Lietuvos universitetuose, nustatyta, jog 2,4 MGL dydžio stipendijos nėra nei viename, iš palyginimui pasirinktų, universitetų. Analizuojamu laikotarpiu ypač sumažėjo studentų, gaunančių mažesnes už 1 MGL stipendijas, dalis, o labai išaugo studentų, kurių stipendijos dydis viršija 1,6 MGL, dalis. Tokių studentų 2003 m. buvo 9,6%, o 2005 m. – jau siekė 29,9%.
- Tarp studentų mokymosi pažangumo ir stipendijos dydžio yra tiesioginė priklausomybė. Išanalizavus bendrą bei atskirų fakultetų studentų mokymosi vidurkius 2003-2005 metais pastebėta, kad gaunančiųjų stipendijas mokymosi vidurkiai didėja. Aukščiausi mokymosi vidurkiai yra Socialinės gerovės ir negalės studijų, Menų bei Socialinių mokslų fakultetuose, o mažiausias - Technologijos fakultete.
- Kiekvienais metais išvažiuojančių studentų skaičius, dalyvaujančių SOCRATES/ERASMUS programoje, didėjo. Pagal išvykstančiųjų studentų skaičių Šiaulių universitetas yra penktoje vietoje, o pagal įgyvendinimo koeficientą – pirmoje. Tačiau išvažiuojančiųjų skaičius iš kiekvieno fakulteto nevienodas. 2000-2003 m.m. daugiausia studentų išvyko iš Edukologijos fakulteto, o nuo 2003 iki 2006 m.m. – iš Humanitarinio, Menų bei Socialinių mokslų. Pastebima tendencija, kad paskutiniiais metais mažėja Fizikos ir matematikos, Technologijos sričių studentų, dalyvaujančių šioje programoje.

- Augant išvažiuojančiųjų studentų skaičiui, didėjo ir finansavimas. Daugiau nei 50% lėšų, remiant studentų tarptautinį mobilumą, buvo skirta iš Mokslo ir Studijų departamento. Iš Europos Sąjungos vidutiniškai gaunama apie 33% visų SOCRATES/ERASMUS lėšų. Pastarųjų lėšų ryškus padidėjimas pastebėtas 2004 metais (2003m. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą), kai finansavimas lyginant su 2002 metais padidėjo 2,62 karto, o lyginant su 2003 metais - 3,44 karto.
- Imti paskolas gyvenimo išlaidoms norėtų daugiau studentų, bet jų galimybės ribojamos dėl lėšų pervedamų iš Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo stygiaus. Nuo paskolų gavimo pradžios norinčiųjų gauti paskolas gyvenimo išlaidoms didėjo, tačiau nuo 2004 metų pastebima mažėjimo tendencija. Mažėjant pageidaujančiųjų skaičiaus augimui, paskolų poreikio patenkinimo procentas didėjo ir 2005 metais pasiekė 96,4%. Daugiausia norinčių imti šios rūšies paskolas buvo Humanitariniame ir Menų fakultetuose.
- Tyrimo metu iškeltos hipotezės, kad yra ryšys tarp imamos paskolos (gyvenimo išlaidoms) dydžio ir studento amžiaus ir kad imamos paskolos dydžiui įtakos turi kursas, kuriame mokomasi, nepasitvirtino. Tai parodė sąsajos tarp požymių nebuvimas.
- Atlikus paskolų gyvenimo išlaidoms dydžių analizę, nustatyta, kad 2003-2005 metais dažniausiai imama suma - 2000 Lt, o imamų paskolų vidutinis dydis kasmet didėja. Didžiausia paskolų sklaida 2003 metais buvo Edukologijos ir Humanitariniame fakultetuose, 2004 metais – Fizikos ir matematikos fakultete, o 2005 metais paskolų gyvenimo išlaidoms dydis labiausiai varijavo Humanitariniame fakultete. Apskaičiuota didelė variacijos rodiklio reikšmė leidžia teigti, kad bendra visų fakultetų paskolų visuma nėra vienuose.
- Didėjant studijų įmokas mokančių studentų skaičiui, didėjo ir pageidaujančių gauti paskolas šioms įmokoms apmokėti. Tačiau tik nedidelė studentų dalis nori imti šios rūšies paskolą (apie 10-11% visų mokančiųjų). Dažniausiai paskolas studijų įmokoms 2003-2005 laikotarpiu ėmė studentai iš Socialinės gerovės ir negalės studijų, Humanitarinio bei Edukologijos fakultetų, mažiausiai iš Fizikos ir matematikos, Technologijos bei Socialinių mokslų fakultetų.
- Atlikus studentų, ėmusių paskolas studijų įmokoms, pasiskirstymo pagal kursus analizę, nustatyta, kad 2003-2005 metų laikotarpiu aktyviausi buvo pirmo kurso (2003 m.), 2004 ir 2005 metais – antro ir trečio kurso studentai. Ketvirto kursai studentai bendroje struktūroje sudarė tik 6,4%. Edukologijos ir Humanitariniame fakultetuose daugiau paskolų studijų įmokoms ima pirmo kurso studentai, Fizikos ir matematikos bei Menų fakultetuose – antro kurso, Socialinės gerovės ir negalės studijų, Technologijos ir Socialinių mokslų fakultetuose – trečiakursiai.

- Tyrimo metu patikrintas ryšys tarp studento lyties ir paskolos studijų įmokoms ėmimo tikimybės parodė, kad tarp šių dviejų kintamųjų egzistuoja reikšminis ryšys, ir kad moterys šią paskolą ima dažniau nei vyrai.
- Lyginant du studijų kreditavimo būdus - Mokslo ir studijų fondo paskolą bei komercinių bankų suteikiamą vartojimo kreditą, Fondo pranašumas yra akivaizdus: mažesnė ir pastovi metinė palūkanų norma, geresnės paskolų gražinimo terminų sąlygos.
- Sudarytas hipotetinis vieno studento naudojimosi paskolomis modelis, kuomet pinigai, skirti studijų įmokoms sumokėti, laikomi banke terminuoto indėlio pavidalu, leido įrodyti valstybės paskolų studentams naudingumą. Šio modelio pagalba nustatyta, kad gražinus paskolas su palūkanomis bendras (dviejų sąskaitų) likutis yra teigiamas.
- Papildomų skaičiavimų pagalba nustatyta minimali indėlių palūkanų norma, kuri neteiktų jokios ekonominės naudos, bet leistų naudotis paskolomis, nepatiriant ekonominių nuostolių. Pirmoje sąskaitoje ji turi būti ne mažesnė už 2.62 procentus, o antroje – ne mažesnė už 2,55 procentus (180 d.), o metinė – 3.1 procentas.
- Remiantis atliktos analizės rezultatais, siūloma:
 - ypatingą dėmesį skirti tiems fakultetams (Fizikos ir matematikos; Technologijos, Socialinės gerovės ir negalės studijų), iš kurių studijuoti dalinėms studijoms į užsienį išvyksta mažiausiai studentų, kadangi išvažiuojančiųjų skaičius iš kiekvieno fakulteto nevienodas. Koordinatorių ir dėstytojų pagalba siūloma kuo daugiau skatinti bei motyvuoti studentus įsijungti į šią programą, pateikiant dalyvavimo šioje programoje galimybes. Studentams, negalintiems padengti trūkstamų išlaidų užsienyje, kaip alternatyvą pasiūlyti Lietuvos Mokslo ir studijų fondo teikiamą paskolos rūšį - dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis ir susitarimus, nes šia paskolos rūšimi dar nesinaudojo nė vienas studentas.
 - geriau informuoti studentus, mokančius fiksuotą 4 MGL studijų įmoką, apie paskolos (nors ir nedidelės sumos) ekonominį naudingumą bei paskolų pranašumus, lyginant su komercinių bankų teikiamais vartojimo kreditais. Kad studentams dar trūksta informacijos apie paskolos studijų įmokoms ekonominės naudos pagrįstumą, rodo ir visų lėšų, skirtų iš Mokslo ir studijų fondo paskoloms studijų įmokoms susimokėti, nepanaudojimas. Tokiu būdu daugiau studentų naudotūsi parama – valstybės paskolų teikimu – suteikiant jiems sąlygas tęsti, baigti studijas ir įgyti kvalifikaciją.

PAGRINDINIŲ SĄVOKŲ ŽODYNAS

A

Akademiniai mainai - čia reiškia studentų judėjimą iš vienos aukštojo mokslo institucijos į kitą akademiniais tikslais.

Asignavimai – biudžete nustatyta biudžetinių įstaigų ir kitų biudžeto lėšas gaunančių subjektų, atliekančių viešojo administravimo funkcijas išlaidoms ir ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui bei strateginėms atsargoms įsigyti skirta lėšų suma, kurią asignavimų valdytojas turi teisę biudžetinais metais gauti iš biudžete sukauptų lėšų, pateikęs paraišką valstybės išdą tvarkančiai institucijai arba savivaldybių administracijai, patvirtintoms programoms finansuoti.

Aukštoji mokykla – studijų ir mokslo įstaiga, rengianti specialistus su aukštuoju išsilavinimu, Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymo nustatyta tvarka.

E

ES SOCRATES/ERASMUS programa – programa, skirta aukštajam mokslui; tikslas - stiprinti europinį aukštojo mokslo bendradarbiavimą.

ERASMUS stipendija – studentui skiriama suma padengti papildomas mobilumo išlaidas: t.y. kelionės išlaidas bei pragyvenimo išlaidas (pvz: bendrabučio mokesčius), kurią sudaro dalis pinigų skirtų iš Europos Komisijos bei dalis iš nacionalinio biudžeto, nepadengia visų studijų užsienyje išlaidų. Ji neskiriama antrą kartą tam pačiam studentui.

F

Fiksuota studijų įmoka – valstybės nustatyta suma, kurią studentas moka studijuodamas valstybės finansuojamoje vietoje.

I

Išsilavinimas - Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka pripažinta, asmens tam tikro lygio brandą liudijanti kompetencija, žinios, įgūdžiai, gebėjimai ir vertybinės nuostatos.

M

Moda – dažniausiai pasikartojanti kintamojo reikšmė duotoje visumoje (kintamojo reikšmė su didžiausiu dažnumu).

P

Paskola – studentui skiriama suma apmokėti jo išlaidas studijuojant, gražintina paskolos davėjo nustatytomis sąlygomis. Paskolos dydis ir jos suteikimo terminai paprastai nurodomi paskolos davėjo ir gavėjo sutartyje laikantis skolintojo nustatytų taisyklių.

S

Stipendija - studentui negražinamai skiriama tam tikro dydžio suma, skirta jo asmeninėms išlaidoms studijuojant. Gali būti išmokama iš karto arba dalimis per nustatytą laikotarpį.

Studentas – asmuo, studijuojantis pagal aukštesniųjų ir aukštojo mokslo studijų programas.

Studijų mokestis – aukštosios mokyklos arba valstybės nustatyta suma, kurią kasmet studentas moka aukštajai mokyklai.

V

Valstybės finansuojamos vietos – jose studijuojantys valstybinių aukštųjų mokyklų visų formų pagrindinių, vientisųjų ir antrosios pakopos studijų studentai kiekvieną semestrą aukštajai mokyklai moka studijų įmoką, kuri lygi Vyriausybės nustatyto minimalaus gyvenimo lygio 4 dydžiams. Gerai besimokančių studentų studijų įmoka apmokama iš valstybės lėšų.

Valstybės nefinansuojamos vietos – jose studijuojantys asmenys už studijas valstybinėje aukštojoje mokykloje moka visą studijų įmoką.

Variacijos koeficientas – duomenų sklaidos charakteristika, rodanti vidutinę procentinę duomenų sklaidą apie vidurkį.

LITERATŪRA

1. AB PAREX bankas [žiūrėta 2007-01-30]. Prieiga per internetą: www.parex.lt
2. AB Ūkio bankas [žiūrėta 2007-01-30]. Prieiga per internetą: www.ub.lt
3. AB Hansabankas [žiūrėta 2007-01-30]. Prieiga per internetą: www.hansa.lt
4. AB SEB Vilniaus bankas [žiūrėta 2007-01-30]. Prieiga per internetą: www.sb.lt
5. Aukštojo mokslo finansavimo Lietuvoje alternatyvų analizė ir rekomendacijos. Lietuvos laisvosios rinkos institutas 2003 [žiūrėta 2005-12-17]. . Prieiga per internetą: http://www.lrinka.lt/index.php/analitiniai_darbai/llri_studija_aukstojo_mokslo_finansavimo_alternatyvu_analize_ir_rekomendacijos/1864
6. *Aukštasis mokslas Lietuvoje. Šiandieninė būklė ir žvilgsnis į ateitį*. Mokslas ir technika. 2005m. Nr.6
7. Bagdonavičius, J. (2002). *Žmogiškasis kapitalas*. – Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
8. Bagdonavičius, J. (2005). *Socialinės sferos sociologija: teorinis metodologinis aspektas*. – Vilnius.
9. Bankas SNORAS [žiūrėta 2007-01-30]. Prieiga per internetą: www.snoras.com/lt
10. Bartosevičienė, V.(2003) *Ekonominė statistika*. Kauno technologijos universitetas.
11. Boguslauskas, V. (2003) *Ekonometrikos pagrindai*. Vadovėlis. Kaunas Technologija,
12. Baršauskas, P. (2006). *Erasmus programos poveikis 2000-2006*. Konferencinis pranešimas [žiūrėta 2006-12-16]. Prieiga per internetą: www.socrates.lt/img/File/11.16_Pranesimai/P.Barsauskas.ppt
13. Čekanavičius, V., Murauskas G. (2000). *Statistika ir jos taikymai I*. Vilnius : TEV.
14. Daugėlienė, R. (2002). Neapibrėžtos žinios kaip žmogiškojo kapitalo komponentas // *Ekonomika ir vadyba – 2002: tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga*.- Kaunas: Technologija.
15. De Decker, F. (2003) An evaluation of the impact of internationalisation on the Higher education Curricula (in Flanders)// 15 th Annual conference of EAIE,, Vienna, Austria [žiūrėta 2007-02-18]. Prieiga per internetą: <http://www.eaie.org/pdf/conf2003/817.pdf>
16. Devižienė J.(2006) *Valstybės parama studentams*. Švietimo ir mokslo ministerija [žiūrėta 2006-09-06]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/404.htm>
17. DnB Nord bankas [žiūrėta 2007-01-30]. Prieiga per internetą: www.nord.lt
18. Europe in figures. Eurostat yearbook 2005. [žiūrėta 2007-02-03] Prieiga per internetą: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1334,49092079,1334_49092794&_dad=portal&_schema=PORTAL

19. Europos Sąjungos Socrates programos vykdymui skirtų lėšų iš valstybės biudžeto asignavimų valstybiniam universitetams 2005 metams paskirstymas.
20. The Erasmus programme celebrates its 20th anniversary [žiūrėta 2007-03-05]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/education/index_en.html
21. Erasmus- Statistics [žiūrėta 2007-03-05] Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/education/programmes/lip/erasmus/stat_en.html
22. Expenditure on education as % of GDP or public expenditure [žiūrėta 2006-03-05]. Prieiga per internetą: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1073.46870091&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_product_code=EDUC_FIGDP
23. Galinienė B.Miškinis A.(2005) Financings Studies at Universities: Mapping out Lithuanian Solutions .*Socialiniai mokslai Nr. 4 (50)*.
24. Gražytė-Molienė, O (2004). *Statistika I*.Vilniaus verslo kolegija .
25. Gaudėšienė, J. (2005). *Aukštosios mokyklos finansavimo šaltiniai, jų panaudojimo ir pritraukimo didinimo galimybės. Magistro darbas*. Šiaulių universitetas
26. Kaminskas V. (2006) *Universitetų problemos Lietuvai integruojantis į ES* [žiūrėta 2006-03-04] . Prieiga per internetą: www.ktu.lt/lt/mokslas/konf04/konf_06/kaminskas.html
27. Kaminskas, V.(2005). Aukštasis mokslas Lietuvoje. Šiandieninė būklė ir žvilgsnis į ateitį. *Mokslas ir technika. 2005. Nr.6*
28. Kaminskas, V.(2006). Lietuvos aukštojo mokslo perspektyvos integruojantis į ES erdvę. *Mokslas ir technika. Nr.1*
29. Kauno Technologijos Universiteto veiklos ataskaita 2005 [žiūrėta 2006-03-05]. Prieiga per internetą: www.ktu.lt/lt/apie_struktura/taryba/tarybos_ataskaita_2005.pdf
30. Kazlauskaitė I. (2006). Erasmus paprogramės pasiekimai. Konferencinis pranešimas „ES Socrates/Erasmus programos galimybės" [žiūrėta 2006-12-16] Prieiga per internetą: http://www.socrates.lt/index.php?menukey=0&purl=data_lt/0_pradzia/&subpage=9.html
31. Kazlauskaitė I. (2004). Erasmus programa Lietuvoje.
32. *Lietuvos Aukštojo mokslo finansavimas Naujajame tūkstantmetyje* (2000). Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija.
33. *Lietuvos švietimas skaičiais* (2006) [žiūrėta 2006-09-03]. Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/svietimo_bukle/apzvalgos.htm#1
34. Lin, Z.;Sweet, R.; Anisef, P. (2003). Consequences and Policy Implications for university Students who have chosen Liberalo r Vocational Education in Canada: Labour market outcomes and Emploability skills.. Higher Education policy, Vol. 16

35. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl Lietuvos Valstybinio mokslo ir studijų fondo lėšų studentų paskoloms teikti paskirstymo 2003m.sausio 29d.Nr.83
36. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl Lietuvos Valstybinio mokslo ir studijų fondo lėšų studentų paskoloms teikti paskirstymo 2004m.vasario 6d.Nr. ĮSAK-174
37. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl Lietuvos Valstybinio mokslo ir studijų fondo lėšų studentų paskoloms teikti paskirstymo 2005m.vasario 1d.Nr. ĮSAK-151
38. LR valstybės kontrolė valstybinio audito ataskaita. Programos „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ vykdymas. 2005m. spalio 24 d. Nr.2010-17-107, Vilnius [žiūrėta 2006-02-17]. Prieiga per internetą: www.vkontrolė.lt/veikla_ataskaita.php?521
39. LR vyriausybės nutarimas dėl valstybės remiamų pajamų dydžio patvirtinimo. Valstybės žinios, 2006 12 09, Nr.134-5087
40. LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl lėšų skyrimo. 2003m.gruodžio 5d. ĮSAK-1739
41. LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl lėšų skyrimo. 2005m.lapkričio 30d. Nr. ĮSAK-2463
42. LR vyriausybės nutarimas Dėl Valstybinių aukštųjų mokyklų dieninės studijų formos pagrindinių, vientisųjų ir antrosios pakopos studentų stipendijų.Žin.,2005,Nr.97-3676
43. LR 2001 m.Valstybės biudžeto asignavimų valstybinėms aukštosioms mokykloms Socrates/Erasmus programos vykdymui paskirstymas.
44. LR 2002 m.Valstybės biudžeto asignavimų valstybinėms aukštosioms mokykloms Socrates/Erasmus programos vykdymui paskirstymas.
45. LR 2003 m.Valstybės biudžeto asignavimų valstybinėms aukštosioms mokykloms Socrates/Erasmus programos vykdymui paskirstymas.
46. LR 2004 m.Valstybės biudžeto asignavimų valstybinėms aukštosioms mokykloms Socrates/Erasmus programos vykdymui paskirstymas.
47. Makariūnas, K.(2005). Kad nebūtume donorais kitoms tautoms [žiūrėta 2006-04-12] . Prieiga per internetą: <http://news.mireba.lt/ml/198/donorai.htm>
48. Martišius, S.A. (2003). Statistika. I dalis. Vilnius: Vilniaus Universiteto leidykla.
49. *Mykolo Romerio Universiteto Rektoriaus ataskaita 2005* [žiūrėta 2006-06-13] Prieiga per internetą: www.mruni.lt/naujienos.htm
50. Mokslo ir Studijų Departamento prie Švietimo ir mokslo ministerijos direktoriaus įsakymas Dėl lėšų skyrimo. 2001m.gruodžio 17d. Nr.546
51. Nekrošius V; Augutis J; Daunoras J; Miškinis A; Neverauskas B; Stasiulionienė V; Šalčius A; Vengris S. (2005). *Studijų procesų aukštosiose mokyklose tobulinimas ir*

- parama studentams* [žiūrėta 2005-07-18]. Prieiga per internetą: http://www.lmt.lt/STUDIJOS/TEKSTAS/STUDIJOS_05.03
35. Pagrindinės švietimo temos. *Finansinė parama Europos aukštųjų mokyklų studentams*. I tomas (2001). Vilnius: Logos
52. Paulavičienė, E., Seniūnaitė, L. (2002). Strateginis žmogiškojo kapitalo formavimas // *Ekonomika ir vadyba – 2002*: tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga. - Kaunas.
53. Radzevičienė A. (2003). Studijų užsienyje įtaka studentų tarpkultūrinės kompetencijos ugdymui. VGTU (2004). *Verslas, vadyba, ir studijos 2003*.
54. Renčys, S. (2003) Jau dešimt metų konkurencijos keliu. *Mokslo Lietuva Nr.19(287) 2003m.lapkričio 6-19;Nr.3 (293) 2004m.vasario 5-18*.
55. Renčys, S. (2004). Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas: finansavimo kryptys ir galimybės [žiūrėta 2005-12- 17] Prieiga per internetą: http://www.tpa.lt/Renginiai/2004-05-25/Pranesimai/Plenarinis/6_Fondo_finansavimo_kryptys_ir_galimybes_Sigitas_Rencys.
56. Rudzkienė, V. (2005). *Socialinė statistika*. Vadovėlis, Vilnius Mykolo Romerio Universitetas 260p.
57. SAMPO bankas [žiūrėta 2007-01-30]. Prieiga per internetą: www.sampo.lt/privateims/kreditaivartojimo/greitis
58. Socrates. Europos Bendrijos švietimo programa (2000-2006 m.). Kandidatų vadovas. Erasmus: aukštasis mokslas (2001). Kaunas, Šviesa.
59. Social and Economic Conditions of student Life in Europe (2005) . Prieiga per internetą: <http://www.his.de/abt2/ab21/Eurostudent/report2005/Downloads/National%20Profiles/>
60. Stipendijų Šiaulių universiteto studentams, išskyrus doktorantus, skirstymo nuostatai. 2005m.vasario 8d. Nr.V-107
61. Stipendijų Šiaulių universiteto studentams, išskyrus doktorantus, skirstymo nuostatai. 2004m.sausio 15d. Nr.V-117
62. Stipendijų Šiaulių universiteto studentams, išskyrus doktorantus, skirstymo nuostatai. 2002m.rugsėjo 24d.Nr.23V
63. Studijų užsienyje galimybės VGTU studentams [žiūrėta 2006-08-20]. Prieiga per internetą: <http://www.vgtu.lt/studijos/>
64. *Student loan factsheet* [žiūrėta 2006-08-26]. Prieiga per internetą: http://www.direct.gov.uk/en/EducationAndLearning/UniversityAndHigherEducation/StudentFinance/StudentFinanceFactsheets/DG_10034881
65. Šiaulių bankas [žiūrėta 2007-01-30]. Prieiga per internetą: www.sb.lt

66. Šiaulių Universiteto veikla 2002 metais (2003). Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla
67. Šiaulių Universiteto veikla 2003 metais (2004). Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
68. Šiaulių Universiteto veikla 2004 metais (2005). Šiauliai.: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
69. Šiaulių Universiteto veikla 2005 metais (2006). Šiauliai:VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
70. Šileika, A. Tamašauskienė, Z. (2005). Funding of higher education in Lithuania in the context of foreign experience. *Ekonomika*.(70).
71. Švietimas 2001 (2002).. Vilnius: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės.
72. Švietimas 2002 (2003).. Vilnius: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės.
73. Švietimas 2003 (2004).. Vilnius: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės.
74. Švietimas 2004 (2005).. Vilnius: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės.
75. Švietimas 2005 (2006).. Vilnius: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės.
76. Tamašauskienė, Z. (2004). Aukštojo mokslo finansavimas ir jo tobulinimas. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos 2004*: Ernesto Galvanausko mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
77. Valstybės biudžeto lėšų, skirtų LR aukštosioms mokykloms Socrates/Erasmus programos vykdymui, paskirstymo 2000 metams, sąmata
78. Vilkas, E. (2002). *Žinių visuomenė – burbulas ar ne burbulas?* [žiūrėta 2006-09-06] Prieiga per internetą: <http://www.veidas.lt/lt/leidinys.nr/3d3ef982186af?veidas=31bb89ccb6ac94850563b0e18>
79. *Vilniaus Gedimino Technikos Universiteto Rektoriaus ataskaita 2005*. [žiūrėta 2006-08-30]www.vgtu.lt/vgtu/lt/2005m_rektoriaus_ataskaita_mokslas_studijos_universiteto_gyvenimas/66.688&print - 15k -
80. Vilniaus Universiteto veikla 2005 metais [žiūrėta 2006-05-15]. Prieiga per internetą: www.vu.lt/site_files/InfS/rekt_ataskaitos/ataskaita_2005.pdf

PRIEDAI

Darbe naudoti statistiniai rodikliai

Dinamikos eilučių analitiniai indikatoriai:

Baziniai didėjimo tempai:

$$Td = \frac{y_n}{y_1} \cdot 100\%$$

kur y_n – ataskaitinis dinamikos eilutės laikotarpis, y_1 – bazinis dinamikos eilutės lygis..

Grandininiai didėjimo tempai.apskaičiuojami taip:

$$Td = \frac{y_n}{y_{n-1}} \cdot 100\%$$

kur y_n – paskutinis dinaminės eilutės lygis, y_{n-1} – dinamikos eilutės lygis einantis prieš lygį y_n .

Grandinis padidėjimo tempas: $T_p = \frac{y_n - y_{n-1}}{y_{n-1}}$; *Bazinis padidėjimo tempas:* $T_p = \frac{y_n - y_1}{y_1}$

Grandininių absoliučiu pokyčių skaičiavimui naudojama ši formulė:

$$\Delta y = y_n - y_{n-1}$$

Baziniai absoliutūs pokyčiai skaičiuojami taip:

$$\Delta y = y_n - y_1$$

Vidutinis didėjimo tempas: $\bar{T}_d = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$

Struktūrinių skirtumų indeksas skaičiuojamas naudojant šią formulę (Rudzkienė, 2005) :

$$I_{skirt} = \frac{1}{2} \sum \frac{|w_1 - w_0|}{100}$$

kur $|w_1 - w_0|$ yra skirtingų fakultetų studentų dalies pokytis procentiniais punktais bendrame ŠU studentų skaičiuje per analizuojamą laikotarpį. *Absoliučiu struktūrinių pokyčių tiesinis koeficientas* skaičiuojamas pagal formulę (Rudzkienė, 2005):

$$d = \frac{1}{n} \sum |w_1 - w_0|$$

tęsinys

Struktūrinių skirtumų indeksų tarpiniai skaičiavimai

Grupės Nr.	W ₀ , %	w ₁ , %	/w ₁ -w ₀ /	(w ₁ -w ₀) ²
1	26,78	13,96	12,82	164,35
2	12,3	9,43	2,87	8,24
3	8,94	9,31	0,37	0,14
4	10,72	11,28	0,56	0,31
5	7,73	8,75	1,02	1,04
6	19,48	33,91	14,43	208,23
7	14,05	13,36	0,69	0,48
Σ	100	100	32,76	382,79

Šaltinis: sudaryta autorės.

Variacijos koeficientas apskaičiuojamas kaip standartinio nuokrypio ir aritmetinio vidurkio santykis (Bartosevičienė, 2003):

$$V = \frac{s}{\bar{x}} * 100\%$$

kur s – standartinis nuokrypis, \bar{x} – vidurkis

Vidutinis lygis skaičiuotas naudojant paprasto aritmetinio vidurkio formulę (Čekanavičius, Murauskas, 2000):

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

kur x_i yra i -ųjų metų reikšmė, o n – reikšmių skaičius.

Standartinis nuokrypis yra dažniausiai taikomas sklaidos matas. Jis skaičiuojamas taip (Čekanavičius, Murauskas, 2000):

$$s = \sqrt{s^2} = \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

Siekiant gauti statistiškai patikimas išvadas apie priklausomybę tarp lyties ir paskolos ėmimo tikimybės, buvo skaičiuotas *Julo* (1871-1951) *asociacijos koeficientas* (Gražytė- Molienė,

2004.): $k_{asoc.} = \frac{ad - bc}{ad + bc}$. Tam tikslui sudaromos dažnių lentelės:

Ryšiui tarp alternatyvių požymių nustatyti sudaroma 2x2 dažnių lentelė

	X ₁	X ₂	Σ
Y ₁	a	b	a+b
Y ₂	c	d	c+d
Σ	a+c	b+d	n

tęsinys

Priklausomybė tarp imamos paskolos dydžio skirtumų ir kurso kuriame mokomasi vertinta *koreliacinės analizės* pagalba. Tiesinės koreliacijos koeficientas r yra vienas populiariausių ryšio glaudumą apibūdinančių rodiklių.

Jis skaičiuojamas taip (Gražytė- Molienė, 2004):

$$r_{XY} = \frac{\sum_{i=1}^m (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^m (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^m (y_i - \bar{y})^2}}$$

Koreliacijos koeficientas gali būti: $-1 \leq r \leq 1$. Be to, tiesinės koreliacijos koeficiento ženklas sutampa su regresijos koeficiento a_1 ženklu, kuris rodo ryšio kryptį („+“ - tiesioginis ryšys, „-“ - atvirkštinis). Kuo $|r| \rightarrow 1$, tuo ryšys glaudesnis.

Siekiant įvertinti ar egzistuoja ryšys tarp studento lyties ir paskolas studijų įmokoms ėmimo tikimybės, buvo skaičiuojamas *Pirsono* suderinamumo kriterijus.

Ryšio stiprumą nusako kvadratinė kintamųjų charakteristika (Boguslauskas, 2001):

$$X^2 = n \left(\sum_{i=1}^{m_1} \sum_{j=1}^{m_2} \frac{n_{ij}^2}{n_i n_j} - 1 \right), \text{ kur } n_i - i\text{-ojo fakulteto studentų, ėmusių paskolas studijų}$$

įmokoms, skaičius, n_j – vyrų ir moterų dalis visų studentų, ėmusių paskolas studijų įmokoms, skaičiuje; n_{ij} – i-ojo fakulteto vyrų ir moterų, ėmusių paskolas studijų įmokoms, skaičius

**Ryšio tarp lyties ir studentų, ėmusių paskolas studijų įmokoms
duomenys skaičiavimams**

	1	2	3	4	5	6	7	n_2
1	32	22	7	21	6	32	6	126
2	48	86	3	47	24	10	31	249
n_1	80	108	10	68	30	42	37	375

Šaltinis: sudaryta autorės.

Kur horizontalioje eilutėje fakultetai, įgyjantys reikšmes 1- Edukologijos fakultetas, 2- Socialinės gerovės ir negalės studijų, 3 – Fizikos ir matematikos, 4 – Menų, 5- Humanitarinis, 6 – Socialinių mokslų, 7 – Technologijos.

Vertikaliajoje eilutėje - lytis .Reikšmės : vyras – 1, moteris- 2

tęsinys

Kvadratinė kintamųjų charakteristika

$$X^2 = 375 \left(\frac{32^2}{80 * 126} + \frac{22^2}{108 * 126} + \dots + \frac{31^2}{37 * 249} - 1 \right) = 54.18$$

Teorinė charakteristika $X^2_{(0,05;6)} = 18,55$

Kadangi $X^2 = 54.18 > X^2 = 18.55$, tai daroma išvada, kad tarp lyties ir paskolų ėmimo egzistuoja reikšminis ryšis.

Dinamikos eilutės ekstrapoliacija, kuomet dinamikos eilutės analizės metu nustatyti dėsningumai perkeliama ateičiai. Pagrindinė ir pati paprasčiausia yra trendo funkcija, pvz., $y_t = a + bt$, kurios parametrai skaičiuojami pagal šias formules (Martišius, 2003):

$$b = \frac{n \sum t \cdot y - \sum t \cdot \sum y}{n \sum (t^2) - (\sum t)^2} \quad \text{ir} \quad a = \frac{1}{n} (\sum y - b \sum t)$$

kur n - reikšmių skaičius, t_i - i-ojo laikotarpio numeris, y_i - i-ojo laikotarpio reikšmė.

SOCRATES/ERASMUS stipendijų dydžiai Šiaulių universitete

I grupė 450 EUR/mėn.	II grupė 400 EUR/mėn	III grupė 350 EUR/mėn.
Danija	Austrija	Latvija
Švedija	Belgija	Estija
Jungtinė Karalystė	Ispanija	Lenkija
Suomija	Portugalija	Vengrija
	Italija	Slovėnija
	Prancūzija	Čekija
	Vokietija	Slovakija
	Nyderlandų Karalystė	
	Graikija	

Šaltinis: Šiaulių universiteto užsienio ryšių skyriaus duomenys.

Atskirai nustatomų SOCRATES/ERASMUS stipendijų grupė

Šalis	Stipendija
Norvegija	500 EUR/mėn.
Šveicarija	300 EUR/mėn. + priimančiosios institucijos skiriama stipendija

Šaltinis: Šiaulių universiteto užsienio ryšių skyriaus duomenys.

3 priedas

Pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykstančių studentų pasiskirstymas pagal šalį

Šalis	2000-2001	%	2001-2002	%	2002-2003	%	2003-2004	%	2004-2005	%	2005-2006	%
Austrija	2	11,8	-	-	3	4,1	10	11,9	6	6,8	7	4,9
Danija	4	23,5	11	28,9	12	16,2	22	26,2	18	20,6	27	19,1
Italija	5	29,4	4	10,5	5	6,8	3	3,6	-	-	2	1,4
Vokietija	6	35,3	7	18,4	20	27,0	10	11,9	16	18,2	22	15,5
Portugalija	-	-	12	31,6	15	20,3	18	21,4	12	13,6	16	11,3
Švedija	-	-	2	5,3	9	12,2	7	8,2	8	9,1	7	4,9
Belgija	-	-	-	-	2	2,7	1	1,2	1	1,1	-	-
Ispanija	-	-	-	-	2	2,7	2	2,4	-	-	-	-
Jungtinė karalystė	-	-	2	5,3	2	2,7	2	2,4	2	2,3	2	1,4
Prancūzija	-	-	-	-	2	2,7	2	2,4	3	3,4	5	3,5
Šveicarija	-	-	-	-	2	2,7	4	4,8	-	-	6	4,2
Olandija	-	-	-	-	-	-	2	2,4	-	-	2	1,4
Suomija	-	-	-	-	-	-	1	1,2	1	1,1	2	1,4
Čekija	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2,3	8	5,6
Estija	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,1	-	-
Latvija	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5,7	8	5,6
Lenkija	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6,8	19	13,5
Norvegija	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4,5	3	2,1
Slovėnija	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2,3	2	1,4
Vengrija	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,1	2	1,4
Graikija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1,4
VISO	17	100	38	100	74	100	84	100	88	100	142	100

Šaltinis: sudaryta autorės.

4 priedas

**Šalys, į kurias išvyksta daugiausia studentų dalinėms studijoms, pasiskirstymas
pagal fakultetus**

Fakultetas	2000-2001		2001-2002		2002-2003		2003-2004		2004-2005		2005-2006	
	Šalys	Studentų sk.	Šalys	Studentų sk.	Šalys	Studentų sk.	Šalys	Studentų sk.	Šalys	Studentų sk.	Šalys	Studentų sk.
EF	1.Danija 2.Austrija	4 2	1.Danija 2.Portugalija 3.Švedija	8 4 2	1.Švedija 2.Vokietija 3.Danija	2 6 4	1.Danija 2.Švedija 3.Austrija	6 3 2	1.Danija 2.Švedija 3.Vokietija	6 4 2	1.Danija 2.Švedija 3.Suomija	6 2 1
SGN	1.Vokietija	4	1.Portugalija	2	1.Belgija 2.Danija 3.Vokietija	2 2 2	1.Danija 2.Austrija 3.Belgija	2 2 1	1.Vokietija 2.Austrija 3.Norvegija	3 2 2	1.Vokietija 2.Vengrija 3.Norvegija	2 2 1
FMF	1.Italija	2	-	-	1.Portugalija 2.Italija	3 1	1.Portugalija 2.Italija	5 2	1.Čekija	2	1.Čekija 2.Portugalija	2 1
MF	-	-	-	-	1.Portugalija	2	1.Portugalija	2	1.Portugalija 2.Lenkija 3.Prancūzija	4 2 2	1.Lenkija 2.Latvija 3.Portugalija	7 5 4
HF	1.Vokietija	2	1.Vokietija	4	1.Danija 2.Prancūzija 3.J.Karalystė	4 2 2	1.Austrija 2.Vokietija 3.Švedija	6 6 4	1.Vokietija 2.Lenkija 3.Austrija	9 4 2	1.Vokietija 2.Lenkija 3.Austrija	17 10 4
SMF	-	-	1.Portugalija 2.Vokietija 3.Italija	6 4 2	1.Vokietija 2.Portugalija 3.Danija	8 6 2	1.Portugalija 2.Danija 3.Vokietija	8 5 2	1.Portugalija 2.Danija 4.Vokietija	6 6 2	1.Danija 2.Portugalija 3.Čekija	15 8 6
TF	1.Italija	2	1.Danija 2.Italija	3 2	1.Italija 2.Vokietija	4 4	1.Danija 2.Portugalija 3.Italija	6 2 1	1.Danija	6	1.Danija	5

Šaltinis: sudaryta autorės.

**Pagal SOCRATES/ERASMUS programą studijuojančių studentų skaičius Lietuvos
aukštosiose mokyklose**

Aukštoji mokykla	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Kauno medicinos universitetas	51	46	51
Kauno technologijos universitetas	130	143	148
Klaipėdos universitetas	65	63	65
Generolo J. Žemaičio Lietuvos karo akademija	0	0	0
Lietuvos kūno kultūros akademija	15	24	30
Lietuvos muzikos ir teatro akademija	25	30	38
Lietuvos veterinarijos akademija	13	14	9
Lietuvos žemės ūkio universitetas	52	51	49
Mykolo Romerio universitetas	52	68	113
Šiaulių universitetas	74	80	89
Vilniaus dailės akademija	20	24	29
Vytauto Didžiojo universitetas	75	82	126
Vilniaus Gedimino technikos universitetas	149	180	224
Vilniaus pedagoginis universitetas	38	37	44
Vilniaus universitetas	144	192	247

Šaltinis: Socrates fondo duomenys.

6 priedas

Pagal SOCRATES/ERASMUS programą išvykusiųjų dieninio ir vakarinio skyrių studentų dalis Lietuvos aukštosiose mokyklose

Aukštoji mokykla	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Kauno medicinos universitetas	2,50	2,11	2,17
Kauno technologijos universitetas	1,17	1,20	1,20
Klaipėdos universitetas	1,80	1,54	1,54
Generolo J. Žemaičio Lietuvos karo akademija	0,00	0,00	0,00
Lietuvos kūno kultūros akademija	1,01	1,67	1,95
Lietuvos muzikos ir teatro akademija	2,89	3,56	4,28
Lietuvos veterinarijos akademija	1,76	1,88	1,11
Lietuvos žemės ūkio universitetas	1,87	1,78	1,61
Mykolo Romerio universitetas	2,14	2,59	2,76
Šiaulių universitetas	1,60	1,66	1,69
Vilniaus dailės akademija	1,49	1,62	1,94
Vytauto Didžiojo universitetas	1,87	1,95	3,02
Vilniaus Gedimino technikos universitetas	2,12	2,32	2,68
Vilniaus pedagoginis universitetas	0,67	0,65	0,82
Vilniaus universitetas	1,13	1,33	1,62

Šaltinis: Socrates fondo duomenys.

SOCRATES/ERASMUS planuoto studentų skaičiaus įgyvendinimas, procentais

Aukštoji mokykla	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Kauno medicinos universitetas	0,68	0,56	0,82
Kauno technologijos universitetas	0,61	0,56	0,92
Klaipėdos universitetas	0,70	0,48	0,69
Generolo J. Žemaičio Lietuvos karo akademija	0,00	0,00	0,00
Lietuvos kūno kultūros akademija	0,83	0,86	1,03
Lietuvos muzikos ir teatro akademija	0,71	0,67	0,94
Lietuvos veterinarijos akademija	0,76	0,52	0,68
Lietuvos žemės ūkio universitetas	0,72	0,67	0,93
Mykolo Romerio universitetas	0,90	0,83	0,92
Šiaulių universitetas	0,96	1,08	1,13
Vilniaus dailės akademija	0,77	0,83	1,07
Vytauto Didžiojo universitetas	0,79	0,72	0,91
Vilniaus Gedimino technikos universitetas	0,87	0,81	0,93
Vilniaus pedagoginis universitetas	0,50	0,40	0,80
Vilniaus universitetas	0,47	0,57	1,22

Šaltinis: Socrates fondo duomenys.

**Pageidavusių ir gavusių paskolas gyvenimo išlaidoms
studentų skaičius pagal fakultetus**

Fakultetas	2003m.		2004m.		2005m.	
	Pageidavo	Gavo	Pageidavo	Gavo	Pageidavo	Gavo
Edukologijos	200	96	154	87	58	58
Socialinės gerovės ir negalės studijų	68	59	63	51	53	39
Fizikos ir matematikos	65	59	71	70	56	56
Menų	70	63	70	56	62	59
Humanitarinis	130	102	120	76	100	92
Socialinių mokslų	185	166	163	160	153	150
Technologijos	77	53	78	64	78	88
Viso	795	598	719	564	562	542

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Šiaulių universiteto Studijų skyriaus duomenimis.

PASKOLOS SUTARTIS Nr. S060060020

2006 m. 05 mėn. 10 d.

Vilnius

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. 2073 patvirtintu Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir gražinimo tvarka: **Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas** (toliau - Fondas), atstovaujamas Šiaulių universiteto prorektorius Juozo Pabrėžos, veikiančio pagal Fondo direktoriaus Sigito Renčio įgaliojimą 2006-04-19 Nr.R5-21 ir Šiaulių universiteto Humanitarinio fakulteto pagrindinių studijų 3 kurso dieninio skyriaus studentas (ė) **Jonas Jonaitis** (toliau vadinamas – Paskolos gavėjas), asmens kodas **38401161400**, gyvenantis Mažeikiai, Kudirkos 18, **sudarė šią sutartį.**

1. SUTARTIES DALYKAS IR SĄLYGOS

1.1. Fondas suteikia Paskolos gavėjui, o Paskolos gavėjas priima šioje sutartyje nurodytomis sąlygomis paskolą:

1.1.1. PASKOLOS SUMA: **500 (suma žodžiais) litų.**

1.1.2. PASKOLOS TIKSLAS: **studijų įmokoms mokėti, jeigu jos nebuvo sumokėtos valstybės biudžeto lėšomis**

1.1.3. METINIŲ PALŪKANŲ DYDIS: **5 procentai.**

1.1.4. DELSPINIGIŲ NORMA: **0,04 procentai.**

1.1.5. PASKOLOS GRAŽINIMO TERMINAS: **paskola gražinama per laiką, ne**

daugiau

kaip tris kartus ilgesnį, negu truko studijos, kurių įmokoms ji buvo gauta.

2. FONDAS ĮSIPAREIGOJA

2.1. Paskolos gavėjui skirtą paskolos sumą pervesti į Šiaulių universiteto sąskaitą **Nr.LT767180000014119**, bankas: **AB Šiaulių bankas**, banko kodas: 260101784

2.2. Paskolos sumą pervesti į valstybinės aukštosios mokyklos sąskaitą per 60 darbo dienų nuo sutarties pasirašymo dienos

2.3. Priimti gražinamą paskolą ar jos dalis, o palūkanas skaičiuoti nuo tos dienos, kai reikia pradėti gražinti paskolą.

2.4. Priimant gražinamą paskolą ar jos dalis anksčiau negu numatyta jos gražinimo grafike, kuris yra neatskiriama šios sutarties dalis, perskaičiuoti nuo likusios palūkanas nuo likusios paskolos dalies.

3. PASKOLOS GAVĖJAS ĮSIPAREIGOJA

3.1. Gražinti paskolą Fondui šioje sutartyje numatytomis sąlygomis ir terminais. Paskolą pradėti gražinti ne vėliau kaip po 24 mėnesių nuo studijų baigimo ar nutraukimo (pašalinimo). Gražinti paskolą kas ketvirtį lygiomis dalimis iki ketvirčio trečiojo mėnesio 10 dienos pagal paskolos gražinimo grafiką. Paskola laikoma gražinta, kai gražinama visa jos suma, palūkanos ir delspinigiai, jeigu tokie yra.

3.2. Mokėti Fondui sutartyje nustatytą ir apskaičiuotą palūkanų sumą iki kiekvieno ketvirčio trečio mėnesio 10 dienos.

3.3. Už laiku negražintą paskolą ar jos dalį ir laiku nesumokėtas palūkanas mokėti Fondui šios sutarties 1.1.4 punkte nustatyto dydžio delspinigius nuo laiku negražintos paskolos ar jos dalies ir palūkanų sumos už kiekvieną pavėluotą dieną.

3.4. Pakeitęs vardą ar pavardę, darbovietę, gyvenamąją vietą, telefonų numerius, sąskaitos numerį, per 30 dienų apie tai raštu informuoti Fondą.

3.5. Fondui pareikalavus, 4.2 punkte numatytais atvejais, anksčiau sutartyje nustatyto termino gražinti visą Paskolos sumą, priskaičiuotas palūkanas bei delspinigius, tai įvykdyti per Fondo nustatytą terminą.

tęsinys

3.6. Prieš 30 dienų iki paskolos ar jos dalies grąžinimo termino pradžios raštu informuoti Fondą apie susidariusias 6.1 ir 6.2 punktuose nurodytas bei kitas aplinkybes, dėl kurių gali būti atidėtas paskolos grąžinimo terminas ar patikslintos grąžinamos sumos.

3.7. Išvykdamas nuolat gyventi į užsienį, grąžinti visą išduotą paskolą, sumokėti visas apskaičiuotas palūkanas ir delspinigius.

3.8. Per 5 kalendorines dienas raštu informuoti Fondą apie šios sutarties 6.1.1 punkte nurodytos sąlygos pasibaigimą.

3.9. Per 5 kalendorines dienas raštu informuoti Fondą apie įsidarbinimą, esant šios sutarties 6.1.3 punkte nurodytai sąlygai.

3.10. Kas ketvirtį iki sekančio ketvirčio pirmo mėnesio 10 dienos pateikti Fondui bedarbio statusą patvirtinančią pažymą, esant šios sutarties 6.1.6 punkte nurodytai sąlygai.

4. FONDO TEISĖS

4.1. Vėluojant atsiskaityti pagal grąžinimo grafiką, Fondas Paskolos gavėjo įmokėtas sumas nukreipia Paskolos gavėjo įsiskolinimui už kiekvieną ketvirtį atskirai dengti tokia tvarka: delspinigiai, palūkanos, paskola.

4.2. Fondas turi teisę pareikalauti grąžinti išduotą paskolą ir sumokėti palūkanas bei delspinigius anksčiau sutartyje nustatyto termino, apie tai prieš 30 kalendorinių dienų raštu įspėjęs Paskolos gavėją, esant nors vienai iš šių sąlygų:

4.2.1. Paskolos gavėjas pažeidžia šios sutarties sąlygas ir ilgiau kaip 30 kalendorinių dienų negrąžina paskolos sutartyje bei grafike nustatytais terminais numatytos paskolos dalies ir nesumoka priskaičiuotų palūkanų;

4.2.2. Paskolos gavėjas pateikia klaidingą informaciją apie savo gyvenamąją vietą ir darbovietę.

5. PASKOLOS GAVĖJO TEISĖS

5.1. Gauti šios sutarties 1.1 punkte nurodytą paskolą sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis.

5.2. Raštu kreiptis į Fondą dėl paskolos ar jos dalies grąžinimo termino atidėjimo prieš 30 dienų iki grąžinimo termino pradžios susidarius šios sutarties 6.1 ir 6.2 punktuose nurodytoms sąlygoms.

5.3. Grąžinti paimtą paskolą ar jos dalį anksčiau nei numatyta jos grąžinimo grafike, pasirašydamas su Fondu naują paskolos grąžinimo grafiką, kuriame likusi negrąžintos paskolos dalis paskirstoma lygiomis dalimis likusiam paskolos grąžinimo terminui. Tokiu atveju palūkanos perskaičiuojamos ir mokamos nuo likusios paskolos dalies.

6. KITOS SĄLYGOS

6.1. Fondo valdybos sprendimu paskolos grąžinimas gali būti Paskolos gavėjui atidėtas:

6.1.1. dėl invalidumo, ligos ar traumos – nedarbingumo laikotarpiui;

6.1.2. dėl nėštumo ir gimdymo – nėštumo ir gimdymo atostogų laikotarpiui;

6.1.3. nedirbantiems motinai ar tėvui, auginantiems vaiką, – kol vaikui sukaks 3 metai;

6.1.4. asmenims, atliekantiems karo prievolę, – privalomosios nuolatinės pradinės karo tarnybos arba alternatyvios krašto apsaugos tarnybos laikotarpiui;

6.1.5. asmenims, toliau studijuojantiems toje pačioje ar kitoje aukštojoje mokykloje, įskaitant doktorantūros, rezidentūros ir meno aspirantūros studijas, - studijų laikotarpiui;

6.1.6. bedarbiams – įsiregistravimo darbo biržoje laikotarpiui;

6.1.7. asmenims, kurių šeimos pajamos per mėnesį vienam šeimos nariui pastaruosius 24 mėnesius buvo ne daugiau kaip 25 procentais didesnės už valstybės remiamų pajamų dydį, – ne ilgiau kaip metų laikotarpiui.

6.2. Fondo valdybos sprendimu nuo paskolos grąžinimo gali būti atleidžiami visiškai nedarbingi asmenys, pateikę Fondui teisės aktų nustatytus tai patvirtinančius dokumentus.

6.3. Paskola negrąžinama mirus Paskolos gavėjui.

tęsinys

7. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

7.1. Šios sutarties sąlygos gali būti keičiamos tik šalims papildomai raštiškai susitarus. Visi šios sutarties pakeitimai, papildymai ar kiti priedai turi tokią pačią juridinę galią kaip ir ši sutartis ir yra neatskiriamos šios sutarties dalys.

7.2. Sutartis galioja nuo jos pasirašymo dienos ir galioja iki tol, kol šalys įvykdys visus savo įsipareigojimus pagal šią sutartį.

7.3. Ginčai tarp šalių vykdant šią sutartį sprendžiami derybų keliu. Nepavykus ginčų išspręsti derybų keliu, ginčai sprendžiami Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka teisme pagal Fondo buveinę.

7.4. Sutartis surašyta dviem vienodą juridinę galią turinčiais egzemplioriais, kiekvienai šaliai po vieną.

FONDO REKVIZITAI

Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas: Goštauto 12, Vilnius, LT-01108, sąskaita Nr.LT257300010002462630 AB bankas „Hansabankas“, kodas 73000. telefonai: (8 5) 2647155, buhalterija (8 5) 2639154, Elektroninis paštas *msfondas@ktl.mii.lt*

ŠALIŲ PARAŠAI:

FONDAS:

Juozas Pabrėža

(parašas)

A.V.

PASKOLOS GAVĖJAS:

Jonas Jonaitis

(parašas)

tęsinys

PASKOLOS GRAŽINIMO GRAFIKAS

Paskolos sutarties Nr. S060060020 sudėtinė dalis

PASKOLOS GAVĖJAS Jonas Jonaitis

(vardas ir pavardė)

Studijų pabaiga – 2008-07

Metai	Ketvirčiai	Paskolos likutis	Palūkanos	Paskolos padengimas	Ketvirtinė įmoka	Pastabos
2010	3	500,00	6,25	41,67	47,92	
2010	4	458,33	5,73	41,67	47,40	
2011	1	416,66	5,21	41,67	46,88	
2011	2	374,99	4,69	41,67	46,36	
2011	3	333,32	4,17	41,67	45,84	
2011	4	291,65	3,65	41,67	45,32	
2012	1	249,98	3,12	41,67	44,79	
2012	2	208,31	2,60	41,67	44,27	
2012	3	166,64	2,08	41,67	43,75	
2012	4	124,97	1,56	41,67	43,23	
2013	1	83,3	1,04	41,67	42,71	
2013	2	41,63	0,52	41,63	42,15	
Iš viso:			40,62	500,00	540,62	

Parašai:

Paskolos gavėjas: Jonas Jonaitis (parašas)

Įgaliotas asmuo: Juozas Pabrėža (parašas)

Fondo antspaudas

PASKOLŲ GRAŽINIMO GRAFIKAI

Paskolos gražinimo grafikas, paskolą paėmus 1 kartą

Metai	Ketvirčiai	Skolos likutis	Palūkanos	Skolos padengimas	Ketvirtinė įmoka
2011	3	500,00	6,25	83,34	89,59
2011	4	416,66	5,21	83,34	88,55
2012	1	333,32	4,17	83,34	87,51
2012	2	249,98	3,12	83,34	86,46
2012	3	166,64	2,08	83,34	85,42
2012	4	83,34	1,04	83,30	84,34
			21,87	500,00	521,87

Paskolos gražinimo grafikas, paskolą paėmus 2 kartus

Metai	Ketvirčiai	Skolos likutis	Palūkanos	Skolos padengimas	Ketvirtinė įmoka
2011	3	1000,00	12,50	83,34	95,84
2011	4	916,66	11,46	83,34	94,80
2012	1	833,32	10,42	83,34	93,76
2012	2	749,98	9,37	83,34	92,71
2012	3	666,64	8,33	83,34	91,67
2012	4	583,30	7,29	83,34	90,63
2013	1	499,96	6,25	83,34	89,59
2013	2	416,62	5,21	83,34	88,55
2013	3	333,28	4,17	83,34	87,51
2013	4	249,94	3,12	83,34	86,46
2014	1	166,60	2,08	83,34	85,42
2014	2	83,26	1,04	83,26	84,30
			81,24	1000,00	1081,24

tęsinys

Paskolos gražinimo grafikas, paskolą paėmus 3 kartus

Metai	Ketvirčiai	Skolos likutis	Palūkanos	Skolos padengimas	Ketvirtinė įmoka
2011	3	1500,00	18,75	83,34	102,09
2011	4	1416,66	17,71	83,34	101,05
2012	1	1333,32	16,67	83,34	100,01
2012	2	1249,98	15,62	83,34	98,96
2012	3	1166,64	14,58	83,34	97,92
2012	4	1083,30	13,54	83,34	96,88
2013	1	999,96	12,50	83,34	95,84
2013	2	916,62	11,46	83,34	94,80
2013	3	833,28	10,42	83,34	93,76
2013	4	749,94	9,37	83,34	92,71
2014	1	666,60	8,33	83,34	91,67
2014	2	583,26	7,29	83,34	90,63
2014	3	499,92	6,25	83,34	89,59
2014	4	416,58	5,21	83,34	88,55
2015	1	333,24	4,17	83,34	87,51
2015	2	249,90	3,12	83,34	86,46
2015	3	166,56	2,08	83,34	85,42
2015	4	83,22	1,04	83,22	84,26
			178,11	1500,00	1678,11

tęsinys

Paskolos gražinimo grafikas, paskolą paėmus 4 kartus

Metai	Ketvirčiai	Skolos likutis	Palūkanos	Skolos padengimas	Ketvirtinė įmoka
2011	3	2000,00	25,00	83,34	108,34
2011	4	1916,66	23,96	83,34	107,30
2012	1	1833,32	22,92	83,34	106,26
2012	2	1749,98	21,87	83,34	105,21
2012	3	1666,64	20,83	83,34	104,17
2012	4	1583,30	19,79	83,34	103,13
2013	1	1499,96	18,75	83,34	102,09
2013	2	1416,62	17,71	83,34	101,05
2013	3	1333,28	16,67	83,34	100,01
2013	4	1249,94	15,62	83,34	98,96
2014	1	1166,60	14,58	83,34	97,92
2014	2	1083,26	13,54	83,34	96,88
2014	3	999,92	12,50	83,34	95,84
2014	4	916,58	11,46	83,34	94,80
2015	1	833,24	10,42	83,34	93,76
2015	2	749,90	9,37	83,34	92,71
2015	3	666,56	8,33	83,34	91,67
2015	4	583,22	7,29	83,34	90,63
2016	1	499,88	6,25	83,34	89,59
2016	2	416,54	5,21	83,34	88,55
2016	3	333,20	4,17	83,34	87,51
2016	4	249,86	3,12	83,34	86,46
2017	1	166,52	2,08	83,34	85,42
2017	2	83,34	1,04	83,18	84,22
			312,48	2000,00	2312,48

tęsinys

Paskolos gražinimo grafikas, paskolą paėmus 5 kartus

Metai	Ketvirčiai	Skolos likutis	Palūkanos	Skolos padengimas	Ketvirtinė įmoka
2011	3	2500,00	31,25	83,34	114,59
2011	4	2416,66	30,21	83,34	113,55
2012	1	2333,32	29,17	83,34	112,51
2012	2	2249,98	28,12	83,34	111,46
2012	3	2166,64	27,08	83,34	110,42
2012	4	2083,30	26,04	83,34	109,38
2013	1	1999,96	25,00	83,34	108,34
2013	2	1916,62	23,96	83,34	107,30
2013	3	1833,28	22,92	83,34	106,26
2013	4	1749,94	21,87	83,34	105,21
2014	1	1666,60	20,83	83,34	104,17
2014	2	1583,26	19,79	83,34	103,13
2014	3	1499,92	18,75	83,34	102,09
2014	4	1416,58	17,71	83,34	101,05
2015	1	1333,24	16,67	83,34	100,01
2015	2	1249,90	15,62	83,34	98,96
2015	3	1166,56	14,58	83,34	97,92
2015	4	1083,22	13,54	83,34	96,88
2016	1	999,88	12,50	83,34	95,84
2016	2	916,54	11,46	83,34	94,80
2016	3	833,20	10,42	83,34	93,76
2016	4	749,86	9,37	83,34	92,71
2017	1	666,52	8,33	83,34	91,67
2017	2	583,18	7,29	83,34	90,63
2017	3	499,84	6,25	83,34	89,59
2017	4	416,50	5,21	83,34	88,55
2018	1	333,16	4,16	83,34	87,50
2018	2	249,82	3,12	83,34	86,46
2018	3	166,48	2,08	83,34	85,42
2018	4	83,14	1,04	83,14	84,18
			484,34	2500,00	2984,34

tęsinys

Paskolos gražinimo grafikas, paskolą paėmus 6 kartus

Metai	Ketvirčiai	Skolos likutis	Palūkanos	Skolos padengimas	Ketvirtinė įmoka
2011	3	3000,00	37,50	83,34	120,84
2011	4	2916,66	36,46	83,34	119,80
2012	1	2833,32	35,42	83,34	118,76
2012	2	2749,98	34,37	83,34	117,71
2012	3	2666,64	33,33	83,34	116,67
2012	4	2583,30	32,29	83,34	115,63
2013	1	2499,96	31,25	83,34	114,59
2013	2	2416,62	30,21	83,34	113,55
2013	3	2333,28	29,17	83,34	112,51
2013	4	2249,94	28,12	83,34	111,46
2014	1	2166,60	27,08	83,34	110,42
2014	2	2083,26	26,04	83,34	109,38
2014	3	1999,92	25,00	83,34	108,34
2014	4	1916,58	23,96	83,34	107,30
2015	1	1833,24	22,92	83,34	106,26
2015	2	1749,90	21,87	83,34	105,21
2015	3	1666,56	20,83	83,34	104,17
2015	4	1583,22	19,79	83,34	103,13
2016	1	1499,88	18,75	83,34	102,09
2016	2	1416,54	17,71	83,34	101,05
2016	3	1333,20	16,67	83,34	100,01
2016	4	1249,86	15,62	83,34	98,96
2017	1	1166,52	14,58	83,34	97,92
2017	2	1083,18	13,54	83,34	96,88
2017	3	999,84	12,50	83,34	95,84
2017	4	916,50	11,46	83,34	94,80
2018	1	833,16	10,41	83,34	93,75
2018	2	749,82	9,37	83,34	92,71
2018	3	666,48	8,33	83,34	91,67
2018	4	583,14	7,29	83,34	90,63
2019	1	499,80	6,25	83,34	89,59
2019	2	416,46	5,21	83,34	88,55
2019	3	333,12	4,16	83,34	87,50
2019	4	249,78	3,12	83,34	86,46
2020	1	166,44	2,08	83,34	85,42
2020	2	83,10	1,04	83,10	84,14
			693,70	3000,00	3693,70

tęsinys

Paskolos grąžinimo grafikas, paskolą paėmus 7 kartus

Metai	Ketvirčiai	Skolos likutis	Palūkanos	Skolos padengimas	Ketvirtinė įmoka
2011	3	3500,00	43,75	83,34	127,09
2011	4	3416,66	42,71	83,34	126,05
2012	1	3333,32	41,67	83,34	125,01
2012	2	3249,98	40,62	83,34	123,96
2012	3	3166,64	39,58	83,34	122,92
2012	4	3083,30	38,54	83,34	121,88
2013	1	2999,96	37,50	83,34	120,84
2013	2	2916,62	36,46	83,34	119,80
2013	3	2833,28	35,42	83,34	118,76
2013	4	2749,94	34,37	83,34	117,71
2014	1	2666,60	33,33	83,34	116,67
2014	2	2583,26	32,29	83,34	115,63
2014	3	2499,92	31,25	83,34	114,59
2014	4	2416,58	30,21	83,34	113,55
2015	1	2333,24	29,17	83,34	112,51
2015	2	2249,90	28,12	83,34	111,46
2015	3	2166,56	27,08	83,34	110,42
2015	4	2083,22	26,04	83,34	109,38
2016	1	1999,88	25,00	83,34	108,34
2016	2	1916,54	23,96	83,34	107,30
2016	3	1833,20	22,92	83,34	106,26
2016	4	1749,86	21,87	83,34	105,21
2017	1	1666,52	20,83	83,34	104,17
2017	2	1583,18	19,79	83,34	103,13
2017	3	1499,84	18,75	83,34	102,09
2017	4	1416,50	17,71	83,34	101,05
2018	1	1333,16	16,66	83,34	100,00
2018	2	1249,82	15,62	83,34	98,96
2018	3	1166,48	14,58	83,34	97,92
2018	4	1083,14	13,54	83,34	96,88
2019	1	999,80	12,50	83,34	95,84
2019	2	916,46	11,46	83,34	94,80
2019	3	833,12	10,41	83,34	93,75
2019	4	749,78	9,37	83,34	92,71
2020	1	666,44	8,33	83,34	91,67
2020	2	583,10	7,29	83,34	90,63
2020	3	499,76	6,25	83,34	89,59
2020	4	416,42	5,21	83,34	88,55
2021	1	333,08	4,16	83,34	87,50
2021	2	249,74	3,12	83,34	86,46
2021	3	166,40	2,08	83,34	85,42
2021	4	83,06	1,04	83,06	84,10
			940,55	3500,00	4440,55

tęsinys

Paskolos gražinimo grafikas, paskolą paėmus 8 kartus

Metai	Ketvirčiai	Skolos likutis	Palūkanos	Skolos padengimas	Ketvirtinė įmoka
2011	3	4000,00	50,00	83,34	133,34
2011	4	3916,66	48,96	83,34	132,30
2012	1	3833,32	47,92	83,34	131,26
2012	2	3749,98	46,87	83,34	130,21
2012	3	3666,64	45,83	83,34	129,17
2012	4	3583,30	44,79	83,34	128,13
2013	1	3499,96	43,75	83,34	127,09
2013	2	3416,62	42,71	83,34	126,05
2013	3	3333,28	41,67	83,34	125,01
2013	4	3249,94	40,62	83,34	123,96
2014	1	3166,60	39,58	83,34	122,92
2014	2	3083,26	38,54	83,34	121,88
2014	3	2999,92	37,50	83,34	120,84
2014	4	2916,58	36,46	83,34	119,80
2015	1	2833,24	35,42	83,34	118,76
2015	2	2749,90	34,37	83,34	117,71
2015	3	2666,56	33,33	83,34	116,67
2015	4	2583,22	32,29	83,34	115,63
2016	1	2499,88	31,25	83,34	114,59
2016	2	2416,54	30,21	83,34	113,55
2016	3	2333,20	29,17	83,34	112,51
2016	4	2249,86	28,12	83,34	111,46
2017	1	2166,52	27,08	83,34	110,42
2017	2	2083,18	26,04	83,34	109,38
2017	3	1999,84	25,00	83,34	108,34
2017	4	1916,50	23,96	83,34	107,30
2018	1	1833,16	22,91	83,34	106,25
2018	2	1749,82	21,87	83,34	105,21
2018	3	1666,48	20,83	83,34	104,17
2018	4	1583,14	19,79	83,34	103,13
2019	1	1499,80	18,75	83,34	102,09
2019	2	1416,46	17,71	83,34	101,05
2019	3	1333,12	16,66	83,34	100,00
2019	4	1249,78	15,62	83,34	98,96
2020	1	1166,44	14,58	83,34	97,92
2020	2	1083,10	13,54	83,34	96,88
2020	3	999,76	12,50	83,34	95,84
2020	4	916,42	11,46	83,34	94,80
2021	1	833,08	10,41	83,34	93,75
2021	2	749,74	9,37	83,34	92,71
2021	3	666,40	8,33	83,34	91,67
2021	4	583,06	7,29	83,34	90,63
2022	1	499,72	6,25	83,34	89,59
2022	2	416,38	5,20	83,34	88,54
2022	3	333,04	4,16	83,34	87,50
2022	4	249,70	3,12	83,34	86,46
2023	1	166,36	2,08	83,34	85,42
2023	2	83,02	1,04	83,02	84,06
			1224,91	4000,00	5224,91

Terminuotų indėlių palūkanos 2007 01 30

Bankas	Dienos	Litais
DnB Nord bankas	151-180	2,90
	331-360	3,30
	361-450	3,50
	451-720	3,50
AB PAREX bankas	153-183	3,45
	336-365	3,60
	336-365	3,60
	366-730	3,75
SAMPO bankas	180-209	2,60
	360-389	3,00
	360-389	3,00
	390-719	3,30
AB Ūkio bankas	152-182	3,50
	335-364	4,10
	365-389	4,30
	396-731	4,30
Bankas SNORAS	5-6 mėn.	3,50
	10-11 mėn.	3,95
	11-12 mėn.	4,00
AB SEB Vilniaus bankas	12-24 mėn.	4,15
	180-209	2,53
	330-359	2,76
	360-719	2,81
Šiaulių bankas	180-209	3,60
	330-359	3,90
	360-630	4,00
	360-630	4,30
AB Hansa bankas	180-209	2,45
	330-365	2,70
	366-449	2,75
	450-539	2,80
	540-629	2,85
	630-719	2,90

12 priedas

**Indėlių kaupimo terminai ir tarpinės sumos pirmoje ir antroje sąskaitose iki paskolų
grąžinimo pradžios, taikant didžiausią Lietuvos bankų siūlomą palūkanų normą (I
variantas)**

1 sąskaita						
Įmoka	Suma	Termino pradžia	Termino pradžia	Palūkanų norma	Palūkanų suma	Sukaupta suma laikotarpio pabaigoje
Pirma	500,00	2005.09	2006.09	4,1	20,50	520,50
Trečia	1020,50	2006.09	2007.09	4,1	41,84	1062,34
Penkta	1562,34	2007.09	2008.09	4,1	64,06	1626,40
Septinta	2126,40	2008.09	2009.09	4,1	87,18	2213,58
Baigus studijas	2213,58	2009.09	2010.09	4,1	90,76	2304,34
	2304,34	2010.09	2011.09	4,1	94,48	2398,81
2 sąskaita						
Antra	500,00	2006.01	2007.01	4,1	20,50	520,50
Ketvirta	1020,50	2007.01	2008.01	4,1	41,84	1062,34
Šešta	1562,34	2008.01	2009.01	4,1	64,06	1626,40
Aštunta	2126,40	2009.01	2010.01	4,1	87,18	2213,58
Baigus studijas	2213,58	2010.01	2011.11	4,3	174,50	2388,08

13 priedas

Likučiai pirmoje ir antroje sąskaitose, gražinant paskolas kai taikoma didžiausia Lietuvos bankų siūloma palūkanų norma (I variantas)

1 sąskaita								
Metai	Ketvirčiai	Sąsk.lik	Palūkanos	P/n	Dienos	360x100	Ketv.įmoka	Likutis
2011	3	2398,81	0				133,34	2265,47
2012	1	2306,25	40,78	3,6	180	36000	131,26	2174,99
2012	3	2214,14	39,15	3,6	180	36000	129,17	2084,97
2013	1	2122,50	37,53	3,6	180	36000	127,09	1995,41
2013	3	2031,33	35,92	3,6	180	36000	125,01	1906,32
2014	1	1940,63	34,31	3,6	180	36000	122,92	1817,71
2014	3	1850,43	32,72	3,6	180	36000	120,84	1729,59
2015	1	1760,72	31,13	3,6	180	36000	118,76	1641,96
2015	3	1671,52	29,56	3,6	180	36000	116,67	1554,85
2016	1	1582,84	27,99	3,6	180	36000	114,59	1468,25
2016	3	1494,67	26,43	3,6	180	36000	112,51	1382,16
2017	1	1407,04	24,88	3,6	180	36000	110,42	1296,62
2017	3	1319,96	23,34	3,6	180	36000	108,34	1211,62
2018	1	1233,43	21,81	3,6	180	36000	106,25	1127,18
2018	3	1147,47	20,29	3,6	180	36000	104,17	1043,30
2019	1	1062,08	18,78	3,6	180	36000	102,09	959,99
2019	3	977,27	17,28	3,6	180	36000	100,00	877,27
2020	1	893,06	15,79	3,6	180	36000	97,92	795,14
2020	3	809,45	14,31	3,6	180	36000	95,84	713,61
2021	1	726,46	12,85	3,6	180	36000	93,75	632,71
2021	3	644,10	11,39	3,6	180	36000	91,67	552,43
2022	1	562,37	9,94	3,6	180	36000	89,59	472,78
2022	3	481,29	8,51	3,6	180	36000	87,5	393,79
2023	1	400,88	7,09	3,6	180	36000	85,42	315,46
2 sąskaita								
2011	4	2388,08					132,30	2255,78
2012	2	2296,39	40,60	3,6	180	36000	130,21	2166,18
2012	4	2205,17	38,99	3,6	180	36000	128,13	2077,04
2013	2	2114,42	37,39	3,6	180	36000	126,05	1988,37
2013	4	2024,17	35,79	3,6	180	36000	123,96	1900,21
2014	2	1934,41	34,20	3,6	180	36000	121,88	1812,53
2014	4	1845,15	32,63	3,6	180	36000	119,80	1725,35
2015	2	1756,41	31,06	3,6	180	36000	117,71	1638,70
2015	4	1668,20	29,50	3,6	180	36000	115,63	1552,57
2016	2	1580,51	27,95	3,6	180	36000	113,55	1466,96
2016	4	1493,37	26,41	3,6	180	36000	111,46	1381,91
2017	2	1406,78	24,87	3,6	180	36000	109,38	1297,40
2017	4	1320,76	23,35	3,6	180	36000	107,3	1213,46
2018	2	1235,30	21,84	3,6	180	36000	105,21	1130,09
2018	4	1150,43	20,34	3,6	180	36000	103,13	1047,30
2019	2	1066,15	18,85	3,6	180	36000	101,05	965,10
2019	4	982,47	17,37	3,6	180	36000	98,96	883,51
2020	2	899,42	15,90	3,6	180	36000	96,88	802,54
2020	4	816,98	14,45	3,6	180	36000	94,80	722,18
2021	2	735,18	13,00	3,6	180	36000	92,71	642,47
2021	4	654,04	11,56	3,6	180	36000	90,63	563,41
2022	2	573,55	10,14	3,6	180	36000	88,54	485,01
2022	4	493,74	8,73	3,6	180	36000	86,46	407,28
2023	2	414,61	7,33	3,6	180	36000	84,06	330,55

**Indėlių kaupimo terminai ir tarpinės sumos pirmoje ir antroje sąskaitose iki paskolų
grąžinimo pradžios taikant vidutinę palūkanų normą (II variantas)**

1 sąskaita						
Įmoka	Suma	Termino pradžia	Termino pradžia	Palūkanų norma	Palūkanų suma	Sukaupta suma laikotarpio pabaigoje
Pirma	500,00	2005.09	2006.09	3,43	17,15	517,15
Trečia	1017,15	2006.09	2007.09	3,43	34,89	1052,04
Penkta	1552,04	2007.09	2008.09	3,43	53,23	1605,27
Septinta	2105,27	2008.09	2009.09	3,43	72,21	2177,48
Baigus studijas	2177,48	2009.09	2010.09	3,43	74,69	2252,17
	2252,17	2010.09	2011.09	3,43	77,25	2329,42
2 sąskaita						
Antra	500,00	2006.01	2007.01	3,43	17,15	517,15
Ketvirta	1017,15	2007.01	2008.01	3,43	34,89	1052,04
Šešta	1552,04	2008.01	2009.01	3,43	53,23	1605,27
Aštunta	2105,27	2009.01	2010.01	3,43	72,21	2177,48
Baigus studijas	2177,48	2010.01	2011.11	3,63	144,91	2322,40

15 priedas

Likučiai pirmoje ir antroje sąskaitose, grąžinant paskolas kai taikoma vidutinė palūkanų norma (II variantas)

1 sąskaita								
Metai	Ketvirčiai	Sąsk.lik	Palūkanos	P/n	Dienos	360x100	Ketv.įmoka	Likutis
2001	3	2329,42					133,34	2196,08
2012	1	2229,79	33,71	3,07	180	36000	131,26	2098,53
2012	3	2130,74	32,21	3,07	180	36000	129,17	2001,57
2013	1	2032,30	30,72	3,07	180	36000	127,09	1905,21
2013	3	1934,45	29,24	3,07	180	36000	125,01	1809,44
2014	1	1837,22	27,77	3,07	180	36000	122,92	1714,30
2014	3	1740,61	26,31	3,07	180	36000	120,84	1619,77
2015	1	1644,64	24,86	3,07	180	36000	118,76	1525,88
2015	3	1549,30	23,42	3,07	180	36000	116,67	1432,63
2016	1	1454,62	21,99	3,07	180	36000	114,59	1340,03
2016	3	1360,60	20,57	3,07	180	36000	112,51	1248,09
2017	1	1267,25	19,16	3,07	180	36000	110,42	1156,83
2017	3	1174,58	17,76	3,07	180	36000	108,34	1066,24
2018	1	1082,61	16,37	3,07	180	36000	106,25	976,36
2018	3	991,35	14,99	3,07	180	36000	104,17	887,18
2019	1	900,80	13,62	3,07	180	36000	102,09	798,71
2019	3	810,97	12,26	3,07	180	36000	100,00	710,97
2020	1	721,88	10,91	3,07	180	36000	97,92	623,96
2020	3	633,54	9,58	3,07	180	36000	95,84	537,70
2021	1	545,95	8,25	3,07	180	36000	93,75	452,20
2021	3	459,14	6,94	3,07	180	36000	91,67	367,47
2022	1	373,11	5,64	3,07	180	36000	89,59	283,52
2022	3	287,87	4,35	3,07	180	36000	87,5	200,37
2023	1	203,45	3,08	3,07	180	36000	85,42	118,03
2 sąskaita								
2011	4	2322,40					132,30	2190,10
2012	2	2223,71	33,62	3,07	180	36000	130,21	2093,50
2012	4	2125,64	32,14	3,07	180	36000	128,13	1997,51
2013	2	2028,17	30,66	3,07	180	36000	126,05	1902,12
2013	4	1931,32	29,20	3,07	180	36000	123,96	1807,36
2014	2	1835,10	27,74	3,07	180	36000	121,88	1713,22
2014	4	1739,52	26,30	3,07	180	36000	119,80	1619,72
2015	2	1644,58	24,86	3,07	180	36000	117,71	1526,87
2015	4	1550,31	23,44	3,07	180	36000	115,63	1434,68
2016	2	1456,70	22,02	3,07	180	36000	113,55	1343,15
2016	4	1363,77	20,62	3,07	180	36000	111,46	1252,31
2017	2	1271,53	19,22	3,07	180	36000	109,38	1162,15
2017	4	1179,99	17,84	3,07	180	36000	107,3	1072,69
2018	2	1089,16	16,47	3,07	180	36000	105,21	983,95
2018	4	999,05	15,10	3,07	180	36000	103,13	895,92
2019	2	909,67	13,75	3,07	180	36000	101,05	808,62
2019	4	821,04	12,41	3,07	180	36000	98,96	722,08
2020	2	733,16	11,08	3,07	180	36000	96,88	636,28
2020	4	646,05	9,77	3,07	180	36000	94,80	551,25
2021	2	559,71	8,46	3,07	180	36000	92,71	467,00
2021	4	474,17	7,17	3,07	180	36000	90,63	383,54
2022	2	389,42	5,89	3,07	180	36000	88,54	300,88
2022	4	305,50	4,62	3,07	180	36000	86,46	219,04
2023	2	222,40	3,36	3,07	180	36000	84,06	138,34

16 priedas

Indėlių kaupimo terminai ir tarpinės sumos pirmoje ir antroje sąskaitose iki paskolų grąžinimo pradžios taikant didžiausią ir mažiausią Lietuvos bankų siūloma palūkanų normą (III variantas)

1 sąskaita						
Įmoka	Suma	Termino pradžia	Termino pradžia	Palūkanų norma	Palūkanų suma	Sukauptą suma laikotarpio pabaigoje
Pirma	500,00	2005.09	2006.09	4,1	20,50	520,50
Trečia	1020,50	2006.09	2007.09	4,1	41,84	1062,34
Penkta	1562,34	2007.09	2008.09	4,1	64,06	1626,40
Septinta	2126,40	2008.09	2009.09	4,1	87,18	2213,58
Baigus studijas	2213,58	2009.09	2010.09	4,1	90,76	2304,34
	2304,34	2010.09	2011.09	4,1	94,48	2398,81
2 sąskaita						
Antra	500,00	2006.01	2007.01	2,7	13,50	513,50
Ketvirta	1013,50	2007.01	2008.01	2,7	27,37	1040,86
Šešta	1540,86	2008.01	2009.01	2,7	41,60	1582,47
Aštunta	2082,47	2009.01	2010.01	2,7	56,23	2138,69
Baigus studijas	2138,69	2010.01	2011.11	2,81	110,18	2248,87

17 priedas

Likučiai pirmoje ir antroje sąskaitose, gražinant paskolas kuomet taikoma didžiausia ir mažiausia Lietuvos bankų siūloma palūkanų norma (III variantas)

1 sąskaita								
Metai	Ketvirčiai	Sask.lik	Palūkanos	P/n	Dienos	360x100	Įmoka	Likutis
2001	3	2398,81					133,34	2265,47
2012	1	2306,25	40,78	3,6	180	36000	131,26	2174,99
2012	3	2214,14	39,15	3,6	180	36000	129,17	2084,97
2013	1	2122,50	37,53	3,6	180	36000	127,09	1995,41
2013	3	2031,33	35,92	3,6	180	36000	125,01	1906,32
2014	1	1940,63	34,31	3,6	180	36000	122,92	1817,71
2014	3	1850,43	32,72	3,6	180	36000	120,84	1729,59
2015	1	1760,72	31,13	3,6	180	36000	118,76	1641,96
2015	3	1671,52	29,56	3,6	180	36000	116,67	1554,85
2016	1	1582,84	27,99	3,6	180	36000	114,59	1468,25
2016	3	1494,67	26,43	3,6	180	36000	112,51	1382,16
2017	1	1407,04	24,88	3,6	180	36000	110,42	1296,62
2017	3	1319,96	23,34	3,6	180	36000	108,34	1211,62
2018	1	1233,43	21,81	3,6	180	36000	106,25	1127,18
2018	3	1147,47	20,29	3,6	180	36000	104,17	1043,30
2019	1	1062,08	18,78	3,6	180	36000	102,09	959,99
2019	3	977,27	17,28	3,6	180	36000	100,00	877,27
2020	1	893,06	15,79	3,6	180	36000	97,92	795,14
2020	3	809,45	14,31	3,6	180	36000	95,84	713,61
2021	1	726,46	12,85	3,6	180	36000	93,75	632,71
2021	3	644,10	11,39	3,6	180	36000	91,67	552,43
2022	1	562,37	9,94	3,6	180	36000	89,59	472,78
2022	3	481,29	8,51	3,6	180	36000	87,5	393,79
2023	1	400,88	7,09	3,6	180	36000	85,42	315,46
2 sąskaita								
2011	4	2248,87					132,30	2116,57
2012	2	2142,50	25,93	2,45	180	36000	130,21	2012,29
2012	4	2036,94	24,65	2,45	180	36000	128,13	1908,81
2013	2	1932,19	23,38	2,45	180	36000	126,05	1806,14
2013	4	1828,27	22,13	2,45	180	36000	123,96	1704,31
2014	2	1725,19	20,88	2,45	180	36000	121,88	1603,31
2014	4	1622,95	19,64	2,45	180	36000	119,80	1503,15
2015	2	1521,56	18,41	2,45	180	36000	117,71	1403,85
2015	4	1421,05	17,20	2,45	180	36000	115,63	1305,42
2016	2	1321,41	15,99	2,45	180	36000	113,55	1207,86
2016	4	1222,66	14,80	2,45	180	36000	111,46	1111,20
2017	2	1124,81	13,61	2,45	180	36000	109,38	1015,43
2017	4	1027,87	12,44	2,45	180	36000	107,3	920,57
2018	2	931,84	11,28	2,45	180	36000	105,21	826,63
2018	4	836,76	10,13	2,45	180	36000	103,13	733,63
2019	2	742,62	8,99	2,45	180	36000	101,05	641,57
2019	4	649,43	7,86	2,45	180	36000	98,96	550,47
2020	2	557,21	6,74	2,45	180	36000	96,88	460,33
2020	4	465,97	5,64	2,45	180	36000	94,80	371,17
2021	2	375,72	4,55	2,45	180	36000	92,71	283,01
2021	4	286,47	3,47	2,45	180	36000	90,63	195,84
2022	2	198,24	2,40	2,45	180	36000	88,54	109,70
2022	4	111,05	1,34	2,45	180	36000	86,46	24,59
2023	2	24,89	0,30	2,45	180	36000	84,06	-59,17

18 priedas

**Indėlių kaupimo terminai ir tarpinės sumos pirmoje ir antroje sąskaitose iki paskolų
grąžinimo pradžios skaičiuojant minimalią, leidžiančią nepatirti nuostolių, palūkanų
norma**

1 sąskaita						
Įmoka	Suma	Termino pradžia	Termino pradžia	Palūkanų norma	Palūkanų suma	Sukaupta suma laikotarpio pabaigoje
Pirma	500,00	2005.09	2006.09	3,1	15,50	515,50
Trečia	1015,50	2006.09	2007.09	3,1	31,48	1046,98
Penkta	1546,98	2007.09	2008.09	3,1	47,96	1594,94
Septinta	2094,94	2008.09	2009.09	3,1	64,94	2159,88
Baigus studijas	2159,88	2009.09	2010.09	3,1	66,96	2226,84
	2226,84	2010.09	2011.09	3,1	69,03	2295,87
2 sąskaita						
Antra	500,00	2006.01	2007.01	3,1	15,50	515,50
Ketvirta	1015,50	2007.01	2008.01	3,1	31,48	1046,98
Šešta	1546,98	2008.01	2009.01	3,1	47,96	1594,94
Aštunta	2094,94	2009.01	2010.01	3,1	64,94	2159,88
Baigus studijas	2159,88	2010.01	2011.11	3,1	122,75	2282,63

19 priedas

Likučiai pirmoje ir antroje sąskaitose, gražinant paskolas, kuomet skaičiavimams taikoma minimali palūkanų norma, leidžianti nepatirti nuostolių

1 sąskaita								
Metai	Ketvirčiai	Sask.lik	Palūkanos	P/n	Dienos	360x100	Įmoka	Likutis
2001	3	2295,87					133,34	2162,53
2012	1	2190,90	28,37	2,62	180	36000	131,26	2059,64
2012	3	2086,66	27,02	2,62	180	36000	129,17	1957,49
2013	1	1983,17	25,68	2,62	180	36000	127,09	1856,08
2013	3	1880,43	24,35	2,62	180	36000	125,01	1755,42
2014	1	1778,45	23,03	2,62	180	36000	122,92	1655,53
2014	3	1677,25	21,72	2,62	180	36000	120,84	1556,41
2015	1	1576,83	20,42	2,62	180	36000	118,76	1458,07
2015	3	1477,20	19,13	2,62	180	36000	116,67	1360,53
2016	1	1378,38	17,85	2,62	180	36000	114,59	1263,79
2016	3	1280,37	16,58	2,62	180	36000	112,51	1167,86
2017	1	1183,18	15,32	2,62	180	36000	110,42	1072,76
2017	3	1086,83	14,07	2,62	180	36000	108,34	978,49
2018	1	991,33	12,84	2,62	180	36000	106,25	885,08
2018	3	896,69	11,61	2,62	180	36000	104,17	792,52
2019	1	802,92	10,40	2,62	180	36000	102,09	700,83
2019	3	710,02	9,19	2,62	180	36000	100,00	610,02
2020	1	618,03	8,00	2,62	180	36000	97,92	520,11
2020	3	526,93	6,82	2,62	180	36000	95,84	431,09
2021	1	436,75	5,66	2,62	180	36000	93,75	343,00
2021	3	347,50	4,50	2,62	180	36000	91,67	255,83
2022	1	259,18	3,36	2,62	180	36000	89,59	169,59
2022	3	171,82	2,22	2,62	180	36000	87,5	84,32
2023	1	85,42	1,11	2,62	180	36000	85,42	0,00
2 sąskaita								
2011	4	2282,63					132,30	2150,33
2012	2	2177,72	27,38	2,55	180	36000	130,21	2047,51
2012	4	2073,58	26,08	2,55	180	36000	128,13	1945,45
2013	2	1970,23	24,78	2,55	180	36000	126,05	1844,18
2013	4	1867,66	23,49	2,55	180	36000	123,96	1743,70
2014	2	1765,91	22,21	2,55	180	36000	121,88	1644,03
2014	4	1664,97	20,94	2,55	180	36000	119,80	1545,17
2015	2	1564,84	19,68	2,55	180	36000	117,71	1447,13
2015	4	1465,56	18,43	2,55	180	36000	115,63	1349,93
2016	2	1367,12	17,19	2,55	180	36000	113,55	1253,57
2016	4	1269,54	15,96	2,55	180	36000	111,46	1158,08
2017	2	1172,83	14,75	2,55	180	36000	109,38	1063,45
2017	4	1076,99	13,54	2,55	180	36000	107,3	969,69
2018	2	982,04	12,35	2,55	180	36000	105,21	876,83
2018	4	888,00	11,17	2,55	180	36000	103,13	784,87
2019	2	794,86	10,00	2,55	180	36000	101,05	693,81
2019	4	702,65	8,84	2,55	180	36000	98,96	603,69
2020	2	611,37	7,69	2,55	180	36000	96,88	514,49
2020	4	521,05	6,55	2,55	180	36000	94,80	426,25
2021	2	431,67	5,43	2,55	180	36000	92,71	338,96
2021	4	343,28	4,32	2,55	180	36000	90,63	252,65
2022	2	255,87	3,22	2,55	180	36000	88,54	167,33
2022	4	169,46	2,13	2,55	180	36000	86,46	83,00
2023	2	84,06	1,06	2,55	180	36000	84,06	0,00

